

De straatnamen

Achterom

Raadsbesluit: 1e datum onbekend; 2e: 28-02-1978

Coördinaat: C5 – nr 8

Groep 18 – Volksmondnamen

Rond 1900 kwam Achterom reeds als straatnaam voor. Het betrof toen een verbindingsstraatje tussen de Gasthuisstraat en de Swaluëstraat. De naam is vermoedelijk veel eerder in de volksmond ontstaan voor iets wat een kortere looproute was. Door de herinrichting van de Noordbuurt in de jaren 1970, waarbij een aantal oude panden werd gesloopt, ontstond daar een wijziging in de loop van de straten. Er vormde zich een pleintje tussen de Gasthuisstraat en de Swaluëstraat, dat de naam Achterom heeft behouden. Het pleintje is met drie korte straatjes verbonden met de Gasthuisstraat en met twee eveneens korte straatjes met de Swaluëstraat. Ook die korte straatjes dragen de naam Achterom.

Achterom omstreeks 1935

foto: g

Achterom

Achterweg

Raadsbesluit: 26-11-1901

Coördinaat: D4

Groep 18 – Volksmondnamen

Oorspronkelijk een zandweg die rond 1895 aan de achterzijde van de huizen van de noordelijke helft van de Swaluëstraat lag. Na de aanleg van de Haltestraat en de Zeestraat, en na te zijn bestraat, kreeg hij officieel de naam die de volksmond er inmiddels al aan had gegeven: Achterweg.

Achterweg

Agnetastraat

Raadsbesluit: 21-01-1947

Coördinaat: C5

Groep 15 – Verdienstelijke niet-inwoners van Zandvoort

Ingang van het Gasthuishofje

foto: g

Het Gasthuishofje gezien vanaf het Gasthuisplein

foto: g

Agnetastraat

Door de bouw in 1946-1947 van het Gasthuishofje met 27 woningen voor ouden van dagen, en van 14 arbeiderswoningen in de naaste omgeving, werd het noodzakelijk om enkele nieuwe straten die daar ontstaan waren, van een naam te voorzien. Als motivering voor de naamgeving staat in het raadsvoorstel vermeld, dat het hier om een afsluiting van het zogenaamde oude dorp gaat en dat daarom gezocht is naar namen uit de geschiedenis van Zandvoort. Gelet op het gegeven dat het handelt om straten in de onmiddellijke omgeving van het Gasthuisplein, waar van 1583 tot februari 1929 het Oude Mannen- en Vrouwengasthuis heeft gestaan, wilde men degenen die veel hebben bijgedragen aan de instandhouding van dit voormalige verzorgingshuis, met een straatnaam eren. Voor een van de straten is toen gekozen voor de naam Agnetastraat.

Agneta van Ackersloot, geestelijk dochter (= tot een kerk behorend) te Haarlem, vermaakte bij haar testament de dato 18-11-1663, ten overstaan van notaris M. de Keyser te Haarlem, haar vermogen aan het Gasthuis te Zandvoort en dat te Wijk aan Zee. Het aandeel voor Zandvoort bedroeg 5432 gulden. Zij bepaalde in dit testament, dat jaarlijks op haar sterfdag (7 januari) te harer gedachtenis, aan de bewoners van het tehuis 'een recreatie van een half konijn en een pint wijn' zou worden gegeven. Helaas kon door de geldelijke verliezen die het Gasthuis in de Franse tijd had geleden, aan voortzetting van deze 'recreatie' na die tijd niet meer worden voldaan. Het kapitaal was kennelijk op. Gelukkig kwamen er door giften uit de burgerij altijd wel weer voldoende geldmiddelen binnen om de bewoners op hoogtijdagen te trakteren.

Alphenstraat, Burgemeester van

Raadsbesluit: 1e: 14-11-1947; 2e: 31-01-1967; 3e: 16-02-1987

Coördinaat: D2, D3

Groep 5 – Burgemeesters

De waardering voor de verdiensten van burgemeester H. van Alphen voor de totstandkoming van het racecircuit werd al vóór zijn pensionering tot uiting gebracht, door het circuit de Burgemeester Van Alphenweg te noemen. Het betreffende raadsbesluit is van 14-11-1947.

Doordat echter in de praktijk bleek dat deze naamgeving in Zandvoort geen gemeengoed werd – ‘circuit’ werd de algemeen gebruikte aanduiding – besloot de gemeenteraad in 1967 de naam Burgemeester van Alphenweg aan het circuit te ontnemen en de toenmalige Parallelweg* om te dopen tot Burgemeester van Alphenstraat. Daarmee werd naar de mening van de gemeenteraad beter recht gedaan aan de grote verdiensten van deze burgemeester voor Zandvoort in het algemeen. In 1987 werd besloten de Burgemeester van Alphenstraat te laten lopen vanaf de kop van de Van Lennepweg tot aan de Boulevard Barnaart. Aan dit gedeelte is ook de hoofdingang van het circuit gelegen. Aan het afgesplitste gedeelte tussen de Jacob van Heemskerckstraat en de J. Evertsenstraat werd de naam Secretaris Bosmanstraat gegeven.

Henri van Alphen, geboren 28-12-1881 te Arnhem en overleden 05-06-1966 te Haarlem, was van 15-10-1925 tot 31-01-1948 burgemeester van Zandvoort. Hij was een bekwaam bestuurder die door zijn rijzige en aristocratische gestalte al snel respect en waardering bij de bevolking afdwong. Door zijn afstandelijkheid is hij echter nooit zo populair geworden als zijn voorganger Burgemeester Beeckman. Maar hij was er dan ook de man niet naar om daarnaar te streven. Onder zijn bekwame leiding kwamen in Zandvoort belangrijke vernieuwingen en verbeteringen tot stand, zoals:

- de ordening van de strandbedrijven voor het zomertijdvak. Dit hield in dat de los op het strand staande consumptietenten van zeildoek allemaal van hout moesten worden en een vaste standplaats aan de voet van de duinreep kregen;
- de verplichting voor de badinrichtingen om hun badkoetsen in een vaste rechthoekopstelling (car-ré) langs de duinreep te plaatsen, waardoor het af- en aanrijden van de koetsen naar zee verviel;
- de bouw door de gemeente zelf van een fraaie mo-

Badinrichting Zuiderbad

foto: g

Boulevard de Favauge

foto: g

Badkoetsen in vaste opstelling

foto: g

Burgemeester van Alphenstraat

Burgemeester H. van Alphen

foto: g

derne stenen badinrichting aan het zuiderstrand, half in de duinreep – het Zuiderbad – die in 1933 werd geopend;

- de verbreding van de noordboulevards De Favauge en Barnaart in 1930 tot een prachtige 26 meter brede promenade met een dubbele rijweg;
- de versnelde elektrificatie van de spoorlijn in 1935;
- het aanleggen van nieuwe sportvelden en het fuseren van de twee Zandvoortse voetbalverenigingen Zandvoort en De Zeemeeuwen tot één vereniging met de naam Zandvoortmeeuwen. Deze fusie kwam tot stand op 1 augustus 1941.

Op 17 november 1942 werd burgemeester Van Alphen door de Duitse bezetter van zijn ambt ontheven en werd de NSB-burgemeester van Bloemendaal, J.W. Zigeler ook als burgemeester van Zandvoort aangewezen.

Van Alphen verliet Zandvoort en vestigde zich voorlopig in Velp, Gelderland. Hij hield nauw contact met zijn vertrouwensambtenaren die, in het inmiddels grotendeels geëvacueerde en afgebroken Zandvoort, in functie waren gebleven. Ook in het laatste oorlogsjaar, toen er door de spoorwegstaking geen treinen meer reden en geen telefoonverkeer mogelijk was, onderhield hij die contacten. Hij kwam meerdere malen op de fiets naar het westen om met name met de door hem aangezochte architect en stedenbouwkundige ir. G. Friedhoff te overleggen over het herstel van Zandvoort na de oorlog. Direct na het einde van de oorlog kwam hij in zijn oude functie terug en zette zich met grote daadkracht in voor een snelle aanpak van de wederopbouw van Zandvoort. Op verzoek van de commissaris van de Koningin in Noord-Holland bleef hij ook na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd in 1946 nog enige tijd in functie. Hij ging pas op 29 januari 1948 met pensioen, waarna hij zich vestigde in Bergen, Noord-Holland.

* [Zie 'Vervallen straatnamen'.](#)

Amistraat, l'

Raadsbesluit: 27-10-1909

Coördinaat: D5

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Door de uitbreiding van Zandvoort ten oosten van de Haltestraat in 1909 met twintig gemeentelijke arbeiderswoningen, werd ook naamgeving van drie nieuwe straten noodzakelijk. Voor de te benoemen

straten werden de volgende namen vastgesteld: Diaconiedwardsstraat, l'Amistraat en Hulsmanstraat. In het raadsbesluit wordt nog vermeld dat 'de heer Bakkenhoven den Raad zijn dank betuigt voor dit besluit, daar toch aan twee personen, pastoor l'Ami en dominee Hulsman, aan wie de gemeente veel te danken heeft, hulde gebracht is geworden'. (Voor ds. Hulsman, predikant van de Nederlandse Hervormde Kerk, zie Hulsmanstraat.)

Pastoor Jacobus Johannes l'Ami, geboren 09-02-1814 te Roelofarendsveen, overleden 31-08-1889 te Zandvoort. Benoemd op 06-09-1851 als eerste pastoor van de rooms-katholieke parochie St. Agatha. Het kerkgebouw van deze parochie was destijds gelegen aan de Haltestraat, hoek Pakveldstraat (het huidige café Neuf). Al snel na zijn aantreden gaf hij de aanzet tot de bouw van een nieuw kerkgebouw aan de Grote Krocht, dat voltooid werd in 1854 (thans gebouw de Krocht). Tot zijn dood in 1889 was l'Ami, die de parochie 38 jaar heeft gediend, een zeer gewaardeerde pastoor, die zowel bij zijn parochianen als bij niet-katholieken in hoog aanzien stond.

l'Amistraat

Pastoor J.J. l'Ami

foto: g

Ampèrestraat

Raadsbesluit: 27-01-1970

Coördinaat: H4

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Deze in het begin van de jaren 1970 aangelegde straat bevindt zich in het in Nieuw Noord ontwikkelde industrieterrein tussen de Kamerlingh Onnesstraat en de spoorbaan.

André Marie Ampère werd geboren op 22-01-1775 in Lyon en overleed op 10-06-1836 te Marseille. Hij was een Franse wis- en natuurkundige en de grondlegger van de elektrodynamica. Hij verduidelijkte het begrip elektrische stroom en voerde de term stroomsterkte in, waarvan de eenheid (ampère) naar hem is genoemd.

Ampèrestraat

Badhuisplein

Raadsbesluit: 04-12-1930

Coördinaat: C5

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Badhuisplein omstreeks 1935

foto: g

Badhuisplein

Betreft het plein dat voor het Holland Casino ligt.

Door stedenbouwkundige veranderingen in de jaren 1930 zijn destijds enkele openbare wegen van naam gewijzigd. Als hommage aan het vermaarde Hotel Groot Badhuis, is toen het plein vóór het gebouw officieel vernoemd naar dit hotel.

Het hotel werd gesticht in 1828 en had in die tijd een interne badinrichting, waar men wisselbaden met koud en verwarmd zeewater kon nemen. Volgens toenmalige artsen verkreeg men door deze jodiumhoudende geneeskrachtige baden een goede gezondheid. Het bezoekersaantal werd steeds groter waardoor de hotelaccommodatie regelmatig moest worden uitgebreid. Toen het hotel in 1943 op last van de Duitse bezetter werd afgebroken, omvatte het ruim 100 kamers, een groot restaurant en een schouwburgzaal plus de benodigde dienstruimten. Als herinnering aan dit Badhuis werd in 1966 besloten het plein zijn naam te laten behouden.

Bakkerstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5 – nr 17

Groep 3 – Beroepsnamen

Bakkerstraat

Bij de naamgeving van straten is in Zandvoort ook gedacht aan straatnamen die verwijzen naar beroepen. Helaas is van geen enkele van deze straatnamen het raadsbesluit waarbij de naamgeving is vastgelegd, bekend. Daardoor is ook de motivering voor de naamkeuze niet bekend en weet men ook niet of de naamgeving uit de volksmond komt.

Het is aannemelijk dat de naamgeving van deze straat haar oorsprong vindt in de aanwezigheid van een bakker in de zogenoemde Zuidbuurt. Op de hoek van de toenmalige Bakkerslop* en de Kerkstraat

was al sinds de 17e eeuw een bakker gevestigd. De straatnaam is rond 1900 gewijzigd in Bakkerstraat en is nog steeds de voornaamste toegang naar de oude Zuidbuurt. De bakkerszaak is ver na de Tweede Wereldoorlog opgeheven.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Bartelsstraat, Salomon

Collegebesluit: 31-05-1999

Coördinaat: D3

Groep 10 – Militairen, Oorlogsslachtoffers en Verzetsstrijders

Deze straat in Park Duinwijk loopt van de Petrus de Blockstraat naar de Van Speykstraat. Het merendeel van de straten in deze wijk draagt namen van Zandvoortse militairen, oorlogsslachtoffers en verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog.

Salomon Bartels, geboren 31-01-1918 te Amsterdam, sneuvelde in de vroege ochtend van de eerste oorlogsdag, 10 mei 1940 als dienstplichtig soldaat bij het onderdeel 13e batterij luchtdoelgeschut, bij de verdediging van het vliegveld Ypenburg. Zijn stuk geschut werd door een voltreffer geraakt.

Salomon Bartelsstraat

Beatrixplantsoen

Raadsbesluit: 27-02-1968

Coördinaat: E5

Groep 8 – Koninklijk Huis

Door het ontsluiten van een braakliggend terrein langs de spoorbaan, met als bestemming een bungalowpark, kreeg de gemeenteraad de mogelijkheid om – gelet op het feit dat deze omgeving meer straten kent met namen van leden van het koninklijk huis – aan de daar ontstane kleine woonwijk de naam Beatrixplantsoen te geven.

Beatrix Wilhelmina Armgard, geboren 31-01-1938, oudste dochter van prinses Juliana en prins Bernhard, prinses van Oranje-Nassau, prinses van Lippe-Biesterfeld. Zij is sinds 30-04-1980 Koningin der Nederlanden. In 1966 trouwde zij met prins Claus, jonkheer Van Amsberg. Het paar kreeg drie zonen: Willem-Alexander (1967), Friso (1968) en Constantijn (1969). Prins Claus overleed na een langdurige ziekte op 06-10-2002.

Beatrixplantsoen

Beeckmanstraat, Burgemeester

Raadsbesluiten: 1e: 27-11-1923; 2e: 17-06-1948

Coördinaat: E4

Groep 5 – Burgemeesters

De ereboog op het Tramplein, 31 maart 1921

foto: g

Eerste steen Plan Noord, 24 januari 1924

foto: g

Burgemeester J. Beeckman

foto: g

Toen in 1919/1920 de mogelijkheid ontstond om aan het einde van de – toen nog geheten – Verlengde Haltestraat*, over de spoorbaan woningen te bouwen, werd daarvan direct gebruikgemaakt, zowel door particulieren als door de in 1919 opgerichte woningbouwvereniging Eendracht Maakt Macht. Er ontstond al spoedig een middelgrote woonwijk, bekend onder de naam Plan Noord.

Bij de vaststelling van het stratenplan in deze uitbreiding werd in 1923 gekozen voor de namen van bekende Nederlandse dichters en schrijvers als straatnamen. Een uitzondering hierop was een plein waaraan de naam Burgemeester Beeckmanplein* werd gegeven, 'als hommage aan onze voorzitter die binnenkort met pensioen zal gaan', zoals het raadslid de heer Bramson zijn voorstel motiveerde.

Het bijzondere van deze op zichzelf staande woonwijk is wel dat tengevolge van het uitbreken van de Grote Crisis in 1929 en de Tweede Wereldoorlog in 1939, het – behoudens een kleine uitbreiding in 1935 – tot 1948 heeft geduurd voordat met de verdere ontwikkeling van de wijk kon worden voortgegaan.

Toen Plan Noord in 1948 werd uitgebreid en er nieuwe straten moesten worden benoemd, heeft de gemeenteraad besloten om de naam van de toenmalige Ten Katestraat*, die uitmondde op het Burgemeester Beeckmanplein, in te trekken en deze straat, samen met het plein, Burgemeester Beeckmanstraat te noemen.

Jan Beeckman werd geboren op 30-06-1860 te Utrecht en overleed op 16-01-1942 te Zandvoort. Na eerst een aantal jaren als luitenant-ter-zee te hebben gediend, werd hij per 30-03-1896 benoemd tot burgemeester van Zandvoort. Zijn lange ambtsperiode, die bijna 30 jaar heeft geduurd, heeft zich voor Zandvoort gekenmerkt als een tijdperk van grote sociale en maatschappelijke vooruitgang. Gedurende die periode werd het volgende bereikt:

- de vele straatjes en steegjes, die bij zijn aantreden nog slechts zandpaden waren, werden al snel bestraat en van riolering voorzien;
- er kwam een verbod op het houden van vee (varkens) bij de woonhuizen;
- begin 1900 deed de elektrificatie zijn intrede en

werd de straatverlichting aangelegd;

- de gasvoorziening kwam tot stand, evenals het waterleidingnet. Het waternet was aangesloten op de watertoren, die in 1912 was gereedgekomen. Deze toren heeft tot aan zijn afbraak in 1943 in hoge mate het aanzicht van Zandvoort bepaald;
- in 1912 werd het in 1873 gebouwde oude raadhuis in de Kerkstraat vervangen door het huidige raadhuis op het Raadhuisplein. Recht tegenover dit nieuwe raadhuis was overigens reeds in 1899, op de hoek van de Haltestraat en de toenmalige Tramstraat*, een nieuw postkantoor gebouwd.

Beeckman was een uiterst populaire burgemeester. Op 31 maart 1921 beleefde hij zijn 25-jarig ambtsjubileum, dat met grote luister werd gevierd. Een geïllumineerde ereboog werd op het toen nog geheuten Tramplein* opgericht en de bevolking heeft de burgemeester spontaan gehuldigd. In 1925 ging hij met pensioen, maar bleef tot zijn overlijden in 1942 in Zandvoort wonen.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Burgemeester J. Beeckmanstraat

Beetslaan, Nicolaas

Raadsbesluit: 1e: 30-11-1923; 2e: 16-01-1939

Coördinaat: E4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Deze in Plan Noord liggende laan is in twee perioden aangelegd:

_ In 1923 het gedeelte tussen de Van Lennepweg en de Helmersstraat.

_ In 1939 het gedeelte tussen de Helmersstraat en de Vondellaan.

Nicolaas Beets, geboren op 13-09-1814 te Haarlem en overleden op 13-03-1903 te Utrecht. Nederlandse theoloog en letterkundige. Beets werd in 1840 benoemd als predikant te Heemstede en in 1854 te Utrecht. In 1876 werd hij aan de universiteit aldaar benoemd tot hoogleraar theologie.

Naast romantische gedichten schreef hij een aantal letterkundige werken. Hij verwierf vooral bekendheid door de *Camera Obscura*, een aantal in boekvorm samengebrachte huiselijke verhalen, die hij onder het pseudoniem Hildebrand reeds op 25-jarige leeftijd schreef en die tientallen herdrukken beleefde. De 47e druk uit 1946 werd door de fameuze tekenaar Jo Spier met een honderdtal tekeningen geïllustreerd en is inmiddels een bij verzamelaars zeer gezochte uitgave geworden.

Nicolaas Beetslaan

Zijn geboortestad Haarlem eerde hem met een beeldengroep in de Haarlemmerhout, die de hoofdpersonen uit de *Camera Obscura* voorstelt.

Bentveldsduin (Bentveld)

Collegebesluit: 17-11-1997

Coördinaat: K7

Groep 7 – Duinnamen

Bentveltsduin

De naam Bentveltsduin is in het midden van de jaren negentig van de vorige eeuw gegeven door een projectontwikkelaar aan een door hem gerealiseerd bouwplan aan de Beltveldweg.

Hij heeft zich daarbij laten inspireren door het duinkarakter van het terrein. Het is particuliere grond met daarop een aantal appartementgebouwen en enkele villa's. Oorspronkelijk was dit terrein genummerd Bentveldweg 3-5, maar de huidige woningen hebben een eigen huisnummering en alle op het terrein aanwezige voorzieningen zijn particulier eigendom.

Sinds 1931 was het terrein eigendom van de Arbeidersgemeenschap der Woodbrookers, een naar buitenlands voorbeeld werkende organisatie van internaten voor volksontwikkeling. Deze gemeenschap was door een schenking van de bekende schrijfster Henriëtte Roland Holst in staat gesteld een landhuis in Bentveld te kopen, dat verbouwd en uitgebreid werd tot een cursus- en congrescentrum. Begin jaren negentig is dat Woodbrookerscomplex verkocht en zijn de daartoe behorende gebouwen afgebroken.

Bentveldweg (Bentveld)

Raadsbesluit gemeente Bloemendaal: 1e: 22-11-1894; 2e: 21-06-1928

Coördinaat: K6, K7

Groep 7 – Duinnamen

Deze door Bentveld lopende verbindingsweg van de Zandvoortselaan naar Overveen kent twee schrijfwijzen. Het eerste gedeelte, liggende op Zandvoorts grondgebied heet Bentveldweg, het tweede gedeelte liggende op Bloemendaals grondgebied heet Bentveltsweg.

Een niet bewezen, maar algemeen aanvaarde stelling is dat de naam afkomstig zou zijn van het vroeger in dit gebied veel voorkomende bunt- of bentgras. Het is een grassoort die veel in natte duindellen groeit en dit gebied was vroeger erg moerassig. Het gras werd onder andere gebruikt voor het bekleden van de binnenkant van bijenkorven.

In het Caertboek van 1599 staat de weg nog niet aangegeven, maar op de kaart van Rijnland (1610-1615) wel, echter nog zonder naamsvermelding. Pas op latere kaarten van 1642, 1647, 1687 en uit het midden van de 19e eeuw staat de weg vermeld als Zandvoorteweg (ook wel Zandvoorter rijweg). In het boekje *Geschiedenis van Aerdenhout*, 2e druk, 1946, wordt vermeld dat over die oude Zandvoorteweg al in 1725 een geregeld wagenveer Haarlem-Zandvoort bestond, een monopolie van de gemeente Zandvoort, die ook de voerlieden benoemde.

Bentveldsweg

Berkenlaantje (Bentveld)

Raadsbesluit: 13-02-1951

Coördinaat: J7

Groep 4 – Bomen en Planten

Een in 1951 aangelegd verbindingslaantje tussen de Parnassialaan en de Duindoornlaan.

Berk

Betula pendula (= ruwe of witte berk); kan 20 meter hoog worden; zilveren stam; onderaan bij dikke stammen zwarte barsten en scheuren; jonge twijgen kaal en kleverig; op latere leeftijd hangende takken; hangende stuifmeelkatjes; blad bijna driehoekig.

Berkenlaantje

Bilderdijkstraat

Raadsbesluit: 30-11-1923

Coördinaat: D4, E4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Een van de straten die in 1923, samen met nog tien straten, het begin vormde van de woonwijk Plan Noord, die zich ten noorden van de spoorbaan ontwikkelde.

Bilderdijkstraat

Willem Bilderdijk, geboren 07-09-1756 te Amsterdam en overleden 18-12-1831 te Haarlem.

Nederlands letterkundige en veelzijdig geleerde. Hij studeerde rechten in Leiden, promoveerde in 1782 en vestigde zich in Den Haag.

Als vurig aanhanger van het Huis van Oranje weigerde hij de eed van gehoorzaamheid aan het nieuwe Franse bewind af te leggen en moest binnen 24 uur het land verlaten. Van 1796 tot 1806 verbleef hij in vrijwillige ballingschap in Engeland. In 1806 keerde hij weer terug, echter toen als leermeester (!) van koning Lodewijk Napoleon. In 1817 werd hij in Leiden privaat docent vaderlandse geschiedenis. Hij was leraar van Da Costa, Groen van Prinsterer en van Van Lennep. Vanaf 1827 woonde hij in Haarlem. Hij was een belangrijk dichter geworden uit de overgangstijd van het 18e-eeuwse rationalisme naar de 19e-eeuwse romantiek. Vooral in calvinistische kringen ondervond hij veel waardering. Belangrijk was zijn lyrische en dramatische poëzie. Hij schreef taalkundige geschriften zoals *Nederlandsche Spraakleer* en een groot geschiedkundig werk, *Geschiedenis des Vaderlands*.

Blinkertweg

Raadsbesluit: 16-01-1939

Coördinaat: I6

Groep 7 – Duinnamen

Blinkertweg

Toen de gemeenteraad in 1939 aan deze weg de naam Blinkertweg gaf, motiveerde zij deze keuze door te stellen dat 'indien de weg over de trambaan zou worden doorgetrokken, deze zich zal uitstrekken langs de 'Blinkert'. Hier kan niet anders mee bedoeld zijn dan de Blinkert bij Kraantje Lek, waarvan de blinkende duintop al sedert mensenheugenis voor de Zandvoortse vislopers, tijdens hun tocht door de duinen, als oriëntatiepunt gold.

Een blinkert, in het Zandvoortse dialect 'blenk' genoemd, is een onbegroeide duintop van wit zand die blinkt in het zonlicht en daardoor in vroegere tijden als oriëntatiepunt werd benut. Volgens de overlevering zou ook Witte van Haemstede, bastaardzoon van Floris V, toen hij in 1304 nabij Zandvoort met een klein leger aan land ging om het door de Vlamingen belegerde Haarlem te ontzetten, van zo'n blinkert als oriëntatiepunt gebruik hebben gemaakt om zijn doel te bereiken. Dit is waarschijnlijk de huidige Tonneblink in de Amsterdamse Waterleidingduinen

geweest, oorspronkelijk ook een blinkende duintop – op oude kaarten nog als de Blenk aangeduid – die echter door voortschrijdende begroeiing al vele tientallen jaren geen blinkert meer is.

Het verhaal dat Witte van Haemstede bij het Manpad in Heemstede slag zou hebben geleverd met de Vlamingen en hen vernietigend zou hebben verslagen, wordt door latere geschiedschrijvers ten stelligste ontkend. Deze slag zou volgens hen nooit hebben plaatsgevonden. Het verhaal zou in die tijd in het graafschap Holland met opzet zo zijn verder verteld om de gezonken moed te schragen!

Blockstraat, Petrus de

Raadsbesluit: 31-05-1999

Coördinaat: D3, D4

Groep 10 – Militairen, Oorlogsslachtoffers en Verzetsstrijders

De straat ligt in de woonwijk Park Duinwijk waar het merendeel van de straten is vernoemd naar Zandvoortse militairen, oorlogsslachtoffers en verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog.

Petrus Quirinus de Block, geboren 10-02-1905 te Uithoorn en overleden 10-05-1940. De Block was gemobiliseerd bij het 1e bataljon gemotoriseerde cavalerie te Den Haag, en sneuvelde tijdens gevechten met Duitse parachutisten op de eerste oorlogsdag, 10 mei 1940. Hij was in Zandvoort chef van de toenmalige aan de Grote Krocht gevestigde kruidenierszaak Coöperatie De Haka. Zijn weduwe en kinderen zijn bij de evacuatie in 1942 uit Zandvoort vertrokken en na de oorlog daar niet meer teruggekeerd.

Petrus de Blockstraat

Bodeweg

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 01-01-1934

Coördinaat: C5 – nr 15

Groep 3 – Beroepsnamen

Dit is een korte verbindingsstraat tussen het Dorpsplein en de Kerkstraat.

Vóór de Tweede Wereldoorlog was de huidige Bodeweg een smalle steeg die tot 1933 Buureslop* heette en vanaf toen tot aan de sloop in 1943 Bodeweg. Hoewel dat in het raadsbesluit van 1934 niet wordt

Bodeweg

vermeld is de naamgeving toen kennelijk mede ingegeven door het feit dat dit deel Bodeweg haaks aansloot op de reeds lang bestaande Bodeslop*, die de Baan* verbond met het Dorpsplein.

De naam staat vermoedelijk in relatie met Grietje van Duivenboden, bekendstaande als Grietje de Bode, die rond 1880 in de slop een kruideniers- annex water- en vuurwinkeltje had.

In de jaren dertig van de vorige eeuw vond de gemeenteraad de woorden 'slop' en 'steeg' niet meer in de ontwikkeling van de badplaats passen en werden alle straatnamen die eindigden op 'slop' of 'steeg', gewijzigd in 'weg', 'straat' of 'pad'.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Boerlagestraat

Raadsbesluit: 27-02-1962

Coördinaat: G3

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Boerlagestraat

Dit is een verbindingsstraat tussen de Celsiusstraat en de Flemingstraat.

De woningbouw die na de Tweede Wereldoorlog in Zandvoort met voortvarendheid werd aangepakt, leidde tot een snelle uitbreiding van het vooroorlogse Plan Noord in noordoostelijke richting. Gescheiden door de begraafplaats ontwikkelde zich ten noorden daarvan een geheel nieuwe wijk, Nieuw Noord geheten. Aan veel nieuwe straten moesten namen worden gegeven en in bijna alle gevallen is hier gekozen voor namen van bekende bacteriologen, biologen, natuur- en scheikundigen.

Jacob Gijsbert Boerlage, geboren op 18-11-1849 te Uithoorn en overleden op 25-08-1901 op Ternate (Molukken, voormalig Nederlands-Indië). Hoewel hij wis- en natuurkunde had gestudeerd, is Boerlage vooral bekend geworden als plantkundige. In de tijd dat hij conservator was van het Rijksherbarium te Leiden, heeft hij de *Handleiding tot kennis der Flora* geschreven. Hij beëindigde zijn loopbaan als adjunct-directeur van 's Lands Plantentuin in Buitenzorg (Bogor) op Java (voormalig Nederlands-Indië).

Bosmanstraat, Secretaris

Raadsbesluit: 24-02-1987

Coördinaat: C4

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Dit betreft het in 1988 gerenoveerde deel van de oorspronkelijk zo geheten Burgemeester van Alphenstraat en wel het afgesplitste gedeelte tussen de Jacob van Heemskerckstraat en de J. Evertsenstraat. Dit gedeelte staat ook bekend als de plaats waar van 1912 tot 1986 School C stond, na de Tweede Wereldoorlog vernoemd in Karel Doormanschool. De school was gelegen aan de vroegere Parallelweg*. Deze straat werd in 1967 omgedoopt in Burgemeester van Alphenstraat en in 1987 in Secretaris Bosmanstraat.

Willem Marianus Bernardus Bosman, geboren 16-10-1908 te Alkmaar en overleden 02-12-1994 te Zandvoort.

Bosman was gemeentesecretaris van Zandvoort van 1940-1968. Na twee perioden als lid van de Provinciale Staten werd hij gedeputeerde van de provincie Noord-Holland van 1968 tot 1970. Van 1970-1972 was hij waarnemend burgemeester van de gemeente Velsen. Deze bescheiden, zeer aimabele man heeft in de 28 jaren dat hij als secretaris in Zandvoort functioneerde 'achter de schermen' veel voor de badplaats betekend, hetgeen uit het volgende mag blijken:

- in 1946 was het zijn idee om het Strandschap Zandvoort in het leven te roepen. Een uniek samenwerkingsverband met de gemeenten Haarlem en Amsterdam, die een vorm van medezeggenschap kregen in het herstel en de wederopbouw van de badplaats na de Tweede Wereldoorlog;
- door zijn toedoen werden de exploitaties van het circuit, de gemeentelijke sportvelden en campingterreinen, samen met de VVV onder één directie gebracht in de Stichting Touring Zandvoort onder toezicht van een algemeen en een dagelijks bestuur;
- ruim dertig jaar was hij bestuurslid van de rooms-katholieke St. Agatha parochie. Voor deze langjarige taak mocht hij twee kerkelijke onderscheidingen ontvangen, te weten Ridder in de Orde van St. Silvester en de onderscheiding Pro Ecclesia et Pontifice;
- hij was een van de initiatiefnemers tot de oprichting van de Stichting Kennemer Sportpark, die van 1954 tot 1998 de sportvelden van de r.k.

Secretaris Bosmanstraat

Gemeentesecretaris W.M.B. Bosman

foto: g

Sportvereniging TZB en de Camping Sandevoerde beheerde;

- van 1961 tot 1977 was hij voorzitter van de woningbouwvereniging Eendracht Maakt Macht. Deze vereniging heeft in de naoorlogse jaren een grote activiteit aan de dag gelegd bij het verwezenlijken van sociale woningbouw. Bij zijn afscheid werd hij benoemd tot erevoorzitter.
- Bosman was Officier in de Orde van Oranje-Nassau en kreeg in 1978 de Zilveren Erepennin van de provincie Noord-Holland uitgereikt.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Boulevard Barnaart

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 24-07-1951 en 3e: 31-01-1967

Coördinaat: D1, D2, C3

Groep 1 – Ambachtsheren

Boulevard Barnaart na 1930

foto: dh

Boulevard Barnaart

Het betreft hier de naam voor de noordelijke boulevard vanaf de Jacob van Heemskerckstraat tot aan de grens met de gemeente Bloemendaal.

De ontwikkeling van Zandvoort van kleine vissersplaats tot moderne badplaats is begonnen met het aanleggen van de Zandvoortselaan/Hogeweg, de bouw van het Hotel Groot Badhuis in 1826-1828, de aanleg van de spoorlijn Haarlem-Zandvoort en de bouw van het eerste Kurhaus en de Passage in 1880-1881. Al spoedig ontwikkelde zich zowel ten zuiden als ten noorden van het Badhuis op de zee-reep villabouw, waar naartoe toegangswegen werden aangelegd, de latere boulevards. Hoewel niet bekend is wanneer de boulevards precies hun officiële namen hebben gekregen, is aannemelijk dat dit vóór 1887 is gebeurd. De namen Paulus Lootstraat* (voor de zuidboulevard) en Boulevard de Favauge en Barnaart (voor de noordboulevard) worden namelijk al op een gemeentelijke schetskaart van Zandvoort van dat jaar vermeld. Overigens was in 1940 de noordboulevard in drie delen verdeeld, te weten:

- Boulevard de Favauge vanaf het vroegere Hotel d'Orange tot aan de vooroorlogse Trompstraat;
- Boulevard Barnaart vanaf de Trompstraat tot aan het tennispark Bernadette, dat zich bevond aan het einde van de bebouwing van de boulevard;
- Zeeweg vanaf het tennispark tot aan de grens met de gemeente Bloemendaal.

De erven Paulus Loot hebben de ambachtsheerlijkheid Zandvoort in 1824 verkocht aan jonkheer Willem Philip Barnaart van Vogelenzang, die daardoor de nieuwe ambachtsheer van Zandvoort werd. In 1851 volgde zijn zoon jonkheer Henry Gerard Barnaart hem als zodanig op.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Boulevard de Favauge

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 24-07-1951; 3e: 31-01-1967

Coördinaat: C4, C5

Groep 1 – Ambachtsheren

Het betreft hier de naam voor de noordelijke boulevard vanaf de Strandweg tot aan de Jacob van Heemskerckstraat. Zie ook Boulevard Barnaart.

Door zijn huwelijk met jonkvrouwe Maria Catharina Barnaart in 1875, werd Adriaan Christian Jacques de Favauge ambachtsheer van Zandvoort. Hoewel de bestuurlijke bevoegdheden van een ambachtsheer sinds 1795 zeer beperkt waren, genoot hij als grootgrondbezitter een behoorlijk aanzien. In 1896 verkocht hij een stuk duingebied aan de gemeente Amsterdam. Als sinds 1853 werd daaruit water gewonnen ten behoeve van Amsterdam, door de in 1851 opgerichte Duinwater-Maatschappij. Dat gebied was vanaf toen niet meer in particuliere handen. Als laatste ambachtsheer had hij nog wel invloed op de benoeming van predikanten in de Nederlandse Hervormde Kerk te Zandvoort.

Boulevard de Favauge na 1930

foto: js

Boulevard de Favauge

Boulevard Paulus Loot

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 24-07-1951

Coördinaat: B5, B6, B7

Groep 1 – Ambachtsheren

Paulus Lootstraat omstreeks 1880

foto: g

Dit is de naam van de zuidelijke boulevard vanaf de Strandweg tot aan het einde van de bebouwing, waar de boulevard ombuigt in de Brederodestraat. In het begin, na het gereedkomen van de Hogeweg en het Groote Badhuis in 1828, ontwikkelde zich al spoedig daarna de bebouwing van de zuidelijke zeereep. Pension Teekman, Pension Villa Marina, Pension Villa Maris waren de eerste villa's die na 1828 daar werden gebouwd. De boulevard heette toen de Paulus Lootstraat*. In 1871 werd het Badhuis voor Minvermogenden gebouwd en in 1883 werd de eerste fase van de zuidelijke reep-bebouwing afgesloten met de bouw van het café-restaurant Zuid-Zandvoort, een houten gebouw dat dwars op de zeereep stond als een soort afsluiting van de Paulus Lootstraat. Dit café, eigendom van de bekende Haarlemse banketbakker Kuipers, heeft er gestaan tot 1910, toen het door een felle brand totaal werd verwoest. De straat liep ongeveer tot waar nu de Prins Mauritsstraat ligt. De wijziging van de naam Paulus Lootstraat in Boulevard Paulus Loot heeft vermoedelijk rond 1900 plaatsgevonden toen ook de verdere bebouwing van de boulevard zich in zuidelijke richting voortzette.

De koopman Paulus Loot uit Amsterdam kocht in 1722 de heerlijkheid Zandvoort op een veiling van de Staten van Holland voor de prijs van f 10.500,-. Paulus Loot was Heer van Zandvoort van 1722 tot aan zijn overlijden op 17-10-1753. Door verdere aankoop heeft hij gezorgd dat het grondgebied van de gemeente Zandvoort zijn huidige oppervlakte heeft. Zijn stoffelijk overschot is bijgezet in de Nederlandse hervormde kerk in Zandvoort, in een grafkapel die hij zelf heeft laten bouwen. De naam Paulus Loot is onlosmakelijk met Zandvoort verbonden. Zijn beheer heeft veel bijgedragen aan het behoud van het oude dorp tussen de oprukkende verstui-vende duinen.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Boulevard Paulus Loot

Bramenlaan (Bentveld)

Raadsbesluit: 13-02-1951

Coördinaat: J7

Groep 4 – Bomen en Planten

Vanaf Zandvoort gezien is dit de eerste toegangsweg naar het gedeelte Bentveld, rechts van de Zandvoortselaan.

De A.G. Bodaanstichting ligt aan het begin van de Bramenlaan.

Braam

Rubus caesius (= dauwbraam); kruipend laag struikje; blad 3-tallig, hartvormig; ronde stengels met veel stekels; witte bloemen; vrucht lichtblauw berijpt; op veel plaatsen algemeen in de duinen. Bramen worden veel geplukt vanwege het gezonde, rinsmakende sap.

Bramenlaan

Brederodestraat

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 31-01-1967

Coördinaat: B6, B7, C6

Groep 1 – Ambachtsheren

De Brederodestraat, oorspronkelijk genoemd Straatweg naar Zuid-Zandvoort*, is de verbindingsweg in zuidelijke richting van de Haarlemmerstraat naar de Boulevard Paulus Loot en moet in de periode 1892-1900 zijn huidige naam hebben verkregen. *Zie ook* Burgemeester Engelbertsstraat.

In 1967 werd het deel van de Brederodestraat dat het Groen van Prinstererplein* doorsneet, samen met dit plein en de Hugo de Grootstraat* – die daar eveneens ligt – omgedoopt tot Ir. G. Friedhoffplein. Deze wijziging heeft tot gevolg gehad dat de Brederodestraat nu een noordelijk deel kent (vanaf de Haarlemmerstraat tot het Ir. G. Friedhoffplein) en een zuidelijk deel (vanaf het Ir. G. Friedhoffplein tot het einde bij de Boulevard Paulus Loot).

Vermeldenswaardig is nog dat tijdens de grote afbraak van Zandvoort in 1943 de toenmalige bebouwing van dit zuidelijke deel is gesloopt, met uitzonderlijk van enkele percelen die door het Duitse leger werden gebruikt.

* *Zie 'Vervallen straatnamen'.*

De Brederodestraat, in de dertiger jaren van de vorige eeuw, met Geref. Kerk in Hersteld Verband welke na de Tweede Wereldoorlog is afgebroken. Op deze plek begint nu de Dr. Kuiperstraat.

foto: g

Brederodestraat

De Brederodes behoorden tot een voornaam Hollands adellijk geslacht, dat reeds in de 13e eeuw bekend was. De ruïne van hun stamslot staat in Santpoort.

Brondersstraat, Zuster Dina

Raadsbesluit: 20-10-1953

Coördinaat: E6

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Zuster Dina Brondersstraat

In 1953 besloot de gemeenteraad om de straten in de nieuwe woonwijk aan het einde van de Dr. C.A. Gerkestraat, net als die straat zelf, te noemen naar bekende Zandvoorters. Het doel hiervan was om op die manier de herinnering aan die personen en hun daden, waardoor zij zich van hun tijdgenoten hebben onderscheiden, levend te houden.

Alberdina Elisabeth Frederika Bronders, geboren 29-05-1880 te Den Haag en overleden 09-11-1949 in het Diaconessenhuis te Haarlem. Zij was van 1903 tot 1946 de eerste diacones wijkverpleegster in Zandvoort. Haar hulpvaardigheid en inzet voor jong en oud werd in Zandvoort zeer gewaardeerd. Zowel bij haar diverse jubilea als bij haar afscheid, werd zij overladen met geschenken. Bij haar 40-jarig jubileum als diacones werd haar de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau, verleend.

Zuster A.E.F. Bronders

foto: g

Brugstraat

Raadsbesluit: 08-02-1904

Coördinaat: C4

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

De naam van deze straat herinnert aan de houten Kostverlorenbrug in de Kostverlorenstraatweg* – te weten het deel dat vanaf 1900 als Zeestraat bekendstaat. Onder deze brug door liep een aftakking van de in 1881 aangelegde spoorbaan Haarlem-Zandvoort naar de schelpenlosplaats en het Pakveld. Door een betere bereikbaarheid van het eerste station bij de oude Passage, werd later van daaruit het goederenvervoer geregeld en is het Pakveld opgeheven. De brug, gebouwd in de periode eind 1881-begin 1882, lag tussen de huidige Brugstraat en de Kippentrap en is in 1902 afgebroken. Daarvoor was eerst een nieuwe schelpenlosplaats aangelegd op het deel van het spoorwegemplacement dat direct aan het noorden van de Zeestraat grensde. Na het gereedkomen van het huidige station in 1908 is de schelpenlosplaats verplaatst naar de plek waar het oude station stond.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Houten brug in de Kostverlorenstraatweg

foto: g

Brugstraat

Buureweg

Raadsbesluit: 15-12-1933

Coördinaat: C5

Groep 18 – Volksmondnamen

Verbindingsweg tussen de Kerkstraat en het Schelpenplein, tot 1933 Poelierslop* geheten.

Van de naam Buureweg is geen historisch verleden bekend voor wat betreft het ontstaan van de naam. Wel wordt in de 18e en 19e eeuw in koopakten van huizen in de Zuidbuurt meermalen vermeld dat het perceel lag aan de Buurtweg of aan de Gemene Buurtweg of aan de Gemene weg. Het is dus mogelijk dat de naam Buureweg in relatie staat met deze benamingen. In het begin van de jaren dertig van de vorige eeuw vond het gemeentebestuur de uit-

Buureweg

gangswaarden 'slop' en 'steeg' niet meer passen in de ontwikkeling van de badplaats en werden die gewijzigd in 'weg', 'straat' of 'pad'. In 1933 besloot de gemeenteraad de toenmalige Poeliersslop om te dopen in Buureweg. In 1943 was de Buureweg onderdeel van de sloopgrens. De huizen aan de westzijde van de weg werden gesloopt, die aan de oostzijde bleven behouden.

* [Zie bij Poeliersslop.](#)

Catsstraat, Jacob

Raadsbesluit: 17-04-1956

Coördinaat: E3

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Deze straat ligt in een uitbreidingswijk van Plan Noord die in 1957 is gerealiseerd. De straten in deze wijk zijn vernoemd naar bekende Nederlandse dichters en letterkundigen. De wijk wordt in het noorden begrensd door het vroegere Vijverpark, waarin het huidige vakantiebungalowpark is gebouwd.

Jacob Cats werd geboren op 10-11-1577 te Brouwershaven en overleed op 12-09-1660 te 's-Gravenhage. Hoewel hij meer bekendheid heeft gekregen als dichter en schrijver, heeft hij in zijn jaren ook naam gemaakt als staatsman. Zo was hij onder meer raadspensionaris (1636-1651) van Holland en West-Friesland onder Frederik Hendrik. In 1627 werd hij naar Engeland gezonden om de in beslag genomen Nederlandse schepen weer terug te krijgen. Hij kreeg grote populariteit door zijn schrijfwijze, die een vrome, gematigd calvinistische inslag had. Dit leidde ertoe dat hij de bijnaam Vadertje Cats kreeg. De laatste jaren van zijn leven bracht hij door op Sorghvliet, zijn buitenverblijf in 's-Gravenhage, nu nog bekend als het Catshuis, de ambtswoning van de minister-president.

Jacob Catsstraat

Celsiusstraat

Raadsbesluit: 27-02-1962

Coördinaat: F3, F4, G3

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Deze straat is gelegen in de uitbreiding van Zandvoort die in 1962 ten noorden van de Linnaeusstraat startte met de grote woonwijk Nieuw Noord. Er moesten veel nieuwe straatnamen worden gekozen, en in bijna alle gevallen werden dit namen van bekende bacteriologen, biologen, natuur- en scheikundigen.

Olof Celsius, geboren 19-07-1670 te Uppsala, en aldaar overleden 24-06-1756, was een Zweedse botanicus. Hij was als hoogleraar in Uppsala de leermeester van Linnaeus. (Zijn neef, Anders Celsius (1701-1744), voerde in 1742 de in honderd graden verdeelde temperatuurschaal voor thermometers in, waarbij het kookpunt voor water was gesteld op 100 graden en het vriespunt op 0 graden.)

Celsiusstraat

Cort van der Lindenstraat

Raadsbesluit: 20-03-1957

Coördinaat: C6

Groep 12 – Staatslieden

Deze straat vormt samen met de Frans Zwaanstraat, het Ir. G. Friedhoffplein en het zuidelijk deel van de Brederodestraat, de grens tussen het westelijk gebied van de Amsterdamse Waterleidingduinen en de bebouwing van Zandvoort. Vanwege de drinkwatervoorziening mag buiten die grens niet worden gebouwd. De bebouwing van de Cort van der Lindenstraat met grotendeels particuliere villa's, heeft zich voltrokken in de periode vanaf 1957 tot enkele jaren daarna. Al vóór de Tweede Wereldoorlog droegen bepaalde verbindingsstraten tussen de Boulevard Paulus Loot en de Brederodestraat namen van Nederlandse staatslieden. Daarom is men in 1957 bij de naamgeving van de straten in de wijk waartoe de Cort van der Lindenstraat behoort, doorgegaan met het vernoemen van personen uit deze categorie.

Pieter Willem Adriaan Cort van der Linden, geboren 14-05-1846 te Den Haag en overleden 15-07-1935 te Den Haag, was een liberaal staatsman. Hij was minister van Justitie van 1897-1901. Van 1913-1918 was hij premier en minister van Binnenlandse Zaken. In 1915 werd hij benoemd tot minister van staat.

Cort van der Lindenstraat

Costastraat, Da

Raadsbesluit: 30-11-1923

Coördinaat: E4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Da Costastraat

Deze straat verbindt de Helmersstraat met het Ten Kateplantsoen. Hij dateert uit 1923 en heette toen Da Costaplein*. Na de uitbreiding van de bebouwing in 1948 werd de naam veranderd in Da Costastraat.

Izaak da Costa, Nederlands dichter uit een Portugees-joods geslacht, geboren 14-01-1798 te Amsterdam en aldaar overleden op 20-04-1860. Hij studeerde letterkunde en godsdienstgeschiedenis. Wordt beschouwd als een van de belangrijkste vertegenwoordigers van het Réveil (= opwekking), een orthodoxe beweging in protestantse kringen, ontstaan rond 1840. In woord en geschrift was Da Costa een felle verdediger van de doelstellingen van deze beweging. Hij schreef prozastukken en gaf lezingen over de waarheid en de waarde van het Oude Testament en de Handelingen der Apostelen. Ook heeft hij een overzicht uitgegeven van de werken van zijn tijdgenoot en leermeester Bilderdijk.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Curiestraat

Raadsbesluit: 27-02-1962

Coördinaat: F4

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Curiestraat

Een verbindingsstraat die in de periode 1970-1972 in Nieuw Noord werd aangelegd tussen de Flemingstraat en de Kamerlingh Onnesstraat.

Marie Curie (meisjesnaam: Marya Skłodowska), geboren 07-11-1867 te Warschau, overleden 04-07-1934 te Sancellemoz (Frankrijk), Pools-Frans natuur- en scheikundige, was gehuwd met Pierre Curie, geboren 15-05-1859 te Parijs, overleden aldaar 19-04-1906. Zij volgde in 1906 haar man op als eerste vrouwelijke hoogleraar aan de Sorbonne te Parijs. In 1903 ontving zij de Nobelprijs voor de beschrijving van de radioactiviteit (dit is de door uranium afgegeven straling) en in 1911 voor de ontdekking van de scheikundige elementen polonium en radium.

Darwinstraat

Raadsbesluit: 27-02-1962

Coördinaat: G4

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Kort verbindingspad tussen de Flemingstraat en de Fahrenheitstraat, ooit gepland als Darwinstraat echter nooit als zodanig gerealiseerd.

Theo Hilberspad

Bij collegebesluit van 25 oktober 2005 is de naam van dit pad als Theo Hilberspad vastgelegd.

[Zie verder pagina 188](#)

Darwinstraat

Davidstraat, Louis

Raadsbesluit: 21-12-1965

Coördinaat: C5, D5

Groep 15 – Verdienstelijke niet-inwoners van Zandvoort

Doordat de tram Amsterdam-Haarlem-Zandvoort vervangen was door een busdienst, was de naam Tramstraat* minder zinvol geworden. Omdat het voornemen om een straat naar Louis Davids te vernoemen al langer bestond, werd aan de raad voorgesteld de naam Tramstraat te wijzigen in Louis Davidsstraat. Dit voorstel werd aangenomen en in aanwezigheid van zijn zuster Henriëtte (Heintje) Davids en een groot aantal bekende Nederlandse artiesten werd op 15 maart 1966 de naam Louis Davidsstraat onthuld.

Simon David (artiestennaam: Louis Davids) geboren 19-12-1883 te Rotterdam en overleden 01-07-1939 te Amsterdam, was een Nederlands kleinkunstenaar, die in de wereld van de revue grote successen behaalde. Het gewone volksleven was een veel voorkomend onderwerp in zijn repertoire. Bij een bezoek aan Londen kocht hij van de toen zeer bekende revuecomponist Herman Dorewsky, de tekst en de melodie van het lied 'Seaside on the Brain'. Tijdens zijn dienstdienst in de mobilisatie van 1914-1918 heeft Davids het lied 'vertaald' en korte tijd later was het in heel Nederland bekend als 'We gaan naar Zandvoort, al aan de zee'.

* [Zie 'Vervallen straatnamen'.](#)

Louis Davidsstraat

Dennenlaantje (Bentveld)

Raadsbesluit: 13-02-1951

Coördinaat: J7

Groep 4 – Bomen en Planten

Dennenlaantje

Een in 1951 aangelegd verbindingslaantje tussen de Duindoornlaan en de Teunisbloemlaan.

Den

Pinus silvestris (= grove den); kan tot 40 meter hoog groeien; naalden in bundels van drie, van boven donkergroen, van onder grijsgroen; mannelijke bloemen zijn geel; vrouwelijk bloemen in ronde katjes, purperrood; kegels duidelijk gesteeeld en hangend.

Dennenpad

Raadsbesluit: 24-11-1949

Coördinaat: D4

Groep 4 – Bomen en Planten

Dennenpad

Dit pad verbindt in Plan Noord de A.J. van der Moolenstraat met de Vondellaan.

Het pad is als herinnering genoemd naar het zeedenbos, dat in de jaren 1930 in deze omgeving werd aangelegd. In de tijd van de grote werkeloosheid (1930-1940) werd iedereen die voor een uitkering in aanmerking kwam, verplicht te werk gesteld in de zogenoemde werkverschaffingsprojecten. Zo zijn onder andere in Plan Noord verdiepte sportvelden, enkele wegen over geaccidenteerd terrein, de grote vijver in het Vijverpark (thans onderdeel van het vakantiebungalowpark) en het eerste circuittracé totstandgekomen. De open ruimten tussen de diverse locaties werden bebost door aanplanting met den. Hoewel na de Tweede Wereldoorlog veel van deze bebossing weer is opgeofferd aan de voortschrijdende behoefte aan woningen, is de dennen-scheerder de belangrijkste oorzaak van het verloren gaan van de aangeplante dennenbossen geweest. Door dit kleine schorskevertje, dat nog geen centimeter lang is, moesten in de periode 1962-1965 grote delen van de dennenbossen in het circuitgebied die ten dode waren opgeschreven, worden omgekapt.

Diaconiedwarsstraat

Raadsbesluit: 27-10-1909

Coördinaat: D5

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Deze straat loopt langs de oostzijde van het Hulsmanhof, een in 1983 gereedgekomen complex van één- en tweekamerwoningen. Dit complex is gebouwd op de plaats waar van 1899-1982 het diaconiehuis heeft gestaan, een verzorgingstehuis voor ouden van dagen die lidmaat waren van de hervormde gemeente van Zandvoort. De straatnaam verwijst ook naar dit tehuis. De naam Hulsmanhof herinnert aan ds. G. Hulsman, die van 1894-1903 in Zandvoort predikant was en aan wiens enthousiasme en inzet het te danken is geweest dat de bouw van het diaconiehuis kon worden gerealiseerd.

Diaconiedwarsstraat

Diaconiehuisstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: D5

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

De naam verwijst naar het diaconiehuis van de hervormde gemeente, dat in 1899 in deze uitbreidingsbuurt ten oosten van de Haltestraat werd gebouwd. Omdat al in 1885, op initiatief van ds. Heldring, predikant te Zandvoort van 1882-1888, in dat gebied door de diaconie twaalf kleine woningen waren gebouwd, bestemd voor behoeftige weduwen van lidmaten van de Hervormde Kerk, was het begrijpelijk dat de plannen voor het stichten van een diaconiehuis zich toespitsten op de mogelijkheid dit pand grenzend aan die twaalf woningen te bouwen. Dat is ook gelukt, echter met dien verstande dat de hoofdingang kwam te liggen aan een zijstraat van de Diaconiehuisstraat; namelijk de Nieuwstraat. In de volksmond werd het gehele complex het Huis met de 12 apostelen genoemd.

De grote animator achter de plannen om een diaconiehuis te stichten was ds. G. Hulsman, die in 1894 als predikant te Zandvoort was aangesteld. Dankzij zijn inspanningen kwam het benodigde geld bijeen en kon het diaconiehuis in oktober 1899 in gebruik worden genomen. Het gebouw was ontworpen door architect W.F. Doeglas uit Haarlem en gebouwd door de Zandvoortse aannemer W. Groen. De aanneemsom

Het Diaconiehuis

foto: ab

Ds. Hulsman

foto: dh

bedroeg f 9000,-. Aanvankelijk werd op bescheiden wijze begonnen, met de verpleging van twaalf bejaarden, maar allengs werd het huis vanbinnen belangrijk gemoderniseerd en verbouwd. Het groeide uit tot een tehuis dat in veel opzichten aan de eisen van de tijd voldeed en waar ongeveer dertig bejaarden een rustige levensavond konden vinden. In de jaren 1970 werden de voorwaarden die waren gesteld aan de exploitatie van bejaardenoorden door de overheid aangescherpt, waardoor het Hulsmanhof (zoals het diaconiehuis sinds 1970 heette) als tehuis niet kon blijven bestaan.

Het hele complex werd in 1982 verkocht aan woningbouwvereniging Eendracht Maakt Macht. Deze heeft er in de periode 1982-1983, nadat het oude gebouw was gesloopt, een door architectenbureau Ir. C.J. Wagenaar te Zandvoort ontworpen complex van 26 tweekamerwoningen en 8 éénkamerwoningen gebouwd en aan dit complex eveneens de naam Hulsmanhof gegeven.

Diaconiehuistraat

De Diaconiehuistraat was oorspronkelijk een voer­manspad, dat leidde naar de visdrogerijen die zich in de duinen bevonden. Door de bevolkingstoename werd ook dit gebied ontsloten voor woningbouw, maar de bebouwing is altijd een mengeling gebleven van woningen en bedrijfsruimten. Daardoor laat deze straat een wat rommelig huizenbeeld zien. Door de vele verbouwingen zijn ook karakteristieke kleine oud-Zandvoortse woningen die hier stonden voor een groot deel verloren gegaan. In 1910 heeft een tiental bewoners van deze straat de gemeenteraad verzocht de straatnaam te veranderen in Van Ostadestraat, een nieuwe straat die toentertijd in het verlengde van de Diaconiehuistraat was aangelegd. Als motief werd aangevoerd dat het begrip 'diaconie' te veel aan armenzorg deed denken en deze relatie de zomerverhuur niet zou bevorderen. Interessant is overigens nog dat in de periode 1900-1910 in diverse gemeentelijke stukken de straat wordt aangeduid met de naam Diaconiestraat. Ook een plattegrond van Zandvoort uit 1908 vermeldt die naam. Dat voorts in 1909 nog bij raadsbesluit aan de Diaconiedwarsstraat officieel deze naam wordt gegeven, duidt er mede op dat er dus een Diaconiestraat was. Pas in 1911 wordt in gemeentelijke stukken de naam Diaconiehuistraat gebruikt voor de Diaconiestraat. De datum van een raadsbesluit van deze naamswijziging is echter onbekend.

Doormanstraat, Karel

Raadsbesluit: 02-07-1957

Coördinaat: C4

Groep 16 – Vlootvoogden

Voor de benoeming van de straten die, zoals deze straat, een verbinding vormen tussen de Boulevard Barnaart en de daarachter liggende woonwijk, is, evenals men dit reeds deed vóór de Tweede Wereldoorlog, gekozen voor namen van bekende Nederlandse vlootvoogden.

Karel Frederik Marie Doorman, geboren 23-04-1889 te Utrecht en gesneuveld 27-02-1942 tijdens de Slag in de Javazee. Hij werd in 1940 schout-bij-nacht van het vlooteskader in Nederlands-Indië en kreeg in 1942 het bevel over de *Combined Striking Force*, bestaande uit Britse, Australische, Amerikaanse en Nederlandse marineschepen, die de Japanse landing op Java moest verhinderen. Op 27 februari van dat jaar gaf hij tegen zonsondergang het sein *All ships follow me* ('Ik val aan, volg mij'). Tijdens deze zeeslag vernietigden de Japanse overmacht negen van de dertien geallieerde schepen, waaronder het vlaggenschip De Ruyter. Aan Karel Doorman die met de De Ruyter ten onder ging, werd postuum de Militaire Willems-Orde toegekend.

Karel Doormanstraat

Dorpsplein

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5

Groep 18 – Volksmondnamen

Een kleine ruimte midden in het oude dorp, omzoomd door lage woningen, waaronder de hoefsmederij van Versteeg, die daar al sinds 1862 is gevestigd. Zo ongeveer moet men zich het Dorpsplein voorstellen in de tijd dat ds. Hulsman, predikant in Zandvoort van 1894-1903, zich inspande om te komen tot het stichten van wat hij noemde, een 'vergaderlokaal voor de jeugd, waar geen drank werd geschonken'. In de beginjaren van zijn predikantschap in Zandvoort had hij de Zandvoortse bevolking leren kennen en ook hun drankproblemen. Hij was zeer begaan met de jongens die soms al vanaf hun tiende jaar met de vaders naar zee gingen – een leerplichtwet was er toentertijd nog niet – en zo al vroeg sterke drank leerden gebruiken. Hij kreeg ka-

Dorpsplein omstreeks 1900

foto: g

Dorpsplein

pitaalkrachtige dorpsbewoners enthousiast voor zijn plan en dankzij een aanzienlijke gift van de toen bekende filantroop P.W. Jansen, kon in 1897 aan het Dorpsplein de benodigde grond worden gekocht en in 1898 Ons Huis, Volkskoffiehuys, Lokaal voor Christelijke en Maatschappelijke Belangen worden geopend. Mede door het drukke gebruik van de twee zalen die het gebouw telde, bleek al kort na de opening behoefte aan meer ruimte. Daarvoor werd een belendend perceel, een oud logement, aangekocht en aan Ons Huis toegevoegd. In 1935 is het oude Ons Huis geheel afgebroken en volledig, zij het moderner, herbouwd. Het gebouw is in de jaren 1950 door de hervormde gemeente verkocht en heeft in de loop van de daaropvolgende jaren diverse functies gehad, onder andere die van veilinghuis en horrecagelegenheid.

Het Dorpsplein was onderdeel van de sloopgrens in 1943. De percelen aan de westzijde van het plein werden gesloopt, maar Ons Huis – dat de gehele oostzijde van het plein besloeg – bleef behouden.

Draijerstraat, Willem

Raadsbesluit: 1e: 21-11-1929; 2e: 20-10-1953

Coördinaat: E6

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

De stranding van de Franse Bark l'Indépendance

foto: g

Oorspronkelijk was in 1929 de smalle verbindingsstraat tussen de Haarlemmerstraat en de Dr. C.A. Gerkestraat als Willem Draijerstraat benoemd. In 1953 vond het gemeentebestuur het passender deze naam te verbinden aan een van de toen ontstane nieuwe zijstraten aan het einde van de Dr. C.A. Gerkestraat, die allemaal naar eertijds verdienstelijke inwoners van Zandvoort waren benoemd. De oorspronkelijke Willem Draijerstraat kreeg de naam Schelpstraat, aangezien hij recht tegenover de ingang van het toenmalige hotel De Schelp was gelegen.

Willem Draijerstraat

Willem Draijer, geboren te Zandvoort op 16 juni 1839 en aldaar overleden op 14 oktober 1919. Draijer was een bekend redder van schipbreukelingen. Voor zijn heldendaden ontving hij de onderscheiding van Broeder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Draijers bijnaam was Eenoortje. Hij kreeg die naam door de volgende gebeurtenis. Tijdens een van zijn reddingstochten, in dit geval naar de Franse bark l'Indépendance op 22 januari 1884, kwam de reddingboot onder de boegspriet van het gestrande schip te liggen. Toen de ruwe zee de reddingboot

omhoogtilde, schampte Draijer met zijn hoofd langs een afhangende ketting en verspeelde daarbij zijn linkeroor. Hij had echter de tegenwoordigheid van geest om het oor, dat in de boot was gevallen, in zijn zak te steken. Op het strand teruggekomen wierp hij het lichaamsdeel achteloos weg, maar de toenmalige burgemeester, Boerlage, die met veel andere belangstellenden de bemanning stond op te wachten, zag dit, raapte het op en zei tegen Draijer dat dat niet zo kon. Aangezien het oor kennelijk niet meer aan het hoofd kon worden gehecht, werd het op sterk water gezet en heeft het nog jarenlang als een curiositeit deel uitgemaakt van de inventaris van de burgemeesterskamer. Overigens heeft de regering van de Franse Republiek de moed van Draijer beloond met een grote gouden medaille. Door blindheid en ziekte waren de laatste levensjaren van deze stoere man zeer moeilijk. Hij stierf op ruim tachtigjarige leeftijd.

Duindoornhof (Bentveld)

Collegebesluit: 05-12-2000

Coördinaat: K7

Groep 4 – Bomen en planten

Een aan de noordkant van de Duindoornlaan aangelegde zijweg.

Duindoorn

Hippophae rhamnoides; kan tot 3 meter hoog groeien; doornige struik met smalle grijsgroene bladeren, die aan de onderzijde wit lijken door mooie schildvormige haren; vruchten zijn bleekgeel tot donker oranje; groeit in de duinen, vooral op plaatsen waar veel licht komt.

Duindoornhof

Duindoornlaan (Bentveld)

Raadsbesluit: 31-05-1932

Coördinaat: J7, K7

Groep 4 – Bomen en planten

Duindoornlaan

Verbindingslaan tussen de Zandvoortselaan en de Duinrooslaan.

Duindoorn

Zie voor de beschrijving bij Duindoornhof.

Duinpieperpad

Provinciebesluit: 1987

Coördinaat: G3, H2, H1

Groep 7 – Duinnamen

Duinpieperpad

Dit fiets- en wandelpad loopt vanaf het begin van de Keesomstraat tot de kop van de Zeeweg, gemeente Bloemendaal. Het werd op vrijdag 8 mei 1987 officieel geopend door de toenmalige commissaris van de Koningin in Noord-Holland, drs. Roel de Wit. Door de aanleg van dit pad, waarvan vooral veel fietsers gebruikmaken, werd het gebied dat bekendstaat onder de naam Kraansvlak ontsloten. Het voert door een mooi duingebied met heel bijzondere plekje's, waaronder ook enkele duinmeertjes.

De reeds jaren bestaande Zandvoortse Aardappeltelers Vereniging heeft in dit gebied nog een aantal aardappelteellandjes, zoals op het Roggeveld waarlangs dit pad voert.

De naam Duinpieperpad is een hommage aan de door de Zandvoortse telers verbouwde duinaardappel ('duinpieper'), die zich door zijn uitstekende kwaliteit onderscheidt van vele andere soorten goede aardappels. Werd er in vroegere jaren nog wel zoveel mud (= 70 kg) gerooid dat er in kon worden gehandeld, de hoeveelheid is thans aanmerkelijk minder geworden en er wordt nog hoogstens voor eigen gebruik verbouwd. Duinpieper is ook de naam van een broedvogel die in Nederland schaars op de zandgronden voorkomt. Het is een kwikstaartachtige vogel met verhoudingsgewijs lange poten, die doorgaans alleen tijdens de vogeltrek is waar te nemen.

Duinrooslaan (Bentveld)

Raadsbesluit: 31-05-1932

Coördinaat: J7, J8

Groep 4 – Bomen en Planten

Verbindingslaan tussen de Duindoornlaan en de Zuidlaan.

Duinroos

Rosa spinosissima; kan tot 90 cm hoog worden; blad bijna rond; stengels dicht bezet met lange en korte stekels; afzonderlijk witte en roomkleurige bloemen; eerst rode, later bijna zwarte bottels; komt plaatselijk in de duinen voor.

Duinrooslaan

Duinstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5

Groep 7 – Duinnamen

Verbindingsstraat tussen het Schelpenplein en de Hogeweg.

Hoewel de Duinstraat nu tot het centrum van Zandvoort mag worden gerekend, was het in vroegere tijden een zandpad in het grensgebied van de oude Zuidbuurt met de duinen ten zuiden van Zandvoort. Dit kilometerslange en brede woeste duingebied – in de volksmond ‘De Wildernisse’ genoemd – had uiteraard vanuit de Zuidbuurt enkele toegangspaden waarvan gebruik werd gemaakt als men zich om welke reden dan ook in het duingebied moest begeven. En een van de meest gebruikte paden zal wel het pad zijn geweest dat veel later, maar in elk geval vóór 1900, de officiële naam Duinsteeg* kreeg, begin jaren dertig van de twintigste eeuw gewijzigd in Duinstraat.

* Zie ‘[Vervallen straatnamen](#)’.

Duinstraat

Duintjesveldweg

Raadsbesluit: 26-11-1992

Coördinaat: F2

Groep 7 – Duinnamen

Duintjesveldweg

Deze weg loopt vanaf het clubgebouw van de Zandvoortse Hockeyclub aan de Dr. Jac. P. Thijsseweg langs de Korver Sporthal naar de sportvelden van de Sportvereniging Zandvoort. De Zandvoortse Sportraad heeft in mei 1992 het gemeentebestuur geadviseerd over de naamgeving en ontsluiting van de wegen naar de sportvelden en de daar aanwezige parkeergelegenheid binnen het oude circuitterrein. Dit was noodzakelijk geworden in verband met eventuele schadegevallen, omdat in dergelijke situaties op de formulieren de juiste adressering dient te worden vermeld. Het totale gebied wordt al sinds jaar en dag Duintjesveld genoemd. Oorspronkelijk alleen als aanduiding voor de hockeyvelden, maar nu voor het gehele gebied.

Duinweg

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5

Groep 7 – Duinnamen

Duinweg

Zoals de Duinstraat vroeger een zandpad was in het grensgebied van de oude Zuidbuurt met de duinen ten zuiden van Zandvoort, was de Duinweg een zandpad in het grensgebied van de oude Zuidbuurt met de duinen ten westen van Zandvoort, dus aan de zeezijde. Aangenomen kan worden dat door dit aanmerkelijk smallere duingebied diverse voetpaden hebben gelopen, omdat een bevolking van voornamelijk vissers nu eenmaal meer te doen had met het strand en de zee, dan met de duinen. Maar ook voor deze paden zal gegolden hebben dat, vanuit de Zuidbuurt gezien, één pad het meest gebruikt werd. Dit kreeg dan ook, net als de Duinstraat, al vóór 1900 een officiële naam. In dit geval Duinweg. Na het gereedkomen in 1828 van de Hogeweg en het Badhuis was vóór dit gebouw een geëgaliseerde vlakte ontstaan en daardoor kwam de Duinweg voor een groot gedeelte achter een bestraat talud van ongeveer drie meter hoog te liggen. Tijdens de grote afbraak in 1943 werd dit gedeelte volledig gesloopt en bleef van de Duinweg slechts het huidige gedeelte bestaan.

Duinwindelaan (Bentveld)

Raadsbesluit: 31-05-1932

Coördinaat: K7

Groep 4 – Bomen en Planten

Verbindingslaan tussen de Parnassialaan en de Duindoornlaan.

Duinwinde

Calystegia soldanella (= zeewinde); komt voor in de zeeduinen; kan tot 60 cm hoog groeien; blad schildvormig; stengel liggend; bloem rose met 5 witte strepen (kelkvormig), 4 à 5 cm groot.

Duinwindelaan

Ebbingeweg (Bentveld)

Raadsbesluit: onbekend

Coördinaat: K6

Groep 7 – Duinnamen

Een in 1968 aangelegde zijweg aan de noordzijde van de Bentveldweg.

Deze weg heeft zijn naam te danken aan een stuk duinterrein van vier hectaren groot dat 'De Ebbinge' werd genoemd en zich uitstreckte van de Bentveldweg tot aan de Westerduinweg. Het terrein werd vóór de Tweede Wereldoorlog door de toenmalige eigenaar regelmatig ter beschikking gesteld als kampeerplaats voor jeugdgroepen van instellingen die werkten op maatschappelijk gebied. Hoewel volgens het *Algemeen Adresboek voor Zandvoort 1918/1919*, in die tijd aan de Bentveldweg ook een huis met die naam zou hebben gestaan, kon daarvan geen bevestiging gevonden worden.

Ebbingeweg

Eltzbacherstraat

Collegebesluit: 17-09-1998

Coördinaat: C4, D4

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Eltzbacherstraat

Een verbindingsstraat van de Zeestraat naar het Stationsplein.

Met deze naamgeving werd recht gedaan aan Gustav en Julius Eltzbacher, bankiers van Duitse afkomst, gevestigd te Amsterdam. Zij ontwikkelden in 1880 samen met ir. E.J.J. Kuinders plannen om te komen tot de aanleg van een rechtstreekse spoorwegverbinding van Haarlem naar Zandvoort. Deze plannen resulteerden in de oprichting van de NV Haarlem-Zandvoort Spoorwegmaatschappij, en aan deze oprichting werd bij besluit van 20 november 1880, nr. 20, de Koninklijke Bewilliging verleend.

De werkzaamheden, die op 10 december 1880 startten, werden uitgevoerd door de aannemer Schram te Amsterdam, die het met zijn mensen presteerde het ruim 8 km lange traject – ondanks de toen heersende barre winter met heftige sneeuwstormen – op 7 mei 1881 zover klaar te hebben, dat er proefritten gemaakt konden worden. Op 3 juni 1881 was de eerste officiële rit van de nieuwe spoorwegverbinding van Haarlem naar Zandvoort.

Het eerste spoorstation in Zandvoort lag in de laagvlakte achter de vroegere Passage, die van 1880 tot 1925 heeft bestaan op de plek waar nu de Van Lennepweg overgaat in de Burgemeester van Alphenstraat. Het huidige spoorstation aan het Stationsplein dateert van 1908.

Emmaweg

Raadsbesluit: 31-03-1922

Coördinaat: D5, E5

Groep 8 – Koninklijk Huis

Deze verbindingsweg tussen de Koninginneweg en de Julianaweg werd in het begin van de jaren 1920 aangelegd. Tot aan de Tweede Wereldoorlog was de weg slechts aan de noordzijde met enkele particuliere woningen bebouwd, maar in de periode 1945-1960 werd hij aan beide zijden volgebouwd met laagbouwoningen. Ten slotte is de Emmaweg in de jaren 1990 in oostelijke richting verlengd met een doodlopend wegstuk, dat eveneens met particuliere woningen is bebouwd.

Adelheid Emma Wilhelmina Theresia van Waldeck-Pyrmont, geboren 02-08-1858 te Arolsen en overleden op 20-03-1934 te Den Haag. Zij was een dochter van George van Waldeck-Pyrmont en Helena van Nassau, trouwde in 1879 op 21-jarige leeftijd met koning Willem III en werd toen Koningin der Nederlanden. Na de dood van koning Willem III in 1890, werd Emma van 1890-1898 koningin-regentes voor haar dochter Wilhelmina. Haar sympathiek en verstandig optreden heeft enorm bijgedragen tot versterking van het koningschap in Nederland. Zij was zeer geliefd bij de bevolking vanwege haar grote belangstelling voor de gezondheidszorg. De bekende Emmabloemcollecte ten behoeve van tbc-patiënten herinnert daaraan.

In 1929 heeft zij een bezoek gebracht aan Zandvoort, alwaar zij op het toenmalige Tramplein*, nu Raadhuisplein, door de Zandvoortse schooljeugd onder leiding van de heer E. Dees, werd toegezongen. Deze voor Zandvoort bijzondere dag werd afgesloten met een bezoek aan het joodse sanatorium Clarastichting aan de Kostverlorenstraat en aan het Badhuis voor Minvermogenen Zeeduin aan de Boulevard Paulus Loot.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Emmaweg

Engelbertsstraat, Burgemeester

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 02-07-1957; 3e: 31-01-1967

Coördinaat: C4, C5

Groep 5 – Burgemeesters

Deze straat heeft ooit gedurende een onbekende periode Brederodestraat geheten. Aangezien in de *Gids voor Zandvoort; seizoen 1900* de straatnaam reeds veranderd is in Burgemeester Engelbertsstraat en Engelberts in 1892 uit Zandvoort is vertrokken, mag worden aangenomen dat de straatnaamswisseling is geschied in de periode 1892-1900. Tot aan de grote afbraak in 1943 liep deze straat tot de Zeestraat. Na de Tweede Wereldoorlog heeft hij een nieuw tracé gekregen, dat aanvankelijk liep tot aan de oude Heemskerkstraat. Bij raadsbesluit van 02-07-1957 verviel de naam Heemskerkstraat en werd deze straat tot aan de Zeestraat ook Burgemeester Engelbertsstraat genoemd. De volgende wijziging kwam tot stand bij raadsbesluit van 31-01-1967 toen de straat werd doorgetrokken tot aan de huidige Jacob van Heemskerckstraat.

Burgemeester Engelbertsstraat omstreeks 1940

foto: g

Burgemeester Engelbertsstraat

Burgemeester P.N. Engelberts

foto: g

Mr. Pieter Nicolaas Engelberts, geboren 24-02-1854 te Zutphen, was van 29-12-1887 tot 08-09-1892 burgemeester van Zandvoort. Tijdens zijn ambtsperiode heeft hij zich zeer actief ingezet voor het realiseren van de tussenshalte voor de trein Zandvoort-Dorp aan de Verlengde Haltestraat. De toenmalige directie van de spoorwegen zag geen heil in het aanleggen van die halte en traineerde de zaak waar ze kon. Uiteindelijk gaf de door de gemeenteraad van Zandvoort ingeroepen bemiddeling van koning Willem III de doorslag en werd de halte gebouwd en in 1903 in gebruik genomen.

Mr. Engelberts vertrok in 1892 naar Suriname, waar hij als rechterlijk ambtenaar fungeerde. Hij overleed op 09-04-1907 te Brugge (België).

Euwestraat, Max

Raadsbesluit: 20-12-1988

Coördinaat: E5

Groep 15 – Verdienstelijke niet-inwoners van Zandvoort

Max Euwestraat

Betreft een op de terreinen van de voormalige Clarastichting en de Jaap Kiewiet Mavo gebouwde kleine woonwijk met slechts één straat, die zich als een soort lus door de wijk slingert. Met de naamgeving is voldaan aan een verzoek dat de Zandvoortse Schaak Club al in 1981 deed, om in Zandvoort een straat naar deze bekende Nederlandse schaakgrootmeester te vernoemen. De onthulling van de straatnaam geschiedde op 3 oktober 1990 door de weduwe van Euwe, mevrouw C.E. Euwe-Bergman.

Prof. dr. Machgielis (Max) Euwe, geboren 20-05-1901 te Amsterdam en aldaar overleden 26-11-1981. Euwe was een Nederlandse wiskundige en van 1964-1971 buitengewoon hoogleraar. Hij werd bekend als schaakgrootmeester. Hij was meermalen Nederlands kampioen en werd in 1935 wereldkampioen door de overwinning op de Russische grootmeester Aljechin. Een van de door Euwe gewonnen partijen werd gespeeld in Zandvoort, in het gebouw Monopole aan het Stationsplein, en is de schaakgeschiedenis ingegaan als 'de Parel van Zandvoort'.

Evertsenstraat, J.

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: D3 – nr. 28

Groep 16 – Vlootvoogden

Dit korte straatje vormde al vóór de Tweede Wereldoorlog een verbinding tussen de Van Speykstraat en de toenmalige Parallelweg*. Het is lange tijd een naamloze straat geweest, want de naam J. Evertsenstraat is er pas ver na de oorlog aan gegeven. De datum van een raadsbesluit over deze naamgeving is echter niet bekend. De naam Parallelweg bestaat niet meer en is nu de Secretaris Bosmanstraat.

Johan Evertsen, geboren januari 1600 te Vlissingen, behoorde tot een geslacht van bekende 17e-eeuwse vlootvoogden. Hij werd in 1622 kapitein, streed tegen de Barbarijse zeerovers, werd in 1628 schout-bij-nacht en konvooieerde met slechts vier schepen de door Piet Hein veroverde zilvervloot door het Nauw van Calais, waar het wemelde van de Duinkerker kapers. Hij vocht in de slag bij Duins (1639) en de slag bij Lowestoft (1659). Hij was luitenant-admiraal toen hij op 4 augustus 1666 sneuvelde tijdens de Tweedaagse Zeeslag in de Tweede Engels-Nederlandse oorlog (1665-1667).

* Zie *'Vervallen straatnamen'*.

Jan Evertsenstraat

Fahrenheitstraat

Raadsbesluit: 24-03-1966

Coördinaat: G4

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Deze in de periode 1966-1970 aangelegde straat in Nieuw Noord verbindt de Kochstraat met de Kamerlingh Onnesstraat. De straten in deze wijk zijn vernoemd naar bekende bacteriologen, biologen, natuur- en scheikundigen.

Daniël Gabriël Fahrenheit, geboren 14-05-1686 te Danzig en overleden 16-09-1736 te Den Haag, was een Duitse natuurkundige en maker van onder andere meteorologische instrumenten. Hij ontwikkelde in 1714 een gemakkelijk afleesbare thermometer met een naar hem vernoemde schaalverdeling. Op deze schaal was het kookpunt van water gesteld op 212 graden en het vriespunt op 32 graden. In

Fahrenheitstraat

1717 vestigde Fahrenheit zich in Amsterdam waar hij, hoewel geen academicus, thuis college gaf in statica en optica.

Favaugeplein, De

Raadsbesluit: 20-10-1953

Coördinaat: C5

Groep 1 – Ambachtsheren

De Favaugeplein

Het huidige De Favaugeplein kreeg oorspronkelijk bij raadsbesluit van 13-02-1951 de naam Herman Heijermansstraat, ter nagedachtenis aan de in 1924 in Zandvoort overleden Nederlandse schrijver (o.a. van het bekende toneelstuk *Op Hoop van Zegen*).

Op verzoek van de bewoners van die straat werd de naam echter gewijzigd in het De Favaugeplein. Een belangrijk motief daarvoor was, dat de aan de zeezijde van hun woningen grenzende boulevard reeds de naam van Boulevard de Favauge droeg.

Als bijzonderheid kan worden vermeld, dat binnen de begrenzing van dit plein het nu niet meer bestaande Vuurtorenpad* heeft gelegen, waaraan de bekende oude watertoren van Zandvoort heeft gestaan. Dit ruim 40 meter hoge, imposante bouwwerk heeft van 1912-1943 in hoge mate het dorpsbeeld van Zandvoort bepaald. Bij de viering van 50 jaar bevrijding op 05-05-1995 is de plek waar de toren stond, gemarkeerd met een gedenksteen.

Voor een toelichting op de naam De Favauge, zie Boulevard De Favauge.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Fazantenstraat

Raadsbesluit: 19-01-1954

Coördinaat: D6

Groep 17 – Vogelnamen

Fazantenstraat

Voor de benoeming van straten in deze wijk is gekozen voor de namen van vogels die in dit duingebied voorkomen, omdat de wijk grenst aan het natuurgebied van de Amsterdamse Waterleidingduinen.

Fazant

Phasianus colchicus; 60 cm; mannetje: zeer gekleurde vogel; rugzijde goudbruin met zwarte en lichte vlekken; kop en hals glanzend donkergroen met rood; staart 40-60 cm, bruin met donkere dwars-

banden; vrouwtje: grijsbruin met donkere en lichte vlekken; veel minder uitbundig gekleurd dan het mannetje; standvogel; vliegt op met luid klappende vleugels.

Fenemaplein, Burgemeester van

Raadsbesluit: 31-01-1967

Coördinaat: C4

Groep 5 – Burgemeesters

Dit grote plein ligt tussen het Schuitengat en de Jacob van Heemskerckstraat en grenst met zijn westzijde aan de Boulevard de Favauge. De woningen van het lange flatgebouw aan de oostzijde van het plein hebben als adres Burgemeester van Fenemaplein.

Mr. Hector Marius van Fenema, geboren 04-05-1901 te Den Haag en overleden 23-07-1983 te Zeist, werd na een burgemeesterschap in Woerden, op 1 februari 1948 burgemeester van Zandvoort.

Hij kreeg de taak het goedgekeurde wederopbouwplan van Zandvoort ten uitvoer te brengen. In zijn 19-jarige ambtsperiode als burgemeester (die eindigde op 1 juni 1967), heeft hij zich op velerlei wijze ingezet om Zandvoort tot ontplooiing te brengen. Mede door zijn inspanning werd onder andere geld verkregen uit het Marshallplan – een Amerikaans economisch hulpprogramma voor West-Europa – voor de bouw van het Hotel Bouwes, dat gebouwd werd op de plaats waar het in 1943 gesloopte Hotel Groot Badhuis heeft gestaan. Zijn fameuze pierplan is helaas nooit gerealiseerd. Het circuit had zijn grote belangstelling. Mede door zijn toedoen lukte het om de Formule 1-autoraces naar Zandvoort te krijgen, waardoor Zandvoort wereldnaam heeft gekregen. Bij het officiële afscheid op donderdag 26 mei 1967 memoreerde de toenmalige wethouder A. Kerkman in zijn toespraak, dat burgemeester Van Fenema zich als een dynamisch man had ontpopt, die met een enorme ijver, doorzettingsvermogen en grote welsprekendheid de belangen van de gemeente heeft voorgestaan en veel tot de bloei en de ontwikkeling van Zandvoort als woonplaats en toeristenoord heeft bijgedragen. Aan het slot van zijn toespraak deelde hij mede, dat de gemeenteraad had besloten burgemeester Van Fenema wegens zijn grote verdienste voor Zandvoort een gouden legpenning te schenken, waarin de woorden 'volhardend, toegewijd, voortvarend' waren gegraveerd; woorden die zo kenmerkend de persoonlijkheid van deze bur-

Burgemeester van Fenemaplein

Burgemeester H.M. van Fenema

foto: dh

gemeester omschreven. Voorts deelde hij mede dat besloten was aan het grote plein in het boulevard-centrum de naam Burgemeester van Fenemaplein te geven. Door de Zandvoortse bevolking werd aan de scheidende burgemeester als afscheidscadeau een nieuwe auto aangeboden.

Flemingstraat

Raadsbesluit: 25-01-1967

Coördinaat: F4, G4, G3

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Flemingstraat

Deze straat in Nieuw Noord werd in de periode 1966-1973 aangelegd. Hij behoort met de Celsiusstraat en de Kamerlingh Onnesstraat tot de drie verkeersaders die Nieuw Noord vanaf de Linnaeusstraat in noordoostelijke richting tot aan de Keesomstraat doorsnijden. De straten in deze wijk zijn vernoemd naar bekende bacteriologen, biologen, natuur- en scheikundigen.

Sir Alexander Fleming, geboren 06-08-1881 te Lochfield, Darvel Schotland en overleden 11-03-1955 te Londen, was een Britse bacterioloog. Hij ontdekte in 1928 dat rondom bepaalde schimmels geen bacteriën meer groeiden. Hij trok hieruit de conclusie, dat de bacteriën gedood werden door een stof die van de schimmel afkomstig was. Hij noemde deze stof penicilline. Voor het behandelen van infectieziekten was nu een antibioticum voorhanden, waarvan in de Tweede Wereldoorlog veel gebruik werd gemaakt. In 1945 kreeg Fleming de Nobelprijs en werd hij in de adelstand verheven.

Frederik Hendrikstraat

Raadsbesluit: 21-06-1920

Coördinaat: B7

Groep 12 – Staatslieden

Een verbindingsstraat tussen de Boulevard Paulus Loot en de Brederodestraat. Ook vóór de Tweede Wereldoorlog was er een straat met deze naam. Die straat is echter bij de grote sloop in 1943 geheel verdwenen. Maar de huidige Frederik Hendrikstraat ligt bijna op dezelfde plaats als de vooroorlogse.

Frederik Hendrik, graaf van Nassau, prins van Oranje, geboren 29-01-1584 te Delft en overleden 14-03-1647 te 's-Gravenhage, was de zoon van Willem van Oranje en Louise de Coligny. In de periode dat zijn halfbroer prins Maurits stadhouder was, nam hij deel aan verschillende veldtochten, waaronder de slag bij Nieuwpoort in 1600. Na de dood van prins Maurits in 1625 volgde Frederik Hendrik hem op als stadhouder van Holland, Zeeland, Utrecht, Gelderland en Overijssel en als opperbevelhebber van het leger. Hij was een bekwaam krijgsman. In de tweede helft van de Tachtigjarige Oorlog veroverde hij vele steden en kreeg toen de bijnaam 'de Stedendwinger'. Hij trouwde in 1625 met Amalia van Solms-Braunfels.

Frederik Hendrikstraat

Friedhoffplein, Ir. G.

Raadsbesluit: 15-01-1967

Coördinaat: B6

Groep 15 – Verdienstelijke niet-inwoners van Zandvoort

De samenvloeiing van diverse straten op het verkeersplein bij de Sterflat aan de Brederodestraat, vond men in 1967 kennelijk dermate verwarrend, dat naar een andere oplossing is gezocht. Men besloot het Groen van Prinstererplein* – dat nog niet zo lang daarvoor was ontstaan – de daaraan grenzende Hugo de Grootstraat* én het gedeelte van de Brederodestraat dat dwars door het plein liep, samen te voegen tot één plein. Dit kreeg de naam Ir. G. Friedhoffplein. Hierdoor werd de naam van de architect van het naoorlogse wederopbouwplan van Zandvoort op waardige wijze blijvend aan het dorp verbonden.

Gijsbert Friedhoff werd geboren op 21-07-1892 te Rotterdam en overleed op 21-09-1970 te Renkum. Hij was een Nederlandse architect die een aantal bijzondere bouwkundige objecten op zijn naam heeft staan, zoals het stadhuis van Enschede, de Emmakerk en het voormalige belastinggebouw te Amsterdam, en een aantal regeringsgebouwen in Den Haag. In de jaren 1930 werd hij lid van de welstandscommissie van Zandvoort. Tijdens de jaren 1940-1945 spande hij zich samen met burgemeester Van Alphen in, om na de oorlog zo spoedig mogelijk met de wederopbouw van Zandvoort te kunnen beginnen. Zijn plan voor de wederopbouw werd in 1946 aanvaard en in 1957 werd hem verzocht een stedenbouwkundig saneringsplan voor de gemeente

Ir. G. Friedhoffplein

te ontwerpen. In 1963 werd hem eervol ontslag verleend en werd hem, als waardering voor zijn werk als supervisor en stedenbouwkundige, de zilveren legpenning van de gemeente Zandvoort toegekend. Hij beschouwde het als een grote eer dat een plein in Zandvoort naar hem werd vernoemd.

** Zie 'Vervallen straatnamen'.*

Galenstraat, van

Raadsbesluit: 1e: 27-03-1912; 2e: 02-07-1957

Coördinaat: D2

Groep 16 – Vlootvoogden

Van Galenstraat

Al vóór de Tweede Wereldoorlog bestond er een straat met deze naam, waarvan het tracé iets ten noorden lag van de huidige Van Galenstraat.

Johan van Galen, geboren in 1604 te Essen en overleden 23-03-1653 bij Livorno, was een Nederlandse vlootvoogd. Hij onderscheidde zich in de slag bij Duins (1639) en in de strijd tegen de Duinkerker en Barbarijse zeerovers. Hij versloeg de Engelsen tijdens de Eerste Engelse Oorlog in de Middellandse Zee, maar overleed aan bij Livorno opgelopen verwondingen. Deze zeeheld ligt begraven in de Nieuwe Kerk te Amsterdam.

Gasthuishofje

Raadsbesluit: 21-01-1947

Coördinaat: C5 – nr. 9

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Gasthuishofje

Dit hofje ligt ingesloten tussen het Gasthuisplein, Wagenmakerspad, Sandrinastraat en Agnetastraat.

De naamgeving is ontleend aan het vroegere Oude Mannen- en Vrouwengasthuis. Het hofje omvat 27 woningen voor ouderen en was een van de eerste nieuwbouwcomplexen die na de Tweede Wereldoorlog zijn gereedgekomen (1948). De bouw was primair bedoeld voor oudere Zandvoorters die recht hadden op een nieuwe woning, omdat hun oude woning in de Tweede Wereldoorlog was afgebroken.

Gasthuisplein

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5 – nr 11

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Een markant plein met uitloop naar Kleine Krocht, Swaluëstraat, Gasthuisstraat, Kruisstraat en Dorpsplein. De naam herinnert aan het voormalige Oude Mannen- en Vrouwengasthuis. Dit gasthuis zou in 1583 gesticht zijn door Gerrit en Aeltgen Willems ten behoeve van ‘twaalf oude lieden’ die gratis inwoning kregen.

Het gebouw en de tuin besloegen qua oppervlakte ongeveer tweederde van het huidige Gasthuisplein. Het werd aan de noordzijde begrensd door de toenmalige Rozenobelstraat en aan de zuidzijde door de toenmalige Baan*. Tussen deze twee straten bevond zich aan de westzijde een klein plein, dat al vóór 1900 Gasthuisplein heette. Door slecht onderhoud ten gevolge van geldgebrek bij de gemeente en het afwijzen van gevraagde subsidies, verkeerde het gebouw in een dusdanige staat van verval, dat de gemeenteraad besloot het af te laten breken, wat in februari 1929 gebeurde.

In 1927, een paar jaar voor de afbraak, had de Rijksdienst voor de Monumentenzorg het Gasthuis bouwkundig onderzocht. Het was toen uitgegroeid tot een schilderachtig complex met de achterzijde (de westzijde) naar het Gasthuisplein gekeerd en de voorzijde (de oostzijde) naar een binnenhof. Het hoofdelement werd gevormd door een witgepleisterd gebouw met een steil pannen zadeldak tussen een tuitgevel aan de achterkant en een trapgevel van voren. Op de top van de trapgevel prijkte een beeld van een gebaarde vissersman. De oorspronkelijke hoofdingang bevond zich in de trapgevel, maar was door het aanbouwen van een lage vleugel die als varkenswaag dienstdeed, tot binnendeur gedgegradeerd.

Het hoofdgebouw bevatte onder de door kruisramen verlichte zolders over de volle lengte de zogenaamde zaal, het dagverblijf van de bewoners. Aan weerskanten van deze zaal bevonden zich de slaapcellen voor de bewoners, die van bedsteden waren voorzien. Deze werden verlicht door smalle vensters. De zaal had in de voorgevel een groot raam en in de achtergevel aan elke kant van de schouw een klein raam. Door een smalle gang kwam men vanuit de zaal in een evenwijdig aangebouwde lagere vleugel die de regentenkamer en de mangelkamer

Het oude Mannen- en Vrouwengasthuis

foto: dh

Gasthuisplein

met een zijvertrek bevatte. Het zijvertrek dat als doorloop diende, stond in verbinding met de keuken en bijkeuken, die in de lengte onder een lager zadeldak aangebouwd waren. Een stenen schuurtje (het stookhok) vormde hier het einde van de hoof-ijservormige aanleg.

Het is te betreuren dat men dit weliswaar verwaarloosde, maar tot in detail oorspronkelijk gebleven Gasthuis heeft gesloopt, want na een restauratie (destijds begroot op f 16.000,-) had het niet alleen een sieraad kunnen zijn voor Zandvoort, maar ook een monument van nationale betekenis, want er was in Nederland niet een zo goed bewaarde inrichting van deze soort meer te vinden.

Afbeeldingen van het oude Gasthuis zijn te zien in het Zandvoorts Museum, dat aan dit plein is gelegen.

** Zie 'Vervallen straatnamen'.*

Gasthuisstraat

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 21-02-1978

Coördinaat: C5

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Gasthuisstraat

Een verbindingsstraat tussen het Gasthuisplein en de Rozenobelstraat.

De naam duidt op het Oude Mannen- en Vrouwen-gasthuis, dat van 1583-1929 in de naaste omgeving van deze straat gestaan heeft. Het is een van de oudste straten van Zandvoort, waarvan de naam al van vóór 1900 dateert.

Als gevolg van de uitvoering van het plan Noordbuurt in de jaren 1970, ontstond een wijziging in het stratenplan. Op historische gronden werd toen besloten de bestaande naam Gasthuisstraat te handhaven, maar de straat zelf ten opzichte van de periode daarvoor, met het erin overlopend deel van de Kruisweg* te verlengen.

** Zie 'Vervallen straatnamen'.*

Genestetstraat, De

Raadsbesluit: 30-11-1923

Coördinaat: E4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Deze straat loopt in het verlengde van de Potgieterstraat naar de Burgemeester Beeckmanstraat. Hij dateert uit 1923 toen met de bouw van Plan Noord een begin werd gemaakt. Voor de namen van de straten die toen ontstonden, werd gekozen voor namen van bekende Nederlandse dichters en letterkundigen.

Petrus Augustus de Genestet, geboren 21-11-1829 te Amsterdam en overleden 02-07-1861 te Rozendaal, Gelderland. De Genestet was predikant en dichter. Er zijn drie poëziebundels van hem verschenen waarvan de bekendste *Leekedichtjes* is. In zijn werk *Sint Nicolaasavond* stelt hij, mild ironisch, misstanden aan de kaak, waarbij hij het toekennen van ridderordes hekelt.

De Genestetstraat

Gerkestraat, Dr. C.A.

Raadsbesluiten: 1e: in 1926 (juiste datum onbekend); 2e: in 1938 (juiste datum onbekend); 3e: 19-07-1945; 4e: 09-08-1949

Coördinaat: D6, E6

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Deze straat loopt van het begin van de Brederodestraat bij de rooms-katholieke kerk naar de Zandvoortselaan.

Als eerbewijs en ter nagedachtenis aan de in Zandvoort bij zijn leven zeer geziene huisarts dr. C.A. Gerke werd al in 1926, een jaar na zijn overlijden, een straat naar hem vernoemd. De onvaderlandse houding van twee van zijn kinderen, zowel vóór als tijdens de periode 1940-1945 (één van hen was tijdens deze periode ook wethouder in Zandvoort) had tot gevolg dat de naam Gerke gemengde gevoelens opriep. Om deze reden werd bij besluit van 19-07-1945 de straatnaam gewijzigd in de Van Haemstedestraat (zie ook Wilhelminaweg). Genoemd besluit werd echter, mede door herhaalde verzoeken vanuit de Zandvoortse bevolking, in 1949 herroepen en de straat werd herbenoemd tot Dr. C.A. Gerkestraat. Hiermee werd weer volledig eer gedaan aan deze voormalige dorpsdokter.

Dr. C.A. Gerkestraat omstreeks 1930

foto: g

Dr. C.A. Gerkestraat

Dr. C.A. Gerke

foto: g

Dr. Carl August Gerke werd geboren op 17-01-1853 te Diepholz (Duitsland) en overleed op 05-01-1925 te Zandvoort. Van hem is bekend dat hij zeer geliefd was en hooggewaardeerd werd. In de beschrijvingen over hem wordt vooral de intense zorg voor zijn patiënten genoemd, naar wie hij veelal te voet onderweg ging. Zijn groot sociaal gevoel kwam ook tot uiting bij het instandhouden van zijn eigen ziekenfonds, waarbij het ging om een kwartje per week. Tijdens de wintermaanden, wanneer er geen werk was en dus ook geen verdiensten, had men bij hem vrijstelling van betaling. Een van zijn tijdgenoten beschreef, dat ook de echtgenote van de dokter vele malen kraamvrouwen bezocht met een pan soep. Vanaf zijn komst in Zandvoort in 1882 tot aan zijn overlijden in 1925 heeft dokter Gerke zijn praktijk in Zandvoort uitgeoefend.

Gertenbachstraat, Willem

Collegebesluit: 17-09-1998

Coördinaat: D4

Groep 10 – Militairen, Oorlogsslachtoffers en Verzetsstrijders

Willem Gertenbachstraat.

Deze straat ligt in Park Duinwijk en loopt van het Kromboomsveld naar het Witteveld.

Hoewel de naam van Wim Gertenbach ook al verbonden was aan de mavo aan de Zandvoortselaan, was het vanzelfsprekend dat ook in Park Duinwijk een straat naar hem vernoemd zou worden. De straten dragen daar immers voor het merendeel namen van Zandvoortse militairen, oorlogsslachtoffers en verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog.

Willem Gertenbach, geboren 14-03-1904 te Zandvoort en gefusilleerd op 05-02-1943 op het vliegveld Soesterberg, kwam in het begin van de jaren 1930 met zijn gezin terug uit het toenmalige Nederlands-Indië om in Zandvoort de drukkerij van zijn vader voort te zetten.

Als eigenaar van drukkerij Gertenbach en uitgever van de *Zandvoortse Courant* was hij verantwoordelijk voor het drukken van de redactionele stukken die daarin verschenen. Vooral in die jaren dertig versche-

nen er in zijn courant artikelen, waaruit duidelijk bleek hoezeer de schrijver tegen het nationaal-socialisme gekant was. Maar ook andere maatschappelijke misstanden en onrechtvaardigheden werden bekritiseerd.

Vanaf het begin van de Duitse bezetting in 1940 werkte Gertenbach mee aan het drukken en verspreiden van illegaal drukwerk, zoals in de laatste fase van zijn leven aan het drukken van het illegaal verschijnende *Het Parool*. Door verraad werd hij in november 1942, gelijk met zijn twee medewerkers IJsbrand de Jong en Pieter Paap, gearresteerd en via Scheveningen naar het kamp Vught getransporteerd. Op 23-12-1942 werd hij tot de doodstraf veroordeeld, welke straf werd voltrokken op 05-02-1943.

Aan zijn vrouw en vier kinderen, die van Zandvoort naar Haarlem waren geëvacueerd, schreef hij op de vooravond van zijn dood een zeer ontroerende brief. Enige maanden later werd zijn hele gezin gedood tijdens een bombardement, dat door de geallieerde luchtmacht op Werkspoor in Haarlem was gericht, maar mislukte.

W. Gertenbach

foto: g

's-Gravesandestraat

Raadsbesluit: 21-01-1970

Coördinaat: H4

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Deze straat, die in het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw is aangelegd, is onderdeel van het industrieterrein dat zich in de wijk Nieuw Noord ontwikkeld heeft. Dit terrein ligt tussen de Kamerlingh Onnesstraat en de spoorbaan. De straat is vernoemd naar een bekende natuurkundige.

Willem Jacob 's-Gravesande, geboren 26-09-1688 te 's-Hertogenbosch, overleden 20-02-1742 te Leiden, was een Nederlandse natuurkundige. Hij werd in 1717 hoogleraar te Leiden, schreef natuurkundige en filosofische werken. Hij verdedigde de theorieën van Isaac Newton (Engels wis- en natuurkundige, een van de grootste denkers van zijn eeuw). 's-Gravesande legde de grondslag voor de experimentele methode van natuurkunde in het onderwijs. Van hem is bekend 'de bol en ring van 's-Gravesande'.

's-Gravesandestraat

Groot Bentveld (Bentveld)

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: J8

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Groot Bentveld

foto: g

Het gaat hier om het oudste buitengoed op Zandvoorts grondgebied, waarvan de naam tegenwoordig nog als postadres wordt gebruikt voor de woningen die op het terrein aanwezig zijn. Het ligt tussen de Teunisbloemlaan, Duinrooslaan en Zuidlaan. De hoofdingang bevindt zich aan het einde van de Taxuslaan.

De geschiedenis van Groot Bentveld – op de toegangspoort staat de naam Bentveld abusievelijk gespeld met een 'd' in het midden – gaat in bepaalde geschriften terug naar de tijd van ver vóór 1596, in welk jaar het buitengoed middels een erfpachtbrief is ingeschreven in het Schepenregister van Zandvoort. In een oorkonde van de Frankische Hofmeier Karel Martel (circa 730) vindt men de vermelding 'Il mansa in Benetfelda', wat vrij vertaald betekent dat er in die tijd al in Bentveld kon worden overnacht. In geschriften uit vroegere eeuwen met beschrijvingen van grote jachtpartijen, valt te lezen dat ook graaf Floris V meermalen in de hofstede Groot Benteld logeerde. De naam is, zoals algemeen wordt aangenomen, ontleend aan het bentgras of 'pijpenstrootje': een sprietige grassoort die vooral op moerassige grond groeit.

Grote Krocht

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5, D5

Groep 18 – Volksmondnamen

Grote Krocht omstreeks 1910

foto: g

Deze winkelstraat in het centrum van Zandvoort loopt van het Raadhuisplein tot aan de Koninginneweg en draagt al van vóór 1900 officieel deze naam. Aangenomen kan worden dat de reeds bestaande volksmondnamen zijn overgenomen, toen burgemeester en wethouders van Zandvoort door de bebouwing van de bestaande krochten tot officiële naamgeving daarvan moesten beslissen.

Het woord 'krocht' heeft een aantal betekenissen. Men sprak van kroft, later krocht = duinakker; nog niet vergraven veenland; het Oud-Engelse 'croft' = een afgesloten landstuk; een klein perceel bouwland; het Middelnederduitse 'croch' = een omheind

stuk land. Zandvoort kende in vroeger jaren drie krochten, de grote krocht, de kleine krocht en het kerkeland. Deze krochten zijn in de loop van de tijd bebouwd, maar de eerste twee zijn als straatnamen Grote Krocht en Kleine Krocht blijven bestaan. Oorspronkelijk ontwikkelde de Grote Krocht zich als een woonstraat voor de gegoede burgers.

Grote woningen met een serre of loggia en zowel achter als voor een flinke tuin waren aan de noordzijde van de straat het begin van de bebouwing. Pas toen in 1925 aan de zuidzijde van de straat acht winkels met bovenwoningen werden gebouwd, kreeg de straat de winkelstraatallure die hij thans bezit.

Grote Krocht

Haarlemmerstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: D6, E6

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Het betreft hier het laatste stuk van de in 1828 gereedgekomen straatweg van Haarlem naar Zandvoort en wel het gedeelte vanaf het kruispunt Kostverlorenstraat/Tolweg naar de Koninginneweg bij de rooms-katholieke kerk.

In vroegere jaren was Zandvoort met het achterland verbonden via enkele zandwegen. Aangezien het vervoer in die dagen merendeels met paard en wagen geschiedde, waren die zandwegen veelal niet meer dan uitgeholde karrensporen. In het algemeen kregen dergelijke verbindingswegen een naam die in de volksmond werd gebruikt en die aangaf naar welke dichtstbijzijnde stad of plaats de weg leidde. In Zandvoort bijvoorbeeld werd de weg naar Haarlem verbonden met de naam Haarlem, maar omgekeerd vanuit Haarlem met de naam Zandvoort. Hoewel niet bekend is wanneer precies de huidige namen Haarlemmerstraat en Zandvoortselaan aan deze straten zijn gegeven, is dit naar alle waarschijnlijkheid gebeurd in de periode 1895-1900.

De in 1828 gereedgekomen Straatweg naar Zandvoort* sloot in Zandvoort aan op de Straatweg naar Haarlem*, zoals dit Zandvoortse gedeelte waarschijnlijk in al die tijd, maar zeker nog in 1881 werd omschreven. Om de kosten van aanleg en onderhoud te kunnen betalen, kende de nieuwe straatweg tolheffing. Er stond een tolhek aan het begin van de weg in Aerdenhout bij de oude herberg Het Haringbuys, en in Zandvoort bij het Tolhuis, dat gestaan

Begin Haarlemmerstraat omstreeks 1900

foto: g

Haarlemmerstraat

heeft waar nu de Tolweg begint. Op 1 maart 1917 werden de tolleren opgeheven. Het Haringbuys in Aerdenhout staat er nog; het Tolhuis in Zandvoort is in 1919 afgebroken.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Haltestraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5, D5, D4

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Haltestraat omstreeks 1910

foto: g

Haltestraat

Haltestraat omstreeks 1915

foto: g

Deze in het centrum van Zandvoort gelegen bekende winkelstraat loopt van het Raadhuisplein naar het punt Zeestraat/Kostverlorenstraat, kruist dit punt en loopt vandaar door naar de spoorwegovergang naar de Vondellaan.

De naam Haltestraat houdt verband met de in 1881 gereedgekomen spoorverbinding Haarlem-Zandvoort. Het eerste spoorstation lag toen achter de Passage, die van 1880-1925 heeft gestaan waar nu de Van Lennepweg overgaat in de Burgemeester van Alphenstraat. Nadat dit station in gebruik was genomen, ontstonden al direct vanuit het centrum van het dorp enkele routes daarheen. Hieronder was ook een route waarvan de Haltestraat, toen nog een naamloze zandweg, deel uitmaakte. Dat deze route al snel de belangrijkste was, kan worden opgemaakt uit het feit dat de naam Spoorwegstraat* reeds in 1887 staat vermeld op een gemeentelijke kaart van Zandvoort met de voornaamste verbindingswegen, voor wat thans de Haltestraat is. Omdat het station nogal ver van het dorp was gelegen, heeft de gemeenteraad de spoorwegdirectie enkele jaren nadat de spoorweg in gebruik was genomen, verzocht om een tussenhalte dicht bij het dorp. De directie voelde daar aanvankelijk niet veel voor en zo heeft het tot 1889 geduurd voordat aan het oude zandpad naar de noorduinen, in het verlengde van de Spoorwegstraat, een tussenhalte voor de trein werd gebouwd. Overigens bestond die in eerste instantie slechts uit een eenvoudige abri. De nieuwe straat die naar de tussenhalte werd aangelegd, kreeg de naam Verlengde Spoorwegstraat*. De namen Spoorwegstraat en Verlengde Spoorwegstraat hebben bestaan tot 1892, toen ze werden gewijzigd in respectievelijk Haltestraat en Verlengde Haltestraat*. Het is overigens niet ondenkbaar dat deze laatste namen reeds in de volksmond als straataanduiding werden gebruikt en daardoor enig burgerrecht had-

den verkregen.

Het 'oude zandpad' waarvan hierboven sprake is, was het begin van het zogenaamde Vispad (ook wel Steepad genoemd), waarlangs de vislopers in vroegere tijden naar Bloemendaal en Haarlem liepen om hun vis aan de man te brengen. Het pad begon ongeveer ter hoogte van waar nu 'Café Neuf' staat. Dat was in die tijd zo ongeveer het einde van de noordelijke bebouwing van Zandvoort. Daar begonnen de duinen. De vislopers die gewend waren barrevoets door het zand te lopen trokken bij een aldaar staande paal – de kousenpael – hun kousen en schoeisel uit. Bij 'Kraantje Lek' waar ook een kousenpael stond werden ze weer aangetrokken om zo met schoeisel aan de vis uit te venten.

De Haltestraat was in oorsprong een gewone woonstraat, veranderde in de loop van de tijd in dé winkelstraat en ontleent nu zijn bekendheid aan de vele café's en eethuisjes die eraan liggen.

* *Zie 'Vervallen straatnamen'.*

Haltestraat

Hasebroekstraat

Raadsbesluit: 31-01-1967

Coördinaat: D4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Deze straat, die in 1967 in Plan Noord is aangelegd, ligt tussen de A.J. van der Moolenstraat en de Vondellaan. Zoals bijna alle straten in dit gedeelte van Plan Noord, kreeg ook deze straat de naam van een bekende Nederlandse dichter/schrijver.

Johannes Petrus Hasebroek, geboren 06-11-1812 te Leiden, overleden 29-03-1896 te Amsterdam. Deze predikant-schrijver was tot zijn dood een boezemvriend van Nicolaas Beets. Van 1836 tot 1843 was Hasebroek predikant te Heiloo, waar hij met zijn zuster Betsy de literaire kring van Heiloo om zich verenigde. Bekende namen van deze kring zijn Geertuida Bosboom-Toussaint, Everhardus Potgieter, Willem Hofdijk, Reinier Bakhuizen van den Brink en Jacob van Lennep.

Hasebroekstraat.

Heemskerckstraat, Jacob van

Raadsbesluit: 25-06-1957

Coördinaat: C4

Groep 16 – Vlootvoogden

Jacob van Heemskerckstraat

Vormt de verbindingsstraat tussen de Burgemeester Engelbertsstraat en de Boulevard Barnaart. Al in het begin van de vorige eeuw werd een straat naar deze vlootvoogd genoemd, maar dan geschreven als Heemskerckstraat. Het gedeelte van de huidige Burgemeester Engelbertsstraat, gelegen tussen de Prinsenhofstraat en de Zeestraat, was de even zijde van die toenmalige Heemskerckstraat. De straat was in 1943 onderdeel van de sloopgrens: de panden aan de westzijde van de straat werden gesloopt, die aan de oostzijde bleven behouden.

Jacob van Heemskerck werd geboren 13-03-1567 te Amsterdam en sneuvelde op 25-04-1607 in de zeeslag bij Gibraltar. Hij heeft vooral naam gemaakt bij de tocht in 1595 om een noordelijke vaarroute te vinden naar Nederlands Oost-Indië. Bij de tweede poging met Willem Barentsz als stuurman, moest men op Nova Zembla overwinteren (1596-1597). Barentsz stierf op de terugweg. Het grafmonument van Van Heemskerck is te zien in de Oude Kerk te Amsterdam.

Heijeplantsoen, J.P.

Raadsbesluit: 17-06-1948

Coördinaat: D4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

J.P. Heijeplantsoen

Deze verbindingsstraat tussen de Tollensstraat en de Potgieterstraat in Plan Noord, is in 1949 aangelegd op het veld van de vroegere voetbalvereniging De Zeemeeuwen. Een smalle strook grond die de straat scheidt van de Vondellaan werd als groenstrook beplant, wat voldoende bleek om het geheel het aanzien van een plantsoen te geven. Als naam werd gekozen voor de naam van de Nederlandse dichter/schrijver J.P. Heije. Reeds in 1935 had de gemeenteraad die naam verbonden aan een straat in het toenmalige uitbreidingsplan van Plan Noord, welke straat echter nooit is aangelegd.

Jan Pieter Heije, geboren 01-01-1809 te Amsterdam en aldaar overleden 24-02-1876, was een Neder-

landse arts en dichter. Bovendien bestreed hij sociale misstanden. Door zijn vaderlandsliefde werd hij een volksdichter. Veel van zijn verzen zijn op muziek gezet en zijn ook in deze tijd nog wel bekend. Voorbeelden zijn 'Zie de maan schijnt door de bomen', 'Ferme jongens stoere knapen', 'In een blauw geruiten kiel' en 'Een karretje op de zandweg reed'.

Heijermansweg, Herman

Raadsbesluit: 1e: 13-02-1951; 2e: 20-10-1953

Coördinaat: F6

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

In het kader van de plannen van de gemeente Zandvoort om vanaf de Zandvoortselaan een verbindingsweg te maken naar Zandvoort-Noord, werd als eerste aanzet, deze weg, waaraan onder meer het Huis in de Duinen is gelegen, aangelegd.

Herman Heijermans werd geboren op 03-12-1864 te Rotterdam en overleed op 22-11-1924 te Zandvoort. Hij was een Nederlands schrijver van sociaal geëngageerde, realistische toneelstukken en romans. Gestart als bankbediende ging hij in 1892 in de journalistiek en publiceerde in 1893 zijn eerste toneelstuk, *Dora Kremer*. In 1895 trad hij toe tot de SDAP en in 1898 begon zijn samenwerking met de Nederlandsche Tooneelvereniging, waarvoor hij o.a. het beroemde *Op Hoop van Zegen* schreef. Veel van zijn toneelstukken staan ook nu nog in de belangstelling bij de toneelgezelschappen.

De door hem in Zandvoort bewoonde villa, Kostverlorenstraat 105, werd in september-oktober 1996 volledig afgebroken ten behoeve van de villa die momenteel op dat grondstuk staat.

Herman Heijermansweg

Heimansstraat

Raadsbesluit: 02-07-1957

Coördinaat: E4

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Deze straat in Plan Noord die in 1958 is aangelegd tussen de Dr. Jac. P. Thijsseweg en de Linnaeusstraat, is vernoemd naar een bekende Nederlandse bioloog.

Heimansstraat

Eduard Heimans, geboren 28-02-1861 te Zwolle en overleden 22-07-1914 te Gerolstein (Duitsland), was een gezaghebbend schrijver over de natuurlijke historie. Aanvankelijk schreef hij kinderboeken. Hij was natuuronderzoeker en onderwijzer te Amsterdam. Van zijn hand verscheen een standaard handleiding bij het onderwijs in natuurlijke historie op de lagere scholen. In dit verband wordt zijn naam in één adem genoemd met dr. Jac. P. Thijssen, met wie hij de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging heeft opgericht en in 1896 het tijdschrift *De Levende Natuur*. Hij overleed tijdens een geologische excursie in de Eifel.

Heinstraat, Piet

Raadsbesluiten: 1e: 08-02-1904; 2e: 02-07-1957

Coördinaat: C3, C4 – nr. 4

Groep 16 – Vlootvoogden

Piet Heinstraat

Een korte verbindingsstraat tussen de Dr. Joh.G. Mezgerstraat en de Karel Doormanstraat.

Reeds in het begin van de vorige eeuw was een straat naar deze bekende zeeheld genoemd. Het tracé van deze vooroorlogse Piet Heinstraat lag in het verlengde van de huidige Prinsenhofstraat, rechtdoor naar de Boulevard de Favauge. De wederopbouw na 1945 gaf de mogelijkheid opnieuw de naam van Piet Hein te verbinden aan een van de direct achter de Boulevard Barnaart ontstane straten, en zodoende deze naam in ere te herstellen.

Pieter Pietersz. Hein, geboren te Delfshaven op 15-11-1578 en gesneuveld op 18-06-1629 tijdens een zeeslag bij Kaap Dungeness met Duinkerker kapers, was een Nederlands vlootvoogd. In 1623 trad hij in dienst van de West-Indische Compagnie. Zijn hoofdopdracht bestond in de verovering van de Spaanse zilvervloot. Hij ontwierp een groot plan tot stelselmatige onderschepping van de Spaanse zilvertransporten uit West-Indië. Het lukte Piet Hein om de Spaanse zilvervloot in 1628 in de Baai van Matanzas (Cuba) te bemachtigen. De opbrengst toen had een waarde van ruim 11 miljoen dukaten. Aan een opdracht van de Staten om de marine te reorganiseren kon hij niet meer voldoen, doordat hij sneuvelde in het bovengenoemde gevecht met Duinkerker kapers.

Helmersstraat

Raadsbesluit: 30-11-1923

Coördinaat: E4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Deze straat in Plan Noord werd in 1923 aangelegd tussen de Potgieterstraat en de Nicolaas Beetslaan, en is vernoemd naar een bekende Nederlandse dichter/schrijver.

Jan Frederik Helmers werd geboren op 07-03-1767 te Amsterdam en is aldaar overleden op 26-01-1813. Deze Nederlandse dichter schreef tijdens de Franse overheersing sterk patriottische poëzie en stond onder invloed van het Réveil, een orthodoxe beweging in protestantse kringen, waarvan de dichter Da Costa een van de voormannen was. In 1812 schreef hij het stuk *De Hollandsche natie*. Dit zeer vaderlandslievende werk bracht hem in conflict met de Franse censuur. Zijn dood voorkwam dat hij als gevangene naar Parijs zou worden gevoerd.

Helmersstraat

Hiddesstraat, Tjerk

Raadsbesluit: 02-07-1957

Coördinaat: D3

Groep 16 – Vlootvoogden

Deze verbindingsstraat tussen de Boulevard Barnaart en de Burgemeester van Alphenstraat werd in 1957 aangelegd. Zoals alle verbindingsstraten tussen de Boulevard Barnaart en de daarachter liggende parallelstraten, kreeg ook deze de naam van een bekende Nederlandse Vlootvoogd.

Tjerk Hiddes de Vries, gewoonlijk genoemd Tjerk Hiddes, geboren 06-08-1622 te Sexbierum en overleden 06-08-1666 te Vlissingen. Hij overleed aan zware verwondingen, die hij twee dagen eerder had opgelopen in de Tweedaagse Zeeslag bij Duinkerken tegen de Engelsen. Hij was luitenant-admiraal van Friesland en verbonden aan de Friese vloot. Hij stond bekend om zijn moed en onverschrokkenheid, altijd vechtend in de voorhoede. Kort na zijn dood beviel zijn vrouw van een zoon, die op nadrukkelijk verzoek van de Admiraliteit van Friesland de naam Tjerk kreeg. De moeder stierf helaas een maand later. Hierop zegden de Friese staten zoon Tjerk een jaargeld toe, gelijk aan dat van een zeekapitein.

Tjerk Hiddesstraat

Hilberspad, Theo

Bij collegebesluit van 25 oktober 2005 is de naam van dit pad als Theo Hilberspad vastgelegd.

[Zie verder pagina 188](#)

Tevens werd hem toegezegd dat hij de eerste kapi-teinsplaats zou krijgen die vrij zou komen. Tjerk ju-nior is later inderdaad ook in de zeedienst getreden. Tjerk Hiddes de Vries is begraven in de Grote Kerk te Harlingen, alwaar op de Grote Bredeplaats ter ere van hem een monument is opgericht.

Hobbemastraat

Raadsbesluit: 18-12-1914

Coördinaat: D5

Groep 11 – Schilders

Hobbemastraat

Straat, aangelegd in 1914 tussen de Jan Steenstraat en l'Amistraat/Hulsmanstraat, ten behoeve van de bouw van gemeentewoningen in het uitbreidingsge-bied van Zandvoort ten oosten van de Haltestraat.

Meindert Hobbema, geboren 23-10-1638 en overle-den 07-12-1709 te Amsterdam, was een Nederland-se landschapschilder. Hij was een vriend en leerling van Jacob van Ruisdael. Zijn werken blinken uit door een rustige en evenwichtige compositie. Vooral in de 18e eeuw hebben talrijke Engelse schilders zijn werkwijze nagevolgd. 'Het laantje van Middelharnis' (1689) wordt wel als zijn meesterwerk beschouwd.

Hofdijkstraat

Raadsbesluit: 31-01-1967

Coördinaat: D3, D4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Hofdijkstraat

Verbindingsstraat in Plan Noord die in 1967 is aan-gelegd tussen de A.J. van der Moolenstraat en het westelijk deel van de Van Lennepweg.

Zoals voor meer straten in Plan Noord geldt, werd ook deze straat vernoemd naar een bekende Neder-landse dichter/schrijver.

Willem Jacobsz Hofdijk, geboren 27-06-1816 te Alk-maar en overleden op 29-08-1888 te Arnhem, was een Nederlandse dichter/schrijver. In zijn onge-breidelde romantische dromen waande hij zich een groot scheppend kunstenaar, maar door de realiteit gedwongen werd hij eerst onderwijzer Nederlands en later, dankzij de hulp van onder meer Jacob van Lennep, leraar geschiedenis te Amsterdam. Zijn ge-dichten behoren tot de beste voortbrengselen van de Nederlandse romantiek en behandelen voorna-

melijk historische onderwerpen. Vanwege zijn *Kennemer Balladen* werd Hofdijk wel de 'Minstrel van Kennemerland' genoemd.

Hogeweg

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5, D5

Groep 18 – Volksmondnamen

Deze weg loopt vanaf de Haarlemmerstraat naar de Thorbeckestraat. Het is een belangrijke verkeersader voor de aan- en afvoer van strandtoeristen.

De weg is aangelegd in de jaren 1826-1828, gelijktijdig met de aanleg en bestrating van wat toen nog heette Zandweg van Haarlem naar Zandvoort*, de huidige Zandvoortselaan. De weg moest voeren tot aan de bouwplaats van Het Groote Badhuis, dat in eerste instantie als logement was betiteld. Met de verdergaande ontwikkeling van Zandvoort tot badplaats is ook dit logement diverse malen uitgebreid en werd de naam uiteindelijk Hotel Groot Badhuis. De Hogeweg is altijd een belangrijke verbinding geweest met de zuidelijke Boulevard Paulus Loot en heeft in de beginfase van zijn bestaan aan een snelle bebouwing van deze boulevard mede een positieve impuls gegeven. De duinen waardoor de Hogeweg moest worden aangelegd zijn, om de gewenste gelijke hoogte met de zeereep te verkrijgen, duidelijk geëgaliseerd. Dat is zeer goed te zien aan het niveauverschil van de weg met de achtertuinen van de woningen die aan de weg liggen. Ook de verbinding van de Poststraat met de Hogeweg geeft van dit verschil een duidelijk beeld.

* Zie *'Vervallen straatnamen'*.

Hogeweg omstreeks 1895

foto: g

Hogeweg

Hulsmanstraat

Raadsbesluit: 27-10-1909

Coördinaat: D5

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Aan een van de straten die ontstonden door de bouw van twintig gemeentewoningen in de omgeving van het Diaconiehuis werd de naam Hulsmanstraat gegeven. De straat loopt, evenwijdig aan de l'Amistraat, van de Diaconiedwarsstraat naar de Hobbemastraat.

Hulsmansstraat

Dominee G. Hulsmans

foto: g

Gerrit Hulsmans, geboren 05-03-1867 te Westmaas (Zuid-Holland) en overleden 09-12-1958 te Laren (Gelderland), was van oktober 1894 tot oktober 1903 predikant van de Nederlandse hervormde gemeente te Zandvoort. In deze relatief korte periode wist hij veel tot stand te brengen. Zo werd Ons Huis, gelegen aan het Dorpsplein, als verenigingsgebouw en opvangcentrum voor de jeugd opgericht. Eveneens was hij de gangmaker voor de bouw van het Diaconiehuis, dat gelegen was binnen de driehoek Nieuwstraat/Diaconiehuisstraat/Diaconiedwarsstraat. Het is in 1983 afgebroken ten behoeve van de bouw van het huidige Hulsmanshof, een woningencomplex voor één- en tweepersoons huishoudens.

Huygensstraat, Constantijn

Raadsbesluit: 04-04-1935

Coördinaat: E4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Constantijn Huygensstraat

Straat tussen de Bilderdijkstraat en de Nicolaas Beetslaan in 1935 aangelegd in Plan Noord, vernoemd naar een bekende Nederlandse dichter/schrijver.

Constantijn Huygens, geboren 04-09-1596 en overleden 28-03-1687 te Den Haag, heer van Zuylichem, was dichter en musicus. Hij studeerde rechten en was vanaf 1625 secretaris van respectievelijk stadhouder Frederik Hendrik, Willem II en Willem III. Zijn grote gedichten als 'Batava Tempe', 'Dat is 't Voorhout van 's Gravenhage' (1621), 'Ooghentroost' (1647) en 'Hofwijck' (1651) zijn vaak moeilijk te doorgronden, maar als dichter van epigrammen (punddichten) is hij onovertroffen. Voor toneel schreef Huygens in 1657 de klucht *Trijntje Cornelis*. Hij was ook een veelzijdig musicus, die diverse instrumenten bespeelde en vele composities naliet. Constantijn Huygens was de vader van Christiaan Huygens, de bekende wis-, natuur- en sterrenkundige.

Jongstraat, IJsbrand de

Collegebesluit: 17-09-1998

Coördinaat: D4

Groep 10 – Militairen, Oorlogsslachtoffers en Verzetsstrijders

Deze straat in Park Duinwijk ligt tussen het Verzetsplein en de Van Speykstraat. Het merendeel van de straten in deze woonwijk draagt namen van Zandvoortse militairen, oorlogsslachtoffers en verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog.

IJsbrand de Jong, geboren 02-08-1903 te Enkhuizen en overleden 28-02-1991 te Haarlem, was als typograaf in dienst bij drukkerij Gertenbach. Als drukker en verspreider van illegale bladen diende hij in de Tweede Wereldoorlog het verzet. Op de dag van de overval op de drukkerij door de Duitse SD, was hij belast met het wegbrengen van drukwerk buiten Zandvoort. Door verraad werd hij in november 1942 op het tramstation aangehouden en opgebracht. Op diezelfde dag werden ook zijn collega Pieter Paap en eigenaar Wim Gertenbach gearresteerd. Alledrie werden via de gevangenis in Scheveningen naar kamp Vught gebracht. Op 23-12-1943 werd Gertenbach ter dood veroordeeld. Het vonnis werd voltrokken op 05-02-1943. De Jong en Paap werden ieder tot 15 jaar dwangarbeid veroordeeld. Aan het einde van de oorlog kwamen zij weer terug in Zandvoort en De Jong zette zowel de drukkerij van Wim Gertenbach als de uitgave van de *Zandvoortse Courant* voort. Paap trad bij hem in dienst als typograaf.

IJsbrand de Jongstraat

IJ. de Jong

foto: g

Julianaweg

Raadsbesluit: 31-03-1922

Coördinaat: E5

Groep 8 – Koninklijk Huis

Deze weg loopt van de Kostverlorenstraat tegenover perceel nr. 77 naar de Kostverlorenstraat tegenover de Jhr. P.N. Quarles van Uffordlaan.

Bij de uitbreiding van Zandvoort ten oosten van de Koninginneweg in het begin van de jaren twintig van de vorige eeuw kregen enkele nieuwe straten namen van leden van het Koninklijk Huis. Zo ook de Julianaweg. Ingevolge een verordening van 17-09-1941 door de rijkscommissaris voor het bezette Nederlandse gebied, moesten alle straten en wegen die

Julianaweg

namen hadden van levende leden van het Huis van Oranje-Nassau, een andere naam krijgen. De toenmalige burgemeester van Zandvoort, H. van Alphen, die de taak van de gemeenteraad waarnam, liet per schrijven van 26-02-1942 weten, dat besloten was de naam Julianaweg te wijzigen in Menderweg*. De achtergrond van dit besluit was dat in vroegere jaren een duingebied in de naaste omgeving De Mender werd genoemd. Op 05-05-1945 werd de naam Julianaweg in ere hersteld.

Juliana Louise Emma Wilhelmina, Prinses der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, hertogin van Mecklenburg, prinses van Lippe-Biesterfeld, werd geboren op 30-04-1909 te 's-Gravenhage en is overleden op 20-03-2004 op Paleis Soestdijk. Zij was enig kind van koningin Wilhelmina en prins Hendrik, hertog van Mecklenburg. Zij huwde in 1937 met prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld. Het paar kreeg vier dochters: Beatrix (1938), Irene (1939), Margriet (1943) en Christina (1947). Tijdens de Tweede Wereldoorlog verbleef Juliana met haar kinderen in het Canadese Ottawa. In 1948 volgde zij haar moeder op als Koningin der Nederlanden, een functie die zij tot 1980 vervulde, toen zij afstand van de troon deed ten gunste van haar dochter Beatrix. Haar grote populariteit kwam tot uiting bij het jaarlijkse bloemendefilé op paleis Soestdijk ter ere van haar verjaardag op 30 april, sinds haar troonsbestijging en ook nu nog Koninginnedag!

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Kamerlingh Onnesstraat

Raadsbesluit: 27-02-1962

Coördinaat: F4, G4, H4

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Kamerlingh Onnesstraat

Deze straat in Nieuw Noord loopt vanaf de Linnaeusstraat naar de Keesomstraat en is de aan- en afvoeroute van het industriegebied dat zich daar ontwikkeld heeft.

Heike Kamerlingh Onnes werd geboren op 21-09-1853 te Groningen en overleed op 21-02-1926 te Leiden. Hij was een Nederlandse natuurkundige en van 1882 tot 1924 hoogleraar in de experimentele fysica aan de universiteit van Leiden. Onder zijn energieke leiding werd het Natuurkundig Laboratorium gereorganiseerd. Ook had hij een belangrijk aandeel in de oprichting van de instrumentmakers-

school. In 1908 slaagde Kamerlingh Onnes erin om helium vloeibaar te maken bij $-269\text{ }^{\circ}\text{C}$ en in 1911 ontdekte hij het verschijnsel van de supergeleiding in metalen bij extreem lage temperaturen. Om zulke buitengewoon lage temperaturen te kunnen bereiken, had hij een speciaal voor dit doel geschikt laboratorium laten bouwen, het Cryogeen Laboratorium (het Griekse 'cryogeen' betekent ijsmakend). In 1913 werd hem voor zijn onderzoekingen naar het gedrag van stoffen bij lage temperaturen de Nobelprijs voor natuurkunde toegekend.

Kanaalweg

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5, D5

Groep 18 – Volksmondnamen

Dit is een verbindingsstraat tussen de Haltestraat en de Oosterstraat. Het is een van de oudere straten van Zandvoort. De naamgeving is van ongeveer 1902.

De Kanaalweg loopt uit op een deel van Zandvoort dat het laagstgelegen gebied van het dorp is. Het stond bekend als het Zwarteveldje en is nu het parkeerterrein waaronder zich een overloopbassin bevindt. Dit bassin werd in 1999 gebouwd en regelt de opvang van regenwater dat bij zeer hevige regenval niet direct via de riolering kan worden verwerkt. Omstreeks 1895 werd in de Kerkstraat de eerste riolering aangelegd en deze loosde op het Zwarteveldje. Toen enige jaren later uitbreiding van de riolering plaatsvond, werden vanaf die plaats twee uitlozingskanalen aangelegd naar een bassin in de duinen, tussen de Kostverlorenstraatweg* en de trambaan. Het was de tijd van de Boerenoorlog in Zuid-Afrika (1895-1902) en in de berichtgeving daarover werd vaak de naam van de Zuid-Afrikaanse Modderivier genoemd. In de Zandvoortse volksmond werd deze naam al gauw overgenomen voor de uitlozingskanalen. Naarmate de bebouwing van Zandvoort zich verder naar het oosten uitbreidde, werd de afstand tot dat bassin steeds kleiner en kwamen er steeds meer klachten over stankoverlast, vooral bij oostelijke wind. Nadat enkele plannen ter verbetering van deze situatie door de gemeenteraad waren afgekeurd, werd uiteindelijk in 1907 groen licht gegeven aan het plan dat voldoende ruimte liet aan de verdere ontwikkeling van Zandvoort als woonplaats. Dat plan omvatte een rioleringssysteem

Kanaalweg

van ondergrondse rioolbuizen met rechtstreekse aansluiting van de woningen op het riool; met een onderdoorgang voor de buizen van de spoorbaan. Van daar konden perspompen via een persleiding de lozing op enkele grote bezinkingsbassins in de duinen ten noorden van de spoorbaan verzorgen. De uitvoering van dit plan is bijna een jaar vertraagd doordat de gemeente Amsterdam bij de Kroon bezwaar had aangetekend tegen de in eerste instantie aangewezen plaats van de bezinkingsbassins. Na oplossing van de bezwaren en toen eindelijk alles volgens plan functioneerde, kon eind 1910 gesproken worden van een belangrijke verbetering van het Zandvoortse leefklimaat.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Kateplantsoen, Ten

Raadsbesluit: 1e: 30-11-1923; 2e: 17-06-1948

Coördinaat: E4 – nr. 3

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Ten Kateplantsoen

In 1923 werd in Plan Noord aan een van de straten in het gedeelte dat door de woningbouwvereniging Eendracht Maakt Macht is bebouwd, de naam Ten Katestraat* gegeven. Door wijziging van het stratenplan als gevolg van de bebouwing van de velden van de voetbalvereniging De Zeemeeuwen, is in 1948 de naam Ten Katestraat gewijzigd in Burgemeester Beeckmanstraat en kreeg het plantsoen dat tussen de Tollensstraat en de Genestetstraat ontstaan was, de naam Ten Kateplantsoen.

Jan Jacob Lodewijk ten Kate, Nederlands predikant en dichter werd geboren in 1819 te 's-Gravenhage en is overleden in 1889 te Amsterdam. Hij was onder meer predikant in Middelburg en in Amsterdam. Als dichter was hij zeer productief. Hij werd overmatig bewonderd door tijdgenoten, maar even overmatig verguisd door het nageslacht. Hij vertaalde onder andere Dantes *La Divina Commedia*.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Keesomplein

Raadsbesluit: 29-08-1978

Coördinaat: G2

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Het woonwagenschap Zuid-Kennemerland verzocht de weg op het woonwagencentrum, gelegen aan de Keesomstraat, de bestemming van openbare weg te geven. De gemeenteraad, die aan dit verzoek voldeed, besloot deze weg Keesomplein te noemen. Voor de toelichting op de naam: zie Keesomstraat.

Keesomplein

Keesomstraat

Raadsbesluit: 17-12-1968

Coördinaat: G2, G3, H3

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Deze weg werd in 1968 in Nieuw Noord aangelegd en loopt van het Duinpieperpad naar de Kamerlingh Onnesstraat. Het is tot dusverre de meest oostelijk gelegen straat van Zandvoort. Vier grote galerijflat-gebouwen, met in totaal ruim 580 woningen, vormen een soort beschermende afscheiding van het dorp met de oostelijke duinen. De straat is vernoemd naar een bekende Nederlandse natuurkundige.

Willem Hendrik Keesom, geboren 21-06-1876 op Texel, overleden 03-03-1956 te Leiden, was een Nederlandse natuurkundige. Hij was van 1918 tot 1923 hoogleraar aan de Veeartsenijkundige Hogeschool te Utrecht en van 1923 tot 1945 hoogleraar te Leiden. Keesom was medewerker van Kamerlingh Onnes toen deze helium vloeibaar wist te maken bij een temperatuur van 2,2 K (= -269 °C) en bij een druk van 50 atmosfeer.

Keesomstraat

Kennemerweg

Raadsbesluit: 04-08-1930

Coördinaat: G6

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Kennemerweg

Deze weg is de toegangsweg vanaf de Zandvoortsele aan naar het Tennispark 'de Glee', de golfbaan van de Kennemer Golf & Country Club, een camping, sportvelden en enkele daar gebouwde villa's.

De Kennemer Golf & Country Club – opgericht in 1910 – kon in 1911 in Santpoort starten met een door hen zelf aangelegde 9 holesbaan. Ondanks de toenemende belangstelling voor deze sport kon in 1925 een uitbreiding naar een 18 holesbaan niet worden gerealiseerd. Van de toenmalige NV Zandvoortsch Duin konden in maart 1926 voor 80 jaar de beschikking krijgen over gronden die lagen aan de tramweg Haarlem-Zandvoort. De aanleg begon in september 1926 en in mei 1928 werden de 18-holesbaan en 6 tennisbanen met kleedgebouw, alsmede een fraai clubhuis voor de leden opengesteld. Omdat het gemeentebestuur het grote belang van een goede golfbaan in Zandvoort inzag, werd op kosten van de gemeente in 1927 de Kennemerweg aangelegd. De Kennemerweg ontleent zijn naam aan het in Noord-Holland liggende gebied Kennemerland, dat de streek langs de kust omvat die ruwweg wordt begrensd door het Schoorlse duingebied in het noorden, de grens van Noord-Holland in het zuiden en de lijn Alkmaar-Haarlem aan de oostkant.

Kerkdwarspad

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5 – nr. 19

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Kerkdwarspad

Dit pad is een verbinding van het Kerkpad met de Duinstraat. Het is ontstaan doordat de aanwezigheid van duinen in vroeger jaren de keuze van de plek waar men wilde bouwen sterk heeft beïnvloed. Zo ontstond in die buurt een klein doolhof van straatjes en paadjes. De bewoners kozen de kortste weg tussendoor naar het dorp en naar de duinen. Mede door de sloop in 1943 en renovatie in de periode 1950-1960 is van dit doolhofidee nu nog maar weinig terug te vinden. Zoals alle straatnamen met het woord 'kerk' erin, houdt de naamgeving verband met de oude dorpskerk in het centrum.

Kerkdwarsstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5 – nr. 14

Groep 10 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Dit is een korte doorgang van de Kerkstraat naar de Kosterstraat. Op de plaats waar hij in de Kosterstraat uitloopt, stond voorheen het bekende café-restaurant Zomerlust; nu staat op die plaats het Circus Zandvoort.

Kerkdwarsstraat

Kerkpad

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5 – nr. 18

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Dit pad ligt recht tegenover de toreningang van de kerk en is het toegangspad naar de Zuidbuurt. Het behoort tot de vijf oorspronkelijke 'oerpaden' die naar zee lopen (Kerkpad, Kerkstraat, Kosterstraat, Baan en Rozenobelstraat). Hoewel in de loop van de jaren aan de bebouwing langs het pad veel is veranderd, is de karakteristieke doorkijk, die bekend is van de vele foto's, bewaard gebleven.

Kerkpad omstreeks 1920

foto: js

Kerkpad

Kerkplein

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Kerkplein omstreeks 1900

foto: g

Kerkplein

Het lag, door zijn ligging naast de oude dorpskerk, voor de hand dat dit plein zo genoemd zou worden. Het is de plek waar zich door de eeuwen heen veel belangrijke en minder belangrijke gebeurtenissen in Zandvoort hebben afgespeeld. Aan dit plein moet, volgens oude vermeldingen, het Rechthuis hebben gestaan en het plein zou ooit Onder de Bomen hebben geheten. Dit laatste zou ook een door de volksmond gegeven naam kunnen zijn.

De huidige kerk van de hervormde gemeente is in feite nog niet zo oud. Hij is in 1848-49 gebouwd op de fundering van de eertijds langere en hogere, maar niet bredere, middeleeuwse katholieke kerk. Deze kerk, vermoedelijk gebouwd tussen 1450-1475, was vóór de Reformatie opgedragen aan de heiligen Agatha en Adrianus. In de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) heeft de kerk zwaar te lijden gehad van rondtrekkende Spaanse troepen, waarbij het hoge gedeelte, het koor, grotendeels is verwoest. In 1618 is op 's lands kosten de kerk in kleinere omvang gerestaureerd en voor de hervormde eredienst ingericht. Kerk en toren bleven aaneengebouwd, waarbij de fraaie torenspits, die oorspronkelijk veel hoger is geweest, werd voorzien van een slaguurwerk. De kosten voor de restauratie in 1848-49 waren, wat het kerkgebouw betreft, voor rekening van de hervormde gemeente. Zij konden echter door ruime giften worden gedekt. Een van de gulle gevers gaf bovendien, naast zijn reeds ruime bijdrage, ook nog opdracht om voor zijn kosten het mooie Knipscheerorgel in de kerk te bouwen. De restauratie van de toren, die vanaf de napoleontische tijd eigendom is van de burgerlijke gemeente, kwam echter pas in 1871 gereed.

Kerksteeg

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5 – nr. 12

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

De naam van deze doorgang van het Kerkplein naar de Kleine Krocht was vroeger Gasthuisslop*. Er is geen raadsbesluit bekend van de wijziging van de naam in Kerksteeg, maar in een bekendmaking over

enkele verkeersregelingen, in mei 1932 door burgemeester en wethouders van Zandvoort gepubliceerd, wordt ook de Kerksteeg genoemd. Vermoedelijk heeft men de naam Gasthuisslop tussen 1929 en 1932 gewijzigd in Kerksteeg naar aanleiding van de sloop van het Oude Mannen- en Vrouwengasthuis in februari 1929. Wellicht is daarbij overwogen dat de herinnering aan dit gebouw toch ook al vastlag in de namen Gasthuisplein en Gasthuisstraat. De Kerksteeg is de enige straatnaam met de aanduiding 'steeg' die is overgebleven van de vele smalle stegen en steegjes die het Zandvoort van vóór de Tweede Wereldoorlog rijk was.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Kerksteeg

Kerkstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Deze straat loopt vanaf het Kerkplein naar de Thorbeckestraat.

De Kerkstraat is een van de oudste, misschien wel de oudste straat van Zandvoort. Al in december 1590 wordt de straat genoemd in de verkoopakte van een huis en erf, gelegen 'bij de Kerckstraat bij de Kerck'. De hier bedoelde kerk was de voorganger van de huidige kerk van de hervormde gemeente. Zie ook Kerkplein.

Uit latere koop- en verkoopakten is de geschiedenis van deze straat goed te volgen. Zo zijn er bijvoorbeeld in de 17e eeuw in de Kerkstraat twee herbergen geweest. Van de eerste herberg is bekend dat hij in juni 1631 voor 1350 gulden contant is gekocht en in 1646 voor 2700 gulden is verkocht. In de verkoopakte staat hij omschreven als 'sijnde de herberghe, daer den haes uuijthangt, staende in de Kerckstraet'. Van de tweede herberg is bekend dat hij groter was dan de eerste, getuige de ook in juni 1631 opgemaakte verkoopakte van 2250 gulden. Hierin wordt deze herberg als volgt omschreven: 'een schoon huijs, wel versien met verscheijde camers ende stallen, met sijn erve ende werve, staende en leggende opte hoeck van de Kerckstraet, daer het Claverbladt uuijthangt, sijnde een vermaerde oude herberch'.

Uit overlevering is overigens bekend dat de Kerkstraat in vroegere tijden Heir- of Heerweg zou zijn genoemd. Het ontstaan van die naam heeft te ma-

Kerkstraat hoek Bakkerstraat

foto: g

Kerkstraat

Kerkstraat omstreeks 1900, gezien vanaf het Kerkplein

foto: js

Het oude postkantoor omstreeks 1895

foto: g

Het oude raadhuis (gebouwd in 1873) omstreeks 1900

foto: js

ken met het feit dat het strand in vroegere eeuwen vaak gebruikt werd als 'verbindingsweg' voor oprukkende legers (heir of heer = leger). Een heerweg werd op last van de ambachtsheer aangelegd en onderhouden.

Door de eeuwen heen heeft de Kerkstraat het dorp verdeeld in een zuidbuurt en een noordbuurt, waarin slechts enkele straten een eigen naam hadden. De rest moest het doen met de aanduiding zuid- respectievelijk noordbuurt. Pas in de loop van de 19e eeuw kregen meerdere straten hun eigen naam.

In de Kerkstraat werd in 1873 het toenmalige raadhuis gebouwd (thans perceel nr. 19). Dat raadhuis heeft dienst gedaan tot 1912, toen het huidige raadhuis aan het Raadhuisplein, toen nog Tramplein* geheten, in gebruik is genomen. Ook het eerste officiële postkantoor was vanaf het midden van de 19e eeuw tot 1899 gevestigd in de Kerkstraat in het pand dat tegenwoordig nummer 28 is.

Overigens werd de Kerkstraat, blijkens een in de *Badcourant* van 1881 opgenomen gastenlijst, in die tijd ook wel Dorpsstraat genoemd. De straat begon zich toen al te ontwikkelen als een belangrijke winkelstraat in het centrum van Zandvoort. De grote sloop van 1943 heeft ook deze straat niet onberoerd gelaten. Alle tot de Kerkstraat behorende percelen vanaf de beide zijstraten, Bodeweg en Buureweg, tot aan het toenmalige Badhuisplein werden gesloopt.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Ketellapperstraat, Ronald

Collegebesluit: 31-05-1999

Coördinaat: D4

Groep 10 – Militairen, Oorlogsslachtoffers en Verzetsstrijders

Deze in Park Duinwijk liggende straat loopt van de Sara Roosstraat naar het Kromboomsveld. Het merendeel van de straten in deze wijk draagt namen van Zandvoortse militairen, oorlogsslachtoffers en verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog.

Ronald Ketellapper, geboren te Zandvoort 09-11-1940, was de jongste joodse inwoner van Zandvoort die op 13-07-1942 naar het concentratiekamp Auschwitz werd gedeporteerd. Hij is daar op 07-09-1942 gestorven.

Ronald Ketellapperstraat

Kinsbergenstraat, Van

Raadsbesluit: 1e: 27-03-1912; 2e: 02-07-1957

Coördinaat: D3 – nr. 29

Groep 16 – Vlootvoogden

Verbindingsstraat tussen de Dr. Joh.G. Mezgerstraat en de Van Speykstraat. Dit stuk is een nog overgebleven deel van de vooroorlogse Van Kinsbergenstraat, die liep van de toenmalige Boulevard de Favauge tot aan de Van Speykstraat.

Jonkheer Jan Hendrik van Kinsbergen, geboren 01-05-1735 te Doesburg en overleden 22-05-1819 te Apeldoorn was een Nederlandse vlootvoogd. Hij versloeg, als opperbevelhebber van de Russische vloot in de Zwarte Zee, in 1773 de Turken en was admiraal in de slag bij Doggersbank (1781) in de Vierde Engelse Oorlog. Tijdens de verdediging van ons land tegen de Fransen (1793-1795) was hij opperbevelhebber van de Nederlandse zeemacht en wist toen een Franse inval te voorkomen. Van zijn hand verschenen publicaties over het seinwezen, tactiek en marinehervorming. In 1815 is hij door koning Willem I in de adelstand verheven.

Van Kinsbergenstraat

Kleine Krocht

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5

Groep 18 – Volksmondnamen

Kleine Krocht

De Kleine Krocht vormt de noordelijke zijde van het Raadhuisplein en loopt langs het raadhuis naar de Swaluëstraat.

Voor een omschrijving van het woord 'krocht': zie ook Grote Krocht.

Evenals de Grote Krocht heeft ook de Kleine Krocht al vóór 1900 officieel zijn naam gekregen. Aangenomen kan worden dat, toen burgemeester en wethouders van Zandvoort door de bebouwing van de bestaande krichten tot officiële naamgeving moesten beslissen, de reeds in de volksmond gebruikte namen Grote Krocht en Kleine Krocht zijn overgenomen.

Kloosstraat, Willem

Raadsbesluit: 24-04-1956

Coördinaat: E3 – nr. 24

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Willem Kloosstraat

Deze straat, vernoemd naar een bekende Nederlandse dichter, ligt in Plan Noord in een uitbreiding die in 1957 gebouwd is tegen het vroegere Vijverpark. In dit park is nu een vakantiebungalowpark gerealiseerd.

Willem Johannes Theodorus Kloos, geboren 06-05-1859 te Amsterdam en overleden 31-03-1938 te 's-Gravenhage, was een Nederlandse dichter. Hij staat bekend als een van de belangrijkste Tachtigers (groep Nederlandse dichters, die onder invloed van Franse en Engelse dichters, een vernieuwing van de Nederlandse literatuur tot stand bracht). Hij zag poëzie als uiting van schoonheidservaring. Kloos was gedurende tien jaar een dominerende figuur in de Nederlandse letterkundige wereld en publiceerde vele verzen. In 1885 was hij medeoprichter van *De Nieuwe Gids*, een literair tijdschrift als tegenhanger van het reeds in 1837 door Potgieter c.s. opgerichte tijdschrift *De Gids*. Hoewel de betekenis van *De Nieuwe Gids* na 1890 sterk afnam, werd het blad pas in 1943 officieel opgeheven.

Kochstraat

Raadsbesluit: 31-01-1967

Coördinaat: F4, G4

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Deze straat ligt in Nieuw Noord en loopt van de Curiestraat naar de Kamerlingh Onnesstraat. Vernoemd naar een bekende bacterioloog.

Heinrich Hermann Robert Koch, geboren 11-12-1843 te Klausthal en overleden 27-05-1910 te Baden-Baden, was een Duitse arts en bacterioloog. Samen met de Fransman Louis Pasteur was hij de grondlegger van de bacteriologie. Koch beschreef de technieken voor het fixeren, kleuren en ook fotograferen van bacteriën (1877) en ontwikkelde een methode voor het kweken van zuivere bacteriecultures op gelatine. In 1876 ontdekte hij de levenscyclus van de miltvuurbacil en daarmee de wijze waarop infectieziekten zich ontwikkelen.

Op naam van Koch staat ook de ontdekking van de tuberkelbacil in 1882 en van de cholera-bacil in 1883. In 1891 richtte hij het Instituut voor Infectieziekten in Berlijn op en ontwikkelde een medicijn tegen runderpest. In 1905 werd hem vanwege zijn baanbrekend werk in de bacteriologie de Nobelprijs in de geneeskunde en fysiologie toegekend.

Kochstraat

Koninginneweg

Raadsbesluit: 18-12-1914

Coördinaat: D5

Groep 8 – Koninklijk Huis

Dit is een verbindingsweg tussen de Haarlemmerstraat vanaf de hoek bij de rooms-katholieke kerk en de Kostverlorenstraat.

Hoewel het raadsbesluit wel vermeldt dat deze weg nog aangelegd moest worden en er ook duidelijk in vermeld wordt hoe het tracé is, wordt een motivering voor de naamgeving niet gegeven. Opvallend in het raadsbesluit is de aanduiding dat de weg eindigt bij de villa Bennoheim, terwijl de toenmalige Kostverlorenstraatweg* in 1881 al gereed was. Of de Koninginneweg toen dus niet direct op de Kostverlorenstraatweg uitliep is uit het raadsbesluit helaas niet op te maken.

De villa Bennoheim werd in 1907 gebouwd in opdracht van Mevrouw Tiefenthal, ter nagedachtenis

Koninginneweg omstreeks 1930

foto: g

Koninginneweg

aan haar overleden man, Benno Tiefertal. Hij werd ontworpen door Eduard Cuypers, een neef van de bekende architect P.J.H. Cuypers, ontwerper van het Rijksmuseum en het Centraal Station te Amsterdam. Bennoheim werd aanvankelijk gebouwd als vakantieoord voor het kantoorpersoneel van de firma Tiefertal in Amsterdam. Na de Eerste Wereldoorlog heeft het enige jaren leeggestaan, totdat de Vereniging Ons Huis in Amsterdam het pand in 1925 heeft overgenomen en het weer in gebruik heeft genomen als vakantieoord, maar dan voor Amsterdamse grote gezinnen. Hoewel het huis in de Tweede Wereldoorlog flink geleden heeft door de bewoning van Georgiërs in Duitse dienst, werd het na de bevrijding nog vele jaren bewoond door gezinnen waarvoor niet direct normale huisvesting beschikbaar was bij hun terugkeer in Zandvoort na hun evacuatie. Na nog enige jaren door krakers te zijn bezet, is het pand in 1992 gesloopt en is op die plek het huidige Bennoheim verrezen, een appartementengebouw voor senioren.

* *Zie 'Vervallen straatnamen'.*

Koningstraat

Raadsbesluit: 1e: 26-11-1901; 2e: 18-12-1914

Coördinaat: D5

Groep 8 – Koninklijk Huis

Koningstraat

Een verbindingsstraat tussen de Haltestraat en de Koninginneweg.

Het eerste raadsbesluit heeft betrekking op het deel van de Koningstraat tussen de Haltestraat en de Oosterstraat; het tweede op het deel tussen de Oosterstraat en de Koninginneweg. Bij het tweede raadsbesluit wordt aangegeven dat naamgeving van enkele nieuwe straten noodzakelijk was, als gevolg van eerder gebouwde arbeiderswoningen in die omgeving. In beide raadsbesluiten wordt echter het motief voor de naamkeuze voor die straten, waaronder de Koningstraat, niet aangegeven.

Koperstraat, Jan

Collegebesluit: 31-05-1999

Coördinaat: D3 – nr. 26

Groep 10 – Militairen, Oorlogsslachtoffers en Verzetsstrijders

Deze in Park Duijnwijk liggende straat loopt van de A.J. van der Moolenstraat naar de Petrus de Blockstraat. De meeste straten in deze wijk dragen namen van Zandvoortse militairen, oorlogsslachtoffers en verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog.

Jan Koper werd geboren op 20-12-1919 te Zandvoort en sneuvelde als militair op 10-05-1940 bij het vliegveld Valkenburg, Zuid-Holland. Hij stamde uit een bekend oud Zandvoorts geslacht en was de eerste Zandvoortse dienstplichtig militair die in de Tweede Wereldoorlog sneuvelde.

Jan Koperstraat

J. Koper

foto: g

Koper-Passarel

Raadsbesluit: 28-02-1989

Coördinaat: C4

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Het betreft hier de voetgangersdoorgang van het Stationsplein naar de Burgemeester Engelbertsstraat. Aan de naamgeving is de geschiedenis van het zeer bekende en vermaarde circustheater Palais d'Été verbonden dat, gebouwd in 1904, op 04-08-1921 door een enorme brand grotendeels werd verwoest. Behouden bleven onder andere de aan het Stationsplein gelegen ingang van de stallen en het daarnaast gelegen circusrestaurant, waar later een stuk werd aangebouwd en als theater Monopole bekendheid verwierf. De doorgang scheidde Monopole van een ander groot gebouw, Centraal geheten, dat in de jaren 1930 als de Hollandia-Bioscoop bekend-

Koper-Passarel

T. Koper

foto: g

stond. Zowel Monopole als Centraal was enige jaren na de circusbrand eigendom geworden van de gebroeders Evert en Teun Koper, stammende uit een bekend oud Zandvoorts geslacht. Vooral Monopole was bij de Zandvoortse verenigingen zeer in trek voor het geven van uitvoeringen en dergelijke. Eind 1937 werd het gebouw Centraal gesloten en de bioscoop overgeheveld naar Monopole. Mede door de opkomst van de televisie werd het lonend exploiteren van een theater steeds moeilijker en in 1970 viel voor Monopole het doek en werd ook dit theater gesloten. De beide gebouwen zijn later gesloopt ten behoeve van de bouw van twee appartementengebouwen. De laatste eigenaar van de beide theaters – Bob Koper, zoon van Evert Koper – wist te bedingen dat aan de intact gebleven brede voetgangersdoorgang de naam Koper-Passerel werd gegeven.

Kosterstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5

Groep 3 – Beroepsnamen

Kosterstraat eind 19e eeuw

foto: g

Deze smalle straat loopt parallel aan de Kerkstraat, van het Kerkplein naar het Dorpsplein.

Bij de naamgeving van straten in Zandvoort is ook gedacht aan straatnamen die verwijzen naar beroepen. Helaas is van geen enkele van deze straatnamen het raadsbesluit waarbij de naamgeving is vastgelegd, bekend. Daardoor is ook de motivering voor de naamkeuze niet bekend en weet men ook niet of de naamgeving uit de volksmond stamt.

In de Kosterstraat woonde enige jaren de in Zandvoort zeer bekende Jan Snijer (zie ook Jan Snijerplein). De man had veel baantjes en één daarvan was koster van de hervormde kerk. De straat was vroeger – en ook nu nog – een verbinding van het Kerkplein naar het Dorpsplein en de Noordbuurt. Heel lang was de straat ook bekend door de aanwezigheid van café-restaurant Zomerlust, dat beschikte over een toneelzaal waar veel activiteiten van het Zandvoortse verenigingsleven zich afspeelden. Het werd in 1986 gesloten en in 1988 afgebroken, waarna op deze plek het Circus Zandvoort werd gebouwd.

Kosterstraat

Kostverlorenstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: D5, E5, E6

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Deze straat loopt vanaf het kruispunt Zeestraat/Haltestraat in oostelijke richting tot aan het kruispunt Zandvoortselaan/Haarlemmerstraat/Tolweg.

Het is een belangrijke verkeersader van Zandvoort en werd in de jaren 1881-1882 aangelegd.

Zoals in *Bestek en Voorwaarden* van 22 juli 1881 staat omschreven, betrof het hier 'het maken van een straatweg van den laatsten tol op den straatweg van Haarlem naar Zandvoort door de duinen en omhoogende door de plaats Kostverloren, aansluitende aan de terreinen van Nieuw-Zandvoort, met ene brug over den goederen-spoorweg'. De Kostverlorenstraatweg* zoals de weg na gereedkomen heette, zou uiteindelijk doorlopen naar de noordelijke boulevard, die toen nog in zijn geheel Boulevard Barnaart heette.

De duinboerderij Costverloren wordt al genoemd in een kerkelijk doopregister van 16 december 1664. Hij lag aan de buitenzijde van de ook nu nog aanwezige scherpe bocht in de weg. De naam Kostverloren komt in meerdere gemeenten voor. Het woord houdt verband met het bekende gezegde 'de kost gaat voor de baat uit', met dien verstande dat bij kostverloren geen sprake is van het verkrijgen van baten uit geïnvesteerd kapitaal, maar verlies. Aan het gedeelte van wat toen nog Kostverlorenstraatweg heette, vanaf de Haltestraat tot aan de boulevard, werd bij raadsbesluit van 14-09-1900 de naam Zeestraat gegeven.

In de jaren tachtig van de 19e eeuw is geprobeerd om Zandvoort als mondaine badplaats een nieuw aanzien te geven. Ten noorden van het bestaande dorp zou een heel nieuw dorp moeten verrijzen dat geheel in het teken van het toenmalige toerisme zou staan. Dit plan is onder de naam Uitbreidingsplan Nieuw Zandvoort de geschiedenis ingegaan. Om dit plan te realiseren kochten de Amsterdamse kooplieden en bankiers G. en J. Eltzbacher in 1881 van de familie Barnaart een duingebied dat aan de noordelijke kust lag, ter grootte van 42 hectaren. Zij brachten dit gebied onder in de NV Zandvoortse Terrein en Hotel Maatschappij. Deze maatschappij werd belast met de verdere ontwikkeling van het Uitbreidingsplan Nieuw Zandvoort, te weten het aanleggen van wegen en het stichten van gebouwen

Kostverlorenstraat omstreeks 1925

foto: g

Kostverlorenstraat rond 1920

foto: g

Kostverlorenstraat rond 1920

foto: g

Kostverlorenstraat

(hotels en villa's). Centraal in dit plan stonden een overdekte passage en een Kurzaal. Van dit ambitieuze plan is weinig terechtgekomen, hoewel in 1881, het jaar waarin de spoorweg Haarlem-Zandvoort is aangelegd, wel de Passage en de Kurzaal gereed waren. De Passage was via een grote stenen trap met het spoorstation verbonden en telde 26 winkels met bovenwoning; de Kurzaal had aan weerszijden een boogvormige vleugel met in totaal 46 hotelkamers. Verder kan, naast de bouw van enkele alleenstaande villa's slechts de bouw in 1898-1899 van het Grand Hotel aan de Boulevard Barnaart (gesloopt in 1943) nog als een belangrijk gerealiseerd onderdeel van het plan worden gezien. Het verplaatsen in 1908 van het spoorstation bij de Passage naar de plaats waar het huidige station ligt, droeg bovendien bij aan het feit dat geldschietters terughoudend waren geworden in het financieren van de projecten.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Kromboomsveld

Collegebesluit: 17-09-1998

Coördinaat: D4

Groep 7 – Duinnamen

Kromboomsveld

Deze in Park Duinwijk liggende straat loopt van de Vondellaan naar de Van Speykstraat. Oorspronkelijk zouden in deze wijk alle straten namen krijgen van duingebieden die binnen de gemeente Zandvoort liggen. Onder politieke druk zijn burgemeester en wethouders op deze beslissing teruggekomen en is het merendeel van de straten vernoemd naar Zandvoortse militairen, oorlogsslachtoffers en verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog.

Het Kromboomsveld is een duingebied in de Amsterdamse Waterleidingduinen.

Met een kromboom wordt een meidoorn bedoeld, die door de overheersende zuidwestenwind een gebogen vorm heeft gekregen, waardoor de kroon als een platgewaaide pluim overwegend naar het noordoosten wijst.

Een kromboom

foto: g

Kruisstraat

Raadsbesluiten: 1e: datum onbekend; 2e: 16-11-1948; 3e: 09-04-1974; 4e: 28-02-1978

Coördinaat: C5

Groep 18 – Volksmondnamen

Dit is een verbindingsstraat tussen het Gasthuisplein en de Pakveldstraat.

De Kruisstraat is een van de oudste straten van de oude Noordbuurt. De naam dateert al van vóór 1900, maar aangezien er geen raadsbesluit bekend is waarbij deze naam is vastgelegd, zijn er ook geen motieven bekend waarom de straat die naam heeft gekregen. Na afbraak van de oude woningen aan het zogenoemde dwarsgedeelte van de Pakveldstraat, werd het gedeelte dat tussen de Rozenobelstraat en de Pakveldstraat ligt, in 1948 zodanig herbouwd, dat het een aaneengesloten deel met de bestaande Kruisstraat vormde. Om die reden is ook dat deel Kruisstraat genoemd.

Kruisstraat

Kuindersstraat, Ir. E.J.J.

Collegebesluit: 17-09-1998

Coördinaat: C4 – nr. 27

Groep 15 – Verdienstelijke niet-inwoners van Zandvoort

Dit is een verbindingsstraat tussen de Zeestraat en het Stationsplein.

De naam van deze korte straat kent al een lange geschiedenis. Vermoedelijk is hij in 1881 ontstaan als een naamloos onderdeel van een route vanuit het dorpscentrum naar het eerste spoorstation bij de Passage, dat in dat jaar gereedkwam. In 1904 werd dit straatdeel het begin van de Tweede Spoorstraat*, die liep tot waar nu de Van Speykstraat begint; in 1912 werd het weer van de Tweede Spoorstraat afgenomen en samengevoegd met de Stationsstraat, die daardoor uitliep op het Stationssplein, dat in 1908 was gereedgekomen. Vermoedelijk is het na de Tweede Wereldoorlog toegevoegd aan het Stationsplein, als gevolg van de nieuwbouw die op die hoek plaatsvond. Sinds 1998 is het nu een zelfstandige straat met een eigen naam.

Met het vernoemen van een straat naar hem is recht gedaan aan ir. Kuinders, die samen met de gebroeders Eltzbacher in 1881 de NV Haarlem-Zandvoort

Ir. E.J.J. Kuindersstraat

Ir. E.J.J. Kuinders

foto: g

Spoorweg heeft opgericht. Hierdoor kreeg Zandvoort de beschikking over de rechtstreekse spoorverbinding met het achterland, die voor de ontwikkeling van de badplaats zo belangrijk was. Eduard Jacob Johan Kuinders was van 1893 tot 1899 lid van de gemeenteraad van Amsterdam; hij overleed op 73-jarige leeftijd in Hilversum.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Kuyperstraat, Dr.

Raadsbesluit: 26-03-1957

Coördinaat: C6

Groep 12 – Staatslieden

Dr. Kuyperstraat

Deze verbindingsstraat tussen de Brederodestraat en de Cort van der Lindenstraat is vernoemd naar een bekende Nederlandse staatsman.

Dr. Abraham Kuyper, geboren 29-10-1837 te Maas-luis en overleden 08-11-1920 te Den Haag, was gereformeerd theoloog, antirevolutionair staatsman en publicist. In 1879 richtte hij de Anti-Revolutionaire Partij op, waarvoor hij *Ons Program* schreef. Hij was predikant van 1863-1874, daarna diverse keren lid van de Tweede en Eerste Kamer. Ook was hij hoogleraar aan en eerste rector van de door hem opgerichte Vrije Universiteit te Amsterdam (1880-1901). Van 1901-1905 was hij minister-president en tevens minister van Binnenlandse Zaken.

Langelaan (Bentveld)

Raadsbesluit gemeente Bloemendaal: 21-06-1928

Coördinaat: K7

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Deze laan loopt vanaf de Bentveldweg (gemeente Zandvoort) naar de Slingerweg (gemeente Bloemendaal).

Van de ongeveer 400 meter lange laan ligt slechts de eerste 125 meter op Zandvoorts grondgebied en de rest in de gemeente Bloemendaal.

Deze laan is omstreeks 1900 aangelegd en wellicht door zijn lengte Langelaan genoemd. De vaststelling door een raadsbesluit was veel later. De laan is aangelegd op het oude Appendixgebied, later vermoedelijk in de volksmond verbasterd tot Pentisgebied, behorende tot het landgoed Klein Bentveld. In het boekje *Geschiedenis van Aerdenhout* van J.M. Sterck-Proot wordt met betrekking tot de aanduidingen Appendix en Pentis het volgende gezegd: 'In 1809 verkopen de erven Koenen ook Klein Bentveld. Het heet dan een kleiner buitengoed met tuinen en duinen, als ook twee complete vinkenbanen en enige huisingen, genaamd het Appendix. Onder de naam Appendix komt het voor in een akte van 1857. Later wordt de naam verkort als Pentis. Er is daar een tijdlang een herberg met deze naam, maar in 1885 niet meer. In 1901 laat de toenmalige eigenares, Mevrouw H. Enschedé-van Lennep het huis Pentis slopen en van het puin worden de huisjes Zandvoorteweg 369 en 371 gebouwd. De achtertuinen van die huizen komen uit tegen de Pentislaan. Op het oude Pentisgebied zijn zowel de Langelaan als de Hoplaan en de Pentislaan aangelegd en bebouwd. De Pentislaan verving het oude Pentispaadje dat van Klein Bentveld naar de herberg Pentis liep.'

Langelaan

Leeuwenhoekstraat, Van

Raadsbesluit: 27-02-1962

Coördinaat: G3

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Deze straat in Nieuw Noord verbindt de Celsiusstraat met de Flemingstraat en is vernoemd naar een bekende Nederlandse natuuronderzoeker.

Antoni van Leeuwenhoek werd geboren 24-10-1632 te Delft en overleed aldaar op 26-08-1723. Deze Nederlandse natuuronderzoeker was de zoon van een mandenmaker, werd opgeleid voor de lakenhandel en heeft korte tijd een lakenhandel te Delft gehad. Hoewel hij geen wetenschappelijke opleiding had genoten, werd zijn leven beheerst door nieuwsgierigheid naar wetenschappelijke zaken. Hij wordt wel de grondlegger van de microbiologie genoemd. Hij was een geduldig waarnemer, die met behulp van door hemzelf vervaardigde kleine microscopen allerlei biologische verschijnselen als eerste heeft gezien. Hiervan bracht hij verslag uit in een uitvoerige briefwisseling met de Engelse Royal Society.

Van Leeuwenhoekstraat

Leeuwerikenstraat

Raadsbesluit: 19-01-1954

Coördinaat: D6

Groep 17 – Vogelnamen

Leeuwerikenstraat

Deze straat, gelegen tussen de Frans Zwaanstraat en het Mussenpad, ligt in een woonwijk die grenst aan het natuurgebied van de Amsterdamse Waterleidingduinen. Voor de naamgeving van de straten in die wijk is gekozen voor namen van vogels die in dat dungebied voorkomen.

Leeuwerik

Alauda arvensis (= veldleeuwerik) is 18 cm en heeft een scherpe snavel; rugzijde bruin met zwarte en lichte vlekken; onderzijde geelwit gevlekt; buitenste staartpennen wit; kort kuifje, meestal niet zichtbaar; poten geelbruin; standvogel.

Leffertsstraat, Piet

Raadsbesluit: 20-10-1953

Coördinaat: E6

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Piet Leffertsstraat

Een verbindingsstraat tussen de Dr. C.A. Gerkestraat en de Frans Zwaanstraat.

Voor de benoeming van straten in de wijk waarin deze straat ligt, is gekozen voor de namen van destijds bekende Zandvoorters. Hiermee wordt de herinnering aan die personen en hun daden, waardoor zij zich van hun tijdgenoten hebben onderscheiden, levend gehouden. Daarbij is mede in beschouwing genomen dat de reeds sinds 1926 bestaande en in 1938 verlengde Dr. C.A. Gerkestraat, waarvan deze straten zijstraten zijn, ook zijn naam ontleent aan een eertijds bekende Zandvoortse ingezetene.

Petrus Johannes Lefferts, geboren 21-03-1923 te Zandvoort, overleden 03-08-1951 te Zandvoort. Na tewerkstelling in Berlijn in de Tweede Wereldoorlog werd hij na terugkeer in Nederland in 1945 wegens tuberculose verpleegd in een sanatorium. Hij werkte daarna samen met zijn broer in hun bottelarij in de Kerkstraat. Tijdens het bezorgen van goederen op het strand bij een van de paviljoens, werd er gewaarschuwd dat een zwemmer in een mui was geraakt en in nood verkeerde. Piet Lefferts ging direct met strandpachter Jan Kemp te water. Doordat de drenkeling zich aan Lefferts vastklampte, verdronken zij beiden.

P. Lefferts

foto: g

Lennepweg, Van

Raadsbesluit: 1e: 30-11-1923, 2e: 16-01-1939

Coördinaat: E4, D3

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Deze straat loopt vanaf de spoorwegovergang bij de Sophiaweg naar de Burgemeester van Alphenstraat. Het is een van de straten die reeds in 1923 werd aangelegd in Plan Noord, de woonwijk die toen in ontwikkeling was.

Oorspronkelijk als Van Lennepstraat niet verder gerealiseerd dan tot de Nicolaas Beetslaan, is deze weg in 1939 doorgetrokken tot de Van Speykstraat en toen herdoopt in Van Lennepweg. De verbinding met de Burgemeester van Alphenstraat dateert van 1987.

De Van Lennepweg vormde samen met de Vondellaan, Nicolaas Beetslaan en de Burgemeester van Alphenstraat het racecircuit waarop in 1939 voor het eerst in Zandvoort auto- en motoren races werden gehouden. De Burgemeester van Alphenstraat heette toen nog Dr. Joh.G. Mezgerstraat en de Vondellaan liep nog in noordelijke richting door tot aan deze straat.

Mr. Jacob van Lennep, geboren 24-03-1802 te Amsterdam en overleden 25-08-1868 te Oosterbeek, was een Nederlands dichter, letterkundige en schrijver van historische romans. Van Lennep was een telg uit een vermogende Amsterdamse regentenfamilie. Hij had rechten gestudeerd en werd in 1826 rijksadvocaat te Amsterdam, in welke functie hij onder andere betrokken was bij de aanleg van de eerste duinwaterleiding naar Amsterdam. Vanaf 1853 was hij drie jaar lid van de Tweede kamer. Hij dankt zijn populariteit echter aan zijn activiteiten als dichter en bovenal als schrijver van historische romans (o.a. *De roos van Dekama* en *Ferdinand Huyck*). Van 1855 tot 1868 werkte hij aan zijn uitgave van de volledige werken van Joost van den Vondel. Zijn zedenroman *De lotgevallen van Klaasje Zevenster* (1865) riep destijds morele bedenkingen op. Van Lennep was een ongeëvenaarde verteller, en aan het hof van koning Willem III en koningin Sophie was hij een graag geziene gast. Voor de koning schreef hij diverse toespraken.

Van Lennepweg

Van Lennepweg

Van Lennepweg

Lijsterstraat

Raadsbesluit: 19-01-1954

Coördinaat: D6

Groep 17 – Vogelnamen

Lijsterstraat

Deze straat loopt vanaf de Dr. C.A. Gerkestraat naar het punt waar de Frans Zwaanstraat overgaat in de Cort van der Lindenstraat. De woonwijk grenst aan het gebied van de Amsterdamse Waterleidingduinen, wat een reden was om de straten in deze wijk te noemen naar vogels die in dit gebied voorkomen.

Lijster

Turdus viscivorus (= grote lijster); 26 cm; scherpe snavel; rugzijde bruin; onderzijde wit met donkere vlekken; buitenste staartpenen met een witte vlek aan het eind; okselveren wit; poten geelkleurig.

Linnaeusstraat

Raadsbesluit: 25-06-1957

Coördinaat: E4, F4

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Linnaeusstraat

De straat loopt vanaf de rotonde in de Van Lennepweg in oostelijke richting naar de Kamerlingh Onnesstraat en is tot dusverre de enige verbindingsstraat voor het verkeer tussen het Plan Noord en de wijk Nieuw Noord. Daardoor is het een van de drukste verkeersstraten van Zandvoort. De straat is vernoemd naar een bekende natuuronderzoeker.

Carl Linné, die zich later Linnaeus noemde, werd geboren op 23-05-1707 te Raskult en overleed op 10-01-1778 te Uppsala. Deze Zweedse natuuronderzoeker studeerde botanie en medicijnen aan de universiteit van Uppsala. Om zijn studie te voltooien vertrok Linnaeus naar Harderwijk in Nederland. De toenmalige universiteit in Harderwijk stond bekend als een instituut waar men snel en goedkoop kon promoveren. Dat bleek ook wel, want acht dagen na zijn aankomst in Harderwijk promoveerde hij tot doctor in de medicijnen op een proefschrift over malaria. In 1735 werd hij door George Clifford, directeur van de Oost-Indische Compagnie, die het bekende landgoed De Hartekamp in Bennebroek bewoonde, als botanicus aangetrokken om de tuinen van het landgoed in te richten en te beheren. Linnaeus schreef het prachtige *Hortus Cliffortianus*

en maakte De Hartekamp tot een Europese bezienswaardigheid waar veel botanici van naam op bezoek kwamen. Hij voerde voorts de Latijnse benoeming naar geslacht en soort van de planten en de dieren in en ontwierp het naar hem genoemde systeem om de planten naar aantal en plaatsing van de meeldraden en stampers in klassen te rangschikken.

In 1738 ging hij terug naar Zweden en werd in 1741 hoogleraar in Uppsala, stichtte daar het Natuurhistorisch Museum en werd de eerste voorzitter van de Zweedse Academie van Wetenschappen, alsmede koninklijk lijfarts. In 1762 werd hij in de adelstand verheven tot ridder Carl von Linné. Hij overleed in 1778 aan de gevolgen van een hersenbloeding.

Lohmanstraat, De Savornin

Raadsbesluit: 20-03-1957

Coördinaat: C6

Groep 12 – Staatslieden

Deze straat loopt van de Mr. Troelstrastraat naar de Cort van der Lindenstraat en is vernoemd naar een bekende Nederlands staatsman.

Jhr. mr. Alexander Frederik de Savornin Lohman, geboren 29-05-1837 te 's-Gravenhage en aldaar overleden 11-06-1924, was jurist en protestants politicus. Hij was lid van de Tweede en Eerste Kamer in de periode van 1879 tot 1912. Aanvankelijk was hij antirevolutionair maar na meningsverschillen over het kiesrecht werd hij in 1908 medeoprichter van de Christelijk Historische Unie. Van 1894 tot 1921 was hij hoofdredacteur van het dagblad *De Nederlander*.

De Savornin Lohmanstraat

Lorentzstraat

Raadsbesluit: 22-02-1962

Coördinaat: F3, G3

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Deze straat ligt in de wijk Nieuw Noord, ten noorden van en evenwijdig aan de Celsiusstraat. Het is de meest noordelijk gelegen grens, waarbuiten ingevolge een ministeriële beschikking van 4 april 1975 voorshands geen woningbouw mag worden uitgevoerd. De straat is vernoemd naar een bekende Nederlandse natuurkundige.

Lorentzstraat

Hendrik Antoon Lorentz, geboren 18-07-1853 te Arnhem en overleden 04-02-1928 te Haarlem, was een van de grootste wis- en natuurkundigen van zijn tijd. Hij was de eerste die de theorieën over het atoom heeft gecombineerd met reeds bestaande theorieën van Maxwell en Fresnel, waardoor hij de weg gebaad heeft voor de atoomtheorie en de relativiteitstheorie van Einstein. Hij was hoogleraar te Leiden en van 1877-1912 tevens curator van het Teylerinstituut te Haarlem. In 1903 kreeg hij als een van de eersten, samen met professor Zeeman, de Nobelprijs voor natuurkunde. Ook was professor Lorentz voorzitter van de naar hem genoemde staatscommissie die omstreeks 1915 de technische uitvoerbaarheid van de plannen rond de drooglegging van de Zuiderzee moest beoordelen.

Marisstraat

Raadsbesluit: 27-03-1912

Coördinaat: B6

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Hotel Beau Site, voormalig villa Maris, rond 1900

foto: g

De huidige Marisstraat loopt vanaf de Thorbeckestraat naar het Ir. G. Friedhoffplein.

Het bijzondere van het raadsbesluit van 1912 is dat hierin wordt besloten om de straat in het verlengde van de Marisstraat eveneens Marisstraat te noemen. Daaruit blijkt dus dat het eerste gedeelte van deze straat al vóór 1912 die naam heeft gekregen. Nu werd even ten zuiden van het Badhuis voor Minvermogenen, dat in 1871 aan de zuidelijke boulevard was neergezet, in opdracht van mejuffrouw Wolterbeek, lid van het dagelijks bestuur van dat Badhuis, in 1881 een villa met 55 kamers (!) gebouwd. Deze villa was speciaal bestemd als pensionaat voor Dames en Kinderen. Dit gebouw kreeg de naam Villa Maris (huis bij zee of aan zee). Het is niet ondenkbaar dat ten behoeve van die villa een korte straat vanaf de boulevard is aangelegd naar de achterzijde van dit grote gebouw en dat aan dit straatje de naam Marisstraat is gegeven. De villa is in 1899 overgenomen door de in Basdorf (Duitsland) geboren Heinrich Albert Klein, die het als hotel Beau Site heeft geopend.

Na zijn dood in 1937 heeft de familie Klein de exploitatie van dit zeer goed bekend staande hotel voortgezet tot 1942, toen evacuatie van Zandvoort hieraan een einde maakte. Tijdens de grote sloop in 1943 is ook dit hotel met de grond gelijk gemaakt.

Marisstraat

Hoewel Maris de familienaam is van enkele zeer bekende Nederlandse schilders, valt uit gemeentelijke stukken van september 1952 op te maken, dat de straat in elk geval niet naar een van deze schilders is vernoemd.

Marnix van St. Aldegondestraat

Raadsbesluit: 1e: 22-11-1916; 2e: 30-09-1952

Coördinaat: B6, C6

Groep 12 – Staatslieden

De straat loopt van de Marisstraat naar de Brederodestraat. Omdat de namen Marisstraat, Marnixstraat* en Mauritsstraat*, die in deze wijk dicht bij elkaar lagen, vaak aanleiding gaven tot verwarring bij de postbezorging, besloot de gemeenteraad in 1952 de naam Marnixstraat te wijzigen in Marnix van St. Aldegondestraat en de naam Mauritsstraat in Prins Mauritsstraat.

Philips van Marnix, heer van St. Aldegonde, geboren in 1540 te Brussel en overleden 15-12-1598 te Leiden, stamde uit een Brussels geslacht en was een Zuid-Nederlands politicus en dichter. Hij was bevriend met prins Willem van Oranje. Hij kreeg bekendheid als dichter van religieuze liederen en gezengedichten. Hoewel hij alom wordt genoemd als de dichter van het Wilhelmus, is daar geen absolute zekerheid over. Het Wilhelmus werd op 05-10-1932 door de regering als het officiële Nederlandse volkslied erkend.

* Zie *'Vervallen straatnamen'*.

Marnix van St. Aldegondestraat

Mauritsstraat, Prins

Raadsbesluit: 1e: 27-03-1912; 2e: 30-09-1952

Coördinaat: B6

Groep 12 – Staatslieden

Een verbindingsstraat tussen de Boulevard Paulus Loot en het Ir. G. Friedhoffplein.

Zoals al vóór de Tweede Wereldoorlog gebruikelijk was, is ook daarna voor de verbindingsstraten van de Boulevard Paulus Loot met de Brederodestraat over het algemeen gekozen voor namen van bekende Nederlandse staatslieden.

Om dezelfde reden als de wijziging van de Marnixstraat (zie Marnix van St. Aldegondestraat), is de

Prins Mauritsstraat

naam Mauritsstraat* in 1952 gewijzigd in Prins Mauritsstraat. In het ontwikkelde stratenplan van de wederopbouw van Zandvoort zijn niet alle straatnamen van vóór de grote afbraak in 1943 teruggekomen. Wel is getracht de oorspronkelijke namen zoveel mogelijk te handhaven. De ligging van de huidige Prins Mauritsstraat is nagenoeg gelijk aan de plaats waar de vooroorlogse Mauritsstraat lag.

Maurits, graaf van Nassau, zoon van Willem van Oranje en Anna van Saksen, geboren 13-11-1567 te Dillenburg en overleden 23-04-1625 te Den Haag. Hij werd in 1585 benoemd tot stadhouder van Holland en Zeeland en was een kundig krijgsman. Grote bekendheid heeft hij in heel Europa gekregen door zijn overwinning in de slag bij Nieuwpoort (1600). Onder zijn bewind werd zijn vroegere mentor, de van verraad beschuldigde landsadvocaat en raadpensionaris Johan van Oldenbarnevelt, na een geruchtmakend proces ter dood veroordeeld en in 1619 onthoofd.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Meeuwenpad

Raadsbesluit: 17-06-1948

Coördinaat: E4

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Meeuwenpad

Het betreft hier een voetpad van de Potgieterstraat naar de Tollensstraat.

De naam staat in relatie met de voetbalvereniging De Zeemeeuwen, die daar zijn speelvelden had. Deze vereniging is op 01-08-1941 gefuseerd met de voetbalvereniging Zandvoort tot een nieuwe vereniging met de naam Zandvoortmeeuwen.

Mezgerstraat, Dr. Joh.G.

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend: 2e: 02-07-1957

Coördinaat: C4, D3

Groep 15 – Verdienstelijke niet-inwoners van Zandvoort

De straat loopt van de Jacob van Heemskerckstraat naar de Burgemeester van Alphenstraat.

De beroemde dr. Mezger heeft weliswaar geen praktijk in Zandvoort gehad, maar zijn voorkeur om voor

de behandeling van bepaalde ziekten zeebaden voor te schrijven, moet de motivering zijn geweest om een straat naar hem te vernoemen. De Dr. Joh.G. Mezgerstraat was onderdeel van de grens van het woongebied dat in Zandvoort in 1943 werd gesloopt.

Aan deze straat stond ook de synagoge van de joodse gemeente Zandvoort, die in 1922 was gebouwd en al in augustus 1940 werd verwoest; niet door de Duitsers, maar door een Nederlandse anti-joodse groepering.

Johannes Georg Mezger, geboren 22-08-1839 te Amsterdam en overleden 02-03-1909 te Parijs. Hij wordt beschouwd als de grondlegger van de moderne massage. Bij zijn consulten in het Amstel Hotel te Amsterdam kwamen veel gasten van koninklijke bloede, zowel van binnen als van buiten Europa. Velen werden door hem naar de badplaats verwezen om baden in zeewater te nemen. Keizerin Elisabeth van Oostenrijk (Sissi) is voor Zandvoort de bekendste gebleven. Zijn nam in 1884 haar intrek in Hotel Kaufmann (het latere Hotel d'Orange) en in 1885 in Pension Paula, gelegen aan de in die tijd nog gehe- ten Boulevard Barnaart. Dr. Mezger vertrok in 1888 uit Amsterdam naar Wiesbaden en vandaar in 1893 naar Parijs, alwaar hij is overleden. Zijn zomervakanties bracht hij door in Domburg op Walcheren. Hij ligt begraven in Oostkapelle, dat vlak bij Domburg ligt.

Dr. Joh.G. Mezgerstraat omstreeks 1900

foto: g

Dr. Joh.G. Mezgerstraat

Dr. Joh. G. Mezger

foto: g

Middenweg

Raadsbesluit: 13-02-1951

Coördinaat: B7

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Mede om administratieve redenen moesten enige kleine wegen die het zuidelijke deel van de Boulevard Paulus Loot verbonden met het zuidelijk deel van de Brederodestraat, van een naam worden voorzien. Vanwege de min of meer centrale ligging van deze straat in dat gedeelte, is voor de naam Middenweg gekozen.

Middenweg

Molenaarstraat, Matthijs

Raadsbesluit: 20-10-1953

Coördinaat: E6

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Matthijs Molenaarstraat

Een verbindingsstraat tussen de Dr. C.A. Gerkestraat en de Frans Zwaanstraat.

Voor benoeming van de straten in de woonwijk die in 1953/1954 aan het einde van de Dr. C.A. Gerkestraat ontstond, is gekozen voor de namen van bekende Zandvoorters. Op deze manier kan de herinnering aan die personen en hun daden – waardoor zij zich van hun tijdgenoten hebben onderscheiden – levend gehouden worden. Ook de Dr. C.A. Gerkestraat, die al in 1926 bestond en die in 1938 was verlengd, ontleent zijn naam aan een eertijds bekende Zandvoortse ingezetene.

Matthijs Molenaar werd vermoedelijk in 1782 geboren en overleed op 11-06-1825 te Zandvoort. Hij is bekend geworden door zijn moedig optreden tijdens de beschieting van Zandvoort door de Engelsen in 1805. Hij zwom naar een in brand geschoten vissersboot en wist deze, binnen het bereik van de vijandelijke kogels te blussen en te behouden. Van enige Haarlemse ingezetenen (die zich een Constitutioneel gezelschap noemden) ontving hij voor zijn moedig optreden een zilveren tabaksdoos, die nu in het bezit is van het Zandvoorts Museum. Op de doos waren de volgende regels gegraveerd: *Dees' doos vereerde een Vriendenkring aan Zandvoorts braaven Jongeling, Den kloeken Matthijs Molenaar, Die, spijt het dreigend lijfsgevaar, bij 't fel beschieten van de kust, Een brandend Pinkje heeft gebluscht; Dat dit geschenk, hoe klein, bewijz': Bataafsche moed staat nog op prijs.*

Moolenstraat, A.J. van der

Raadsbesluit: 17-11-1949

Coördinaat: D3, D4

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

De straat ligt in Plan Noord tussen het Kromboomsveld en de Van Lennepweg.

Albertus Johannes van der Moolen, geboren 23-02-1892 te 's-Hertogenbosch en overleden 29-06-1955

te Zandvoort, was een uitstekend bestuurder met voor Zandvoort grote verdiensten. Hij was lid van de SDAP (Sociaal Democratische Arbeiders Partij), die in 1946 is opgegaan in de PvdA (Partij van de Arbeid) en vele jaren voorzitter van de plaatselijke afdeling van genoemde partijen. Van der Moolen was van 1919-1923 en van 1931-1949 lid van de Zandvoortse gemeenteraad. In die laatste periode vervulde hij van 1936-1948 de functie van wethouder van Financiën en Onderwijs. In 1919 was hij medeoprichter van de woningbouwvereniging Eendracht Maakt Macht en daarvan voorzitter van 1923-1948.

A.J. van der Moolenstraat

A. J. van der Moolen

foto: g

Musschenbroekstraat

Raadsbesluit: 27-02-1962

Coördinaat: G3, G4

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Deze verbindingsstraat tussen de Flemingstraat en de Fahrenheitstraat is vernoemd naar een bekende Nederlandse natuurkundige

Pieter van Musschenbroek, geboren 14-03-1692 te Leiden, overleden 19-09-1761 te Leiden, was een Nederlands natuurkundige. Hij was hoogleraar in Duisburg, Utrecht en Leiden. Zijn specialisme was de elektriciteitsleer. Hij heeft onder meer de pyrometer uitgevonden, een apparaat om zeer hoge temperaturen te meten.

Musschenbroekstraat

Mussenpad

Raadsbesluit: 19-01-1954

Coördinaat: D6

Groep 17 – Vogelnamen

Mussenpad

Dit voet- en fietspad vormt een verbinding tussen de Lijsterstraat en de Tolweg.

Mus

Passer domesticus (= huismus); 16 cm; kegelsnavel; rugzijde bruin met zwarte strepen; onderzijde vaal-grijs; vleugels met witte vleugelstrepen; mannetje: zwarte bef en stuit, blauwgrijs kruinkapje; alleseter, scharrelt zeer brutaal overal zijn kostje op. Nestelt vooral onder de dakpannen van woningen.

Nassauplein

Raadsbesluit: 30-11-1916

Coördinaat: C6

Groep 8 – Koninklijk Huis

Nassauplein

Dit is een zijstraat van de Oosterparkstraat die ingesloten ligt tussen de Oosterparkstraat en de Westerparkstraat.

Omdat in het raadsbesluit van 1916 een motivering voor de naamkeuze ontbreekt en deze ook niet kon worden achterhaald, blijft het gissen waarom dit plein en aanliggende straat de respectieve namen Nassauplein en Nassaustra* hebben gekregen. De naam Nassaustra is overigens enige jaren na de Tweede Wereldoorlog vervallen en de daaraan liggende percelen zijn aan het Nassauplein toegevoegd.

Nassau is een Duits vorstengeslacht, genoemd naar de burcht Nassau aan de Lahn, rond 1120 gebouwd door de graven van Laurenburg. In 1255 ontstonden twee takken: de Walramse en Ottoonse linie van het huis Nassau. Uit de Walramse stamt het groothertogelijk Huis van Luxemburg. Uit de Ottoonse ontstond door het huwelijk van Hendrik III van Nassau-Breda met Claudia van Chalons-Orange (een Frans geslacht) het geslacht Oranje-Nassau, waaruit het Nederlandse vorstenhuis is voortgekomen.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Nawijnlaan, Burgemeester

Raadsbesluit: 28-06-1977

Coördinaat: E6

Groep 5 – Burgemeesters

Deze laan vormt samen met de Jhr. P.N. Quarles van Uffordlaan een zijweg van de Kostverlorenstraat, ter hoogte van de percelen 113 en 115.

Op voorstel van de toenmalige wethouder K.C. van der Mije Pzn, gedaan in de laatste reguliere raadsvergadering onder voorzitterschap van burgemeester Nawijn, besloot de gemeenteraad een straat naar deze burgemeester te vernoemen. Omdat dat de heer Nawijn zich onder meer in het bijzonder heeft ingezet voor de totstandkoming van het bestemmingsplan Kostverlorenpark, ging de gemeenteraad akkoord met het voorstel om de naam van de Kostverlorenparkweg* te wijzigen in Burgemeester Nawijnlaan.

Arjen Nawijn, werd geboren op 22-06-1912 te Waarder (Zuid-Holland). Nadat hij van 1950 tot 1966 burgemeester van de gemeente Olst (Overijssel) was geweest, kwam hij op 1 juli 1966 naar Zandvoort. Hier leerde men hem al spoedig kennen als een onkreukbaar bestuurder, die duidelijk boven de partijen stond en, zeker als hij in functie was, nooit liet blijken wat zijn eigen politieke signatuur was. Bij Koninklijk Besluit van 20-04-1976 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau en bij zijn afscheid in 1977 als burgemeester van Zandvoort ontving hij de Erepennig van de gemeente. Het randschrift van deze penning luidt: 'Standvastig, Toegewijd, Rechtvaardig'.

Op zijn verzoek werd een afscheidscadeau van de bevolking bestemd voor een fonds waarmee een carillon in het torentje van het raadhuis kon worden gerealiseerd.

Direct al na zijn aantreden als burgemeester werd hij ambtshalve voorzitter van de plaatselijke commissie van de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij. Hij toonde zich bij het werk van de reddingboot zeer betrokken en ging diverse malen mee als 'opstapper' bij oefentochten. Bij zijn afscheid als voorzitter werd hij als bewijs van dank door het bestuur van de KNRM onderscheiden met de Grote Zilveren Gedenkpenning van de Maatschappij en onderscheidde de plaatselijke commissie hem met de titel 'ereopstapper'. Op dat moment was hij de enige die die titel had.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Burgemeester Nawijnlaan

Burgemeester A. Nawijn

foto: g

Nieuwstraat

Raadsbesluit: 26-11-1901

Coördinaat: D5

Groep 18 – Volksmondnamen

Nieuwstraat

De straat loopt van de Diaconiehuisstraat evenwijdig aan de Haltestraat, naar de Kostverlorenstraat. Hoewel hij in de eerste plaats is aangelegd voor de verdere ontwikkeling van het gebied dat aan de oostzijde van de Haltestraat grenst, had hij ook ten doel het begin van de Diaconiehuisstraat te ontlasten van de doorvoer van goederen naar en van de bottelarij van Brokmeier. Brokmeier had zijn bottelarij, opslagruimte en een losstaande paardenstal aan de achterkant van zijn pand Haltestraat 50. Na het gereedkomen van het Diaconiehuis in 1899, werden aan deze nieuwe straat al gauw enige vrijstaande woningen gebouwd. Gelet op de ontstane situatie heeft men de blijkbaar toen al bij de bevolking ingeburgerde naam van 'de nieuwe straat' willen behouden in de benaming Nieuwstraat.

Nijhoffstraat, Martinus

Raadsbesluit: 1e: 02-07-1957; 2e: 22-01-1991

Coördinaat: E4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Martinus Nijhoffstraat

In november 1990 werd een begin gemaakt met het bebouwen van de laaggelegen voormalige hockey- en voetbalvelden aan de Van Lennepweg. Deze sportterreinen, die sinds de jaren 1930 bestaan, waren in verband met het lage grondwaterpeil in de duinen verdiept aangelegd. Bij het bebouwen van de terreinen heeft men dat verdiepte aspect gehandhaafd. Door het midden van dit bouwplan was een weg geprojecteerd die haaks aansloot op de reeds sinds 1957 bestaande Martinus Nijhoffstraat, die aan de oostzijde van de sportvelden liep van de Nicolaas Beetslaan naar de Van Lennepweg. Om praktische redenen koos men er toen voor ook aan die nieuwe dwarsstraat de naam Martinus Nijhoffstraat te geven.

Martinus Nijhoff, geboren 20-04-1894 te 's-Gravenhage, overleden 26-01-1953 te 's-Gravenhage, was een Nederlands dichter, taal- en letterkundige. Zijn klassiek-moderne werk luidde het tijdperk in van de moderne Nederlandse letterkunde. Nijhoff maakte

ook naam als vertaler. Hij was van 1916-1950 getrouwd met de schrijfster Antoinette Hendrika Wind en hertrouwde op 17-04-1952 te Zandvoort met de destijds zeer bekende actrice Marcelle Georgette Hagendoorn.

Noorderduinweg

Raadsbesluit: 1e: 04-12-1930; 2e: 27-02-1962

Coördinaat: F4

Groep 7 – Duinnamen

Deze weg loopt van de Linnaeusstraat naar de Flemingstraat. Oorspronkelijk liep hij als Beltweg* van de Kostverlorenstraat over de spoorbaan, langs de algemene begraafplaats naar de gemeentelijke vuilstortplaats (De Belt). In 1930 is de naam gewijzigd in Noorderduinweg.

Door de uitbreiding van de algemene begraafplaats, begin jaren zestig, werd de Noorderduinweg in drie delen gesplitst: één deel vanaf de Kostverlorenstraat tot de spoorbaan; één deel vanaf de spoorbaan tot aan de ingang van de begraafplaats; en één deel vanaf de Linnaeusstraat – langs de noordzijde van de begraafplaats – tot aan de Flemingstraat. Bij raadsbesluit van 27-02-62 kreeg het deel Noorderduinweg vanaf de Kostverlorenstraat tot aan de spoorbaan de naam Sophiaweg en het deel vanaf de spoorbaan tot aan de ingang van de begraafplaats de naam Tollensstraat.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Noorderduinweg

Noorderstraat

Raadsbesluit: 1e: 13-03-1907; 2e: 21-01-1947; 3e: 09-04-1974

Coördinaat: C5

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

De straat loopt van de Agnetastraat naar de Burgemeester Engelbertsstraat.

Omstreeks 1900 moesten paden en wegen in de Noordbuurt benoemd worden en daarbij werd ook de huisnummering verplicht. Het raadsbesluit van 1907 heeft betrekking op de vooroorlogse Noorderstraat, die zich door de Noordbuurt kronkelde vanaf de voormalige Baan* tot bijna aan het toenmalige Jan Snijderplein*. De raadsbesluiten van 1947 en 1974 hebben betrekking op de huidige Noorderstraat.

Noorderstraat eind 19e eeuw

foto: dh

Noorderstraat

Deze naam werd al in 1735 in Zandvoort gebruikt. Het is daarom te waarderen dat na de totale sloop in 1943 van de vooroorlogse Noorderstraat, deze naam bij de wederopbouw van Zandvoort weer in ere is hersteld.

** Zie 'Vervallen straatnamen'.*

Oosterparkstraat

Raadsbesluit: 30-11-1916

Coördinaat: C6, B6

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Oosterparkstraat

Loopt van de Westerparkstraat naar het Ir. G. Friedhoffplein.

In de jaren 1899-1900 werd het duinterrein ten zuiden van de Hogeweg geëgaliseerd en geschikt gemaakt voor bebouwing. Dit terrein was oorspronkelijk een van de vlaayen in de zuidduinen (vlaaye = vallei). Om het verstuiwen van de ontstane zandvlakte tegen te gaan, werd er helm op geplant. In de volksmond ontstond al gauw de naam het Helmpark; een voetbalveld dat daar later werd aangelegd, kreeg ook deze naam. De benaming 'park' is gebleven in de namen Oosterparkstraat en Westerparkstraat; de naam Westerparkstraat kwam in de plaats van de Parkstraat*, die al sinds 1901 bestond.

** Zie 'Vervallen straatnamen'.*

Oosterstraat

Raadsbesluit: 08-02-1904

Coördinaat: D5

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

In het raadsbesluit van 1904 werd onder meer besloten aan de straat die lag in het verlengde van de toenmalige Tramstraat*, de naam Oosterstraat te geven. Het betrof het gedeelte vanaf de Willemstraat naar de Diaconiehuusstraat dat, geografisch gezien, de meest oostelijk gelegen straat was. Een andere motivering voor deze naamgeving is niet be-

kend. Aangenomen kan worden dat voorstellen tot het vernoemen van straten naar de vier windstreken ook bij de Zandvoortse raadsleden een willig oor vonden. Daarbij zal een rol hebben gespeeld dat er al sinds 1735 in Zandvoort een Noorderstraat heeft bestaan, waarvan de naam overigens pas in 1907 officieel is vastgesteld.

Hoewel de woningen aan de laaggelegen straten in dit gedeelte van het centrum al jaren bij hevige regenval regelmatig onderliepen, is pas in 1999 onder de parkeerplaats aan de oostzijde van de Oosterstraat – ooit bekend als het Zwartevelde – een groot bassin aangelegd. Hierin komt het regenwater, dat bijvoorbeeld bij een wolkbreuk niet direct via de riolering kan worden verwerkt.

* Zie *'Vervallen straatnamen'*.

Oosterstraat

Oosterveld

Collegebesluit: 17-09-1998

Coördinaat: D4

Groep 7 – Duinnamen

Kleine zijstraat van de Vondellaan, die tot Park Duinwijk behoort. Gelegen langs de spoorbaan, vlak bij de overgang. Het is de toegangsweg naar het centrale ketelhuis voor de warmwatervoorziening van heel Park Duinwijk.

De naam Oosterveld is ontleend aan een gebied met die naam in de Amsterdamse Waterleidingduinen.

Oosterveld

Oranjestraat

Raadsbesluit: 28-01-1912

Coördinaat: C5

Groep 8 – Koninklijk Huis

In een uittreksel van de raadsvergadering van 28-01-1912 valt zonder verdere toelichting te lezen: 'Op voorstel van Burgemeester en Wethouders wordt met algemene stemmen besloten, aan de nieuwe straat, loopende van den Hoogenweg naar de Grote Krocht bij het Tramplein*, de naam Oranjestraat te geven.'

Oranjestraat

Voorzover bekend was het weiland waardoorheen deze straat is aangelegd, de plaats waar op koninklijke- en nationale feestdagen de volksspelen werden gehouden. Bekend is bijvoorbeeld dat in 1890 daar de Waterloofoesten werden gevierd, ter herinnering aan de Slag bij Waterloo van 1815, waarin Napoleon definitief werd verslagen.

De reeds sinds 1515 bestaande binding van de naam Nassau met de naam Oranje werd in 1544 extra verstevigd toen Willem van Nassau het Franse prinsdom Oranje en de titel Prins van Oranje van zijn neef René van Chalons erfde.

In de Nederlandse grondwet van 1814 is vastgelegd dat de titel Prins van Oranje slechts is voorbehouden aan de troonopvolger. Hoewel de naam Oranje dus al zeer lang voor Nederland een begrip is, heeft de standvastige houding van koningin Wilhelmina in de Tweede Wereldoorlog 1940-1945 hieraan een extra dimensie gegeven, waardoor de binding van Oranje met Nederland nog hechter is geworden.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Ostadestraat, Van

Raadsbesluit: 1e: 29-08-1910; 2e: 18-12-1914

Coördinaat: D5

Groep 11 – Schilders

Van Ostadestraat

Deze straat loopt in het verlengde van de Diaconiehuisstraat in oostelijke richting naar de Koninginneweg.

Oorspronkelijk heette het eerste deel van deze straat – het gedeelte vanaf de Oosterstraat tot aan de Jan Steenstraat – Diaconiehuisstraat. Twaalf bewoners verzochten om een andere naam, omdat het begrip 'diaconie' te veel aan armenzorg deed denken en dit een nadelige invloed zou hebben op de zomerverhuur. Burgemeester en wethouders stelden in 1910 voor aan dit verzoek te voldoen en dit deel voortaan Van Ostadestraat te noemen. Het raadsbesluit van 1914 heeft betrekking op de naamgeving van het gedeelte waarmee de Van Ostadestraat in dat jaar is doorgetrokken naar de Koninginneweg.

Adriaen van Ostade, Nederlands schilder en graficus, geboren 10-12-1610 te Haarlem en aldaar overleden op 02-05-1685. Hij was een leerling van Frans Hals. Van Ostade staat bekend om schilderstukken van interieurs met taferelen uit het dagelijks leven van boeren en dorpsbewoners.

Paapstraat, Pieter

Collegesbesluit: 31-05-1999

Coördinaat: D4

Groep 10 – Militairen, Oorlogsslachtoffers en Verzetsstrijders

Deze straat in Park Duinwijk is een zijstraat van het Verzetsplein en via een stenen trap verbonden met de Van Speykstraat.

Pieter Paap Dzn, geboren te Zandvoort 14-02-1919 en aldaar overleden op 22-09-1989 was als typograaf in dienst bij drukkerij Gertenbach. Hij heeft in de Tweede Wereldoorlog het verzet gediend door het drukken en verspreiden van illegalen bladen, onder andere *Het Parool*. Door verraad werden hij, zijn collega IJsbrand de Jong en eigenaar Wim Gertenbach gearresteerd en gevangengezet in Scheveningen en Kamp Vught. Op 23-12-1943 werd Gertenbach ter dood veroordeeld (vonnis werd voltrokken op 05-02-1943) en De Jong en Paap ieder tot 15 jaar dwangarbeid. Via verschillende concentratiekampen keerde Piet Paap in 1945 in Zandvoort terug en hervatte na herstel van zijn gezondheid, zijn taak als typograaf bij drukkerij Gertenbach. Naast zijn normale werkring was hij actief binnen de Nederlandse hervormde gemeente, waaronder vele jaren als koster van de kerk en secretaris van het hervormde kerkkoor. Hij overleed na een langdurig ziekbed. Een van zijn vele joodse vrienden riep bij het einde van de uitvaartdienst: 'Een rechtvaardig man gaat heen.'

Pieter Paapstraat

P. Paap

foto: g

Pagéepad, Van

Raadsbesluit: 11-03-2003

Coördinaat: F3

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Om de vele verdiensten van sportleraar Jo van Pagée te eren, kreeg de toenmalige sporthal aan de Flemingstraat in Nieuw Noord zijn naam. Na afbraak van deze sporthal in 2003 is men deze inwoner van Zandvoort niet vergeten en werd het in 2003 nieuw aangelegde fiets-wandelpad tussen de Lorentzstraat en de Dr. Jac. P. Thijsseweg het Van Pagéepad genoemd. Doordat dit pad onder andere toegang geeft tot de sportterreinen Duintjesveld, is de binding van Van Pagée met de sport duidelijk tot uiting gebracht.

Van Pagéepad

Sportleraar Van Pagée

foto: g

Johannes Adam Bartholomeus van Pagée, geboren 19 september 1908 te Utrecht en overleden 9 oktober 1993 te Haarlem. Hij behaalde in 1929 zijn middelbare bevoegdheid voor gymnastiek en werd op 15 januari 1931 in Zandvoort benoemd als leraar lichamelijk opvoeding; de eerste in Zandvoort met middelbare akte. Voordien was hij als docent verbonden aan scholen in Amersfoort en Hengelo en was hij trainer/speler bij de Utrechtse voetbalvereniging UVV.

Al spoedig na zijn komst in Zandvoort werd hem gevraagd de technische leiding van de gymnastiekvereniging OSS op zich te nemen, een taak die hij, geassisteerd door zijn echtgenote, gedurende zeventien jaar met groot enthousiasme heeft uitgevoerd. Onder hun leiding groeide OSS uit tot een van de grootste turnverenigingen in Zuid-Kennemerland. Van Pagée heeft verder een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling van de Zandvoortse Hockey Club, die in 1935 werd opgericht. Onder zijn leiding, hij was vele jaren voorzitter van ZHC, groeide de club uit tot een belangrijke vereniging in Zandvoort. Zijn echtgenote heeft in de ontwikkeling van ZHC eveneens een groot aandeel gehad.

Ook op sociaal terrein was Van Pagée actief: vele jaren lid van de commissie voor de Stille Armen; bestuurslid en voorzitter van de Oranjevereniging; hij was lid van het algemeen bestuur van Touring Zandvoort, medeoprichter van de Zandvoortse Sportraad en werkzaam op het gebied van de bijzondere schoolgymnastiek, in samenwerking met de schooltandartsendienst.

Naast al deze werkzaamheden heeft het echtpaar Van Pagée op het terrein van heilgymnastiek en massage een bloeiende praktijk weten op te bouwen.

Pakveldstraat

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 09-04-1974

Coördinaat: C5

Groep 18 – Volksmondnamen

Pakveldstraat eind 19e eeuw

foto: dh

Deze straat loopt vanaf de Prinsenhofstraat naar de Swaluëstraat.

Hoewel de ligging van het Pakveld, waarnaar deze straat is vernoemd, wellicht in de loop van de tijd meerdere malen is gewijzigd, kan worden aangenomen dat deze naam stamt uit de tijd dat Zandvoort nog een open bebouwing had. Bekend is dat vlak bij de huidige Pakveldstraat een terrein lag, waar onder andere de strandvonderijgoederen werden geborgen. Dit terrein noemde men het Pakveld.

Het raadsbesluit van 1974 heeft betrekking op het gedeelte Kruisstraat vanaf de huidige Rozenobelstraat tot aan de Pakveldstraat – voorheen onderdeel van de Pakveldstraat, maar door afbraak en nieuwbouw zodanig in het verlengde van de Kruisstraat komen te liggen, dat men oordeelde dat het beter was dit gedeelte ook Kruisstraat te noemen.

Pakveldstraat

Paradijsweg

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C6

Groep 7 – Duinnamen

Verbindingsstraat tussen de Hogeweg en de Brederodestraat.

Vóór de aanleg van de Hogeweg in 1826 liep er vanaf het Kerkplein een pad in zuidelijke richting, dat zich na een paar honderd meter samenvoegde met een pad dat uit de Zuidbuurt kwam. Dit gezamenlijk pad – niet meer dan een karrenspoor dat uitliep in de duinen – werd in de volksmond de Paradijsweg genoemd. Deze naam was ontstaan omdat je, als je ongeveer 3 kilometer in zuid-oostelijke richting het pad volgde, bij een mooie, grote duinvallei kwam die de naam Paradijsveld droeg. Hier stond al sinds 1800 een duinboerderij met ongeveer 3 bunder (= 3 hectaren) wei- en bouwland. Toen in 1851-1853 de duinwaterleiding voor Amsterdam werd aangelegd, begon het duin als gevolg van de steeds lager wordende waterstand te verdrogen en werd het steeds moeilijker gras te verkrijgen voor een goede exploitatie van een boerenbedrijf. De boerderij raakte in verval en werd gesloopt. Op dezelfde plaats werd een jachtopzichterswoning gebouwd die tot 1930 als zodanig heeft dienstgedaan en toen ook is afgebroken. Van het vroegere Paradijsveld in de Amsterdamse Waterleidingduinen is niets meer terug te vinden. Het is rond 1955 opgenomen in het toen aangelegde infiltratiegebied en niet meer toegankelijk voor publiek.

Paradijsweg

Parnassialaan (Bentveld)

Raadsbesluit: 06-02-1951

Coördinaat: J7

Groep 4 – Bomen en Planten

Parnassialaan

Deze laan loopt evenwijdig aan de Zandvoortselaan en vormt een verbinding tussen de Bramenlaan en de Duinwindelaan.

Parnassia

Parnassia palustris; 15-30 cm; stengels rechtop; blad ei- tot hartvormig; onderste bladeren in roset; bloemen groot en wit met een opvallende uit vijf meeldraden gevormd geel-groen soort honingtoestel om insecten te lokken; groeit op vochtige humusrijke zandgrond, o.a. in duinvalleien.

In de Kennemerduinen, waar deze plant lange tijd tot de zeer schaars aanwezige planten behoorde, zijn ze sinds de verhoging van het grondwaterpeil weer in groter aantal te vinden o.a. in het Houdglop en bij het Grote Vogelmeer. De beheerstichting van de Kennemerduinen voert als embleem een gestileerde parnassiafloem.

Passage

Raadsbesluit: 31-01-1967

Coördinaat: C4

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Passage

Het betreft hier de winkelgalerij aan de kop van de Zeestraat, behorende tot het boulevardcentrum. Aangezien de verbinding van het eerste spoorwegstation uit 1881 met het aan de toenmalige boulevard gelegen Kurhaus, een overdekte winkelgalerij met bovenwoningen was die de naam Passage droeg, was de gemeenteraad in 1967 de mening toegedaan, dat de nieuwe winkelgalerij, gelet op de structuur, het meest karakteristiek was voor het verkrijgen van die historische naam. De oude Passage, in 1880 naar een ontwerp van de Rotterdamse architect Van Wijk gebouwd, was in 1925 door een enorme brand volledig verwoest.

Pasteurstraat

Raadsbesluit: 22-02-1962

Coördinaat: G3

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Verbindingsstraat tussen de Celsiusstraat en de Flemingstraat in Nieuw Noord. De straat is vernoemd naar een bekende bacterioloog/chemicus.

Louis Pasteur werd geboren op 27-12-1822 te Dôle (Franse Jura) en is overleden op 28-09-1895 te Villeneuve bij Parijs. Als chemicus was hij hoogleraar aan de Sorbonne in Parijs. Zijn onderzoekingen en ontdekkingen op het gebied van de scheikunde zijn zeer waardevol geweest voor de wetenschap en de industrie. Pasteur, die als chemicus een belangrijke bijdrage leverde aan de bacteriologie, die zich in dat tijdperk ontwikkelde, toonde door overtuigende proeven aan dat gisting door de werkzaamheid van kleine zwammen en bacteriën totstandkomt. Hij voerde beschermende inentingen in tegen besmettelijke ziekten zoals miltvuur en hondsdolheid. Ook het pasteuriseren, een verhittingsmethode waardoor alle gistingverwekkers in onder andere melk bij 50-60 °C worden vernietigd, is door hem uitgevonden. In 1888 werd uit erkentelijkheid voor het baanbrekende werk dat Pasteur had verricht, in Parijs het Pasteur Instituut gesticht.

Pasteurstraat

Patrijzenstraat

Raadsbesluit: 19-01-1954

Coördinaat: D6

Groep 17 – Vogelnamen

Het betreft een zijstraat van de Frans Zwaanstraat. Omdat de wijk waarin deze straat ligt, grenst aan de Amsterdamse Waterleidingduinen, is voor enkele straten gekozen voor namen van vogels die in dat natuurgebied voorkomen.

Patrijs

Perdix perdix; 32 cm; ronde vogel met een korte roestbruine staart; rugzijde bruin en wit gestreept; onderzijde geelwit; grijze hals en oranjeachtige kop; donkerbruine hoefijzervormige vlek op de lichtgrijze benedenborst; korte snavel en blauwgrijze poten; snorrende vleugelslag; schelle alarmroep.

Patrijzenstraat

Planckstraat, Max

Raadsbesluit: 20-12-1988

Coördinaat: G4

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Max Planckstraat

Zijstraat van de Kamerlingh Onnesstraat in het industriegebied van Nieuw Noord.

Max Karl Ernst Ludwig Planck, geboren 23-04-1858 te Kiel en overleden 04-10-1947 te Göttingen, was een zeer bekende Duitse theoretisch fysicus. Hij wist aanvankelijk niet of hij natuurwetenschap of muziek zou gaan studeren. Hij koos voor het eerste, maar ontpopte zich ook als een begaafd pianist en organist. Hij was hoogleraar in Kiel, Wenen en Berlijn. Hij wordt beschouwd als de grondlegger van de fysica van de 20e eeuw. Een van zijn belangrijkste theoriën was de zogenoemde kwantumtheorie. Al in 1907 voorspelde hij een mogelijk gebruik van de energie die in de rustmassa van atomen aanwezig is. In 1918 werd hem de Nobelprijs voor natuurkunde toegekend.

Poststraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5

Groep 3 – Beroepsnamen

Poststraat omstreeks 1900

foto: g

Deze straat loopt van het Kerkplein naar de Hogeweg.

In het midden van de 19e eeuw kende Zandvoort nog geen postkantoor. In de Poststraat woonde echter toendertijd Siem van der Mije, de 'brievengarder', een voorloper van de latere poststationhouder in kleine dorpen. Hij zorgde voor de ontvangst en de bestelling van poststukken die voor Zandvoort bestemd waren en hij 'vergaarde' de poststukken die de inwoners wilden versturen. Het is aan te nemen dat de naam Poststraat aan die functie is ontleend.

Poststraat

Potgieterstraat

Raadsbesluit: 1e: 30-11-1923; 2e: 17-06-1948

Coördinaat: D4, E4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Verbindingsstraat tussen de Vondellaan en het Ten Kateplantsoen. Het is een van de straten die in 1923 samen met nog tien straten het begin vormde van de woonwijk Plan Noord, die zich ten noorden van de spoorbaan ontwikkelde.

Everhardus Johannes Potgieter, geboren 27-06-1808 te Zwolle en overleden 03-02-1875 te Amsterdam, was een bekend koopman, tevens schrijver en dichter. Hij was voorts medeoprichter en redacteur van het literaire tijdschrift *De Gids*. Hij probeerde de ondernemingslust van zijn landgenoten te stimuleren door veelvuldig te verwijzen naar de roemrijke 17e eeuw. Zijn bekendste werk is wel: *Jan, Jannetje en hun jongste kind*. Dit jongste kind is de verpersoonlijking van de door Potgieter verfoeide 'Jan Saliegeest' van de negentiende eeuw.

Potgieterstraat

Prinsenhofstraat

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 09-04-1974

Coördinaat: C4, C5

Groep 18 – Volksmondnamen

De straat loopt van de Burgemeester Engelbertsstraat naar de Swaluëstraat.

Een motivering voor deze naamgeving is niet bekend. De buurt waarin deze straat ligt werd vroeger wel 'bloedbuurt' of 'spekbuurt' genoemd. Die naamgeving houdt ongetwijfeld verband met het houden van kleinvee aan huis toentertijd nog toegestaan waaronder enkele varkens en de daarmee verbonden thuisvlachten in het najaar.

Prinsenhofstraat omstreeks 1970

foto: g

Prinsenhofstraat

Prinsesseweg

Raadsbesluit: 1e: 21-06-1920; 2e: 21-12-1965; 3e: 27-02-1968

Coördinaat: D5, E6

Groep 8 – Koninklijk Huis

Prinsesseweg

Deze straat loopt vanaf de Louis Davidsstraat naar het kruispunt Kostverlorenstraat/Haarlemmerstraat.

Door de uitbreiding van de reeds bestaande Koningstraat in oostelijke richting en de daarmee gepaard gaande bebouwing, ontstond parallel lopende aan de zuidzijde van deze verlengde Koningstraat een nieuwe weg. Deze weg kreeg bij raadsbesluit van juni 1920 de naam Prinsesseweg. Door de omschakeling van tram naar autobus in augustus 1957, had de naam Tramweg* nog slechts historische betekenis. In december 1965 werd om die reden besloten aan het gedeelte van de busweg dat liep van de Louis Davidsstraat tot aan de Koninginneweg, ook de naam Prinsesseweg te geven. Om dezelfde reden werd dat ook gedaan in februari 1968 met het busweggedeelte tussen de Koninginneweg en de Haarlemmerstraat, dat in het verlengde van de Prinsesseweg lag.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Quarles van Uffordlaan, Jhr. P.N.

Raadsbesluit: 28-08-1973

Coördinaat: E6, F6

Groep 1 – Ambachtsheren

Jhr. P.N. Quarles van Uffordlaan

Bij de bouw van het bejaardencentrum Huis in het Kostverloren in 1972 en de daaromheen gegroepeerde bejaardenwoningen en particuliere bouw, ontstond een rondweg waaraan twee namen werden gegeven. Het eerste deel, vanaf de Kostverlorenstraat tot aan de voormalige trambaan, werd Jhr. P.N. Quarles van Uffordlaan genoemd en het tweede deel Kostverlorenparkweg*. Dit tweede deel is in 1977 omgedoopt in Burgemeester Nawijnlaan.

Jonkheer Pierre Nicolas Quarles van Ufford, geboren 07-02-1886 te Haarlem en overleden 07-08-1969 te Vogelenzang (gemeente Bloemendaal), stamde uit een gelijknamige familie van Schotse herkomst. Het duingebied ten oosten van Zandvoort, onder andere bekend door de aanwezigheid van het Kostverlorenwandelpark, was ooit bezit van de familie Barnaart en later van de familie De Favauge. Na overlijden

van de ongehuwde Rombout de Favauge kwamen de eigendomsrechten door vererving in bezit van de familie Quarles van Ufford. De erfenis van de oorspronkelijke heren van Zandvoort werd op 18-08-1908 ondergebracht in de NV Zandvoortsch Duin. Jonkheer Pierre Nicolas Quarles van Ufford werd directeur, zijn zoon jonkheer Pieter Quarles van Ufford en Romain Henri Theodore de Favauge werden commissaris. In 1915 erfde de familie Quarles van Ufford de bezittingen van deze laatste De Favauge.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Raadhuisplein

Raadsbesluit: 30-10-1950

Coördinaat: C5 – nr. 13

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

In 1950 motiveerde men de naamswijziging van het centraal gelegen Tramplein* in Raadhuisplein als 'toepasselijker'. Hoewel bij de samenstellers van dit boek geen raadsbesluit bekend is waarin de naamgeving Tramplein officieel is vastgelegd, kan op grond van het navolgende worden aangenomen dat dit wel is geschied. In 1912 namelijk besloot de raad in verband met de ingebruikstelling van het nieuwe raadhuis 'op voorstel van Burgemeester en Wethouders: 1e te verklaren dat het raadhuis staande aan de Kerkstraat, plaatselijk gemerkt no 19, niet meer voor den openbaren dienst bestemd zal zijn, met ingang van 3 september 1912 des namiddags 3 uur en 2e het gebouw staande aan het Tramplein, plaatselijk gemerkt no 1, als raadhuis in gebruik te nemen met ingang van 3 september 1912, des namiddags te 3 uur'. Als bijzonderheid kan nog worden vermeld dat vanaf 1899, toen de tramdienst Haarlem-Zandvoort in gebruik werd genomen, tot aan 1950, kennelijk niemand behoefte had om de Grote Krocht en de Kleine Krocht, waartussen het Tramplein lag ingesloten, als straatnamen te laten vervallen en deze straten alsmede de adressering van de daaraan liggende percelen te integreren in het Tramplein. Pas na de naamswijziging in 1950 heeft men aan de Grote Krocht wijzigingen aangebracht. Zo werd aan de oneven zijde de adressering van perceel Grote Krocht 1 gewijzigd in Kerkplein 8 en van Grote Krocht 3 in Kerkplein 9. Aan de even zijde wijzigde de adressering van de percelen Grote Krocht 2 t/m 16 in Raadhuisplein 1 t/m 6. Dit had tot gevolg dat de nummering aan de even zijde van de Grote Krocht begint met nr. 18 en aan de oneven zijde met nr 5. In de adressering van de percelen aan de Kleine Krocht is niets gewijzigd. Deze

Raadhuisplein, toen nog Tramplein, omstreeks 1920

foto: g

Tramplein ingang Haltestraat met links het raadhuis en rechts het oude postkantoor

foto: g

Tramplein met het tramstation rond 1950, rechts de Grote Krocht foto: dh

Bezoek van H.M. Koningin Emma in 1929 op het Tramplein foto: g

Raadhuisplein

percelen zijn overigens eind 1979 allemaal gesloopt ten behoeve van de uitbreiding van het raadhuis, een uitbreiding die in 1981 klaar was.

Het is wel jammer dat na de opheffing van de tramlijn in 1957 geen enkele aanduiding in Zandvoort meer herinnert aan dit populaire vervoermiddel, waarmee toch zo'n zestig jaar lang tienduizenden mensen naar en van Zandvoort zijn vervoerd. En dat meestal zonder noemenswaardige vertraging en in elk geval zonder filehinder! Alleen al op historische gronden zou men daarom in Zandvoort iets moeten benoemen dat herinnert aan de populaire Blauwe Tram.

Het raadhuis dat in 1912 in gebruik is genomen, is gebouwd volgens een ontwerp van de toenmalige gemeenteopzichter J. Jansen jr. De aan hem verstrekte opdracht omvatte het maken van een ontwerp voor een nieuw raadhuis, met daarin tevens een politiebureau en aan de westzijde een conciërgewoning. Het raadhuis is in Oudhollandse stijl opgetrokken en oogstte na voltooiing van alle kanten blijken van bewondering voor het fraaie uiterlijk. De kranten in die tijd lieten zich lovend uit over de nieuwe schepping in Zandvoort en noemden het een sieraad voor het dorp. De bouwkosten bedroegen f 49.250,-. Met grond- en interieurkosten is dat uiteindelijk f 55.000,- geworden. De bouw van een nieuw raadhuis was noodzakelijk geworden omdat de gemeentetaken door de snelle ontwikkeling van Zandvoort dermate waren toegenomen, dat het oude raadhuis – sinds 1873 in gebruik – te klein was geworden. De raadsvergaderingen bijvoorbeeld werden al geruime tijd in Hotel Driehuizen gehouden omdat daarvoor in het raadhuis geen plaats meer was. Dit speciaal als raadhuis gebouwde pand stond in de Kerkstraat op de plek waar nu het perceel nr. 19 staat. Overigens was vóór 1873 de zetel van het plaatselijk bestuur van de gemeente gevestigd in het pand Kerkstraat 28. Helaas is niet bekend gedurende welke periode dit als raadhuis dienst heeft gedaan. Datzelfde geldt ook voor het Rechthuis waar in vroeger eeuwen schout en schepenen hun zetel hadden. Het Rechthuis moet aan het Kerkplein hebben gestaan, maar het is helaas onbekend waar precies.

De uitbreiding aan de westzijde van het raadhuis dateert van 1980 en is gebouwd overeenkomstig een gezamenlijk bouwplan van de Zandvoortse architecten W. Ingwersen en ir. C.J. Wagenaar. De behandeling in de diverse commissies en in de gemeenteraad vergde 6 jaar; de bouwtijd 1 jaar. Voor de realisering stelde de raad in juni 1979 een krediet beschikbaar van bruto f 4.410.000,-. De officiële opening van de nieuwe uitbreiding vond plaats op 19 maart 1981.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Réaumurstraat

Raadsbesluit: 29-03-1966

Coördinaat: G4 – nr. 21

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Het betreft een korte verbindingsstraat in Nieuw Noord, tussen de Fahrenheitstraat en de Kamerlingh Onnesstraat.

René Antoine Ferchault de Réaumur, geboren 28-02-1683 te La Rochelle en overleden 18-01-1757 te St. Julian-du Ferrou, Mayenne, was een Franse natuurkundige en entomoloog. In 1708 werd hij lid van de *Académie des Sciences*. Hij werd vooral bekend door de door hem samengestelde alcoholthermometer waarop het kookpunt van water is gesteld op 80 graden en het vriespunt op 0 graden.

Réaumurstraat

Regentesseweg

Raadsbesluit: 31-03-1922

Coördinaat: E5, E6

Groep 8 – Koninklijk Huis

Een verbindingsstraat tussen de Julianaweg en de Wilhelminaweg.

Koningin Emma (1858-1934) vervulde van 1890-1898 de functie van Koningin-Regentes voor haar minderjarige dochter Wilhelmina. Hoewel in het raadsbesluit geen motief voor de naamgeving wordt vermeld, mag worden aangenomen dat men om die reden de titel regentes bewust in een straatnaam heeft willen behouden.

Regentesseweg

Reinwardtstraat

Raadsbesluit: 27-02-1962

Coördinaat: G3

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Dit is een verbindingsstraat tussen de Celsiusstraat en de Flemingstraat in Nieuw Noord, die vernoemd is naar een bioloog.

Caspar Georg Carl Reinwardt, geboren 03-06-1773 te Lüttringhausen (Duitsland) en overleden 06-03-

Reinwardtstraat

1854 te Leiden. Hij kwam reeds op jonge leeftijd naar Amsterdam om daar biologie te studeren. Hij werd op 11-06-1800 hoogleraar te Harderwijk. Daarna directeur van de hortus en menagerie van Lodewijk Napoleon. In 1810 werd Reinwardt hoogleraar plantkunde te Amsterdam en op 15-01-1815 werd hij belast met de organisatie van het onderwijs en de geneeskundige dienst in voormalig Nederlands-Indië. Hij stichtte op 15-04-1817 's Lands Plantentuin te Buitenzorg (Bogor) op Java (voormalig Nederlands-Indië) en werd in 1819 hoogleraar te Leiden.

Rennesstraat, Catharina van

Raadsbesluit: 24-04-1956

Coördinaat: E3 – nr. 23

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Catharina van Rennesstraat

Dit is een zijstraat van de Jacob Catsstraat. De kleine woonwijk waarin de straat ligt, is in 1957 aangebouwd tegen het toenmalige Vijverpark, dat nu een vakantiebungalowpark is.

Catharina van Rennes, geboren 02-08-1858 te Utrecht, overleden 23-11-1940 te Amsterdam, Nederlandse componiste en zangpedagoge. Zij studeerde bij Richard Hol en Johan Messchaert, maar brak een loopbaan als zangeres in 1887 af om zich geheel aan het lesgeven te wijden. Zij stelde het kind centraal. Op dit terrein heeft zij baanbrekend werk verricht, vooral door haar populaire 'Matinee's voor Kind en Kindervrienden'. Zij leidde zangscholen en -cursussen in Utrecht, Hilversum, Den Haag en Amsterdam en componeerde talloze zangwerken ('Avondcantate', 'Kerstcantate', 'De Schoonste Feestdag') en liederen. Bekende liederen zijn het 'Angelus', 'Drie Kleine Kleutertjes', 'Jong Holland' en 'Zonnelied'.

Rockaertsduinweg

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: Deze weg ligt aan het einde van het Visserspad, bij Kraantje Lek.

Groep 7 – Duinnamen

Hoewel hij door talloze personen te voet of per fiets wordt benut, is het een tamelijk onbekende duinweg. Hij begint bij de bekende uitspanning Kraantje

Lek in Overveen en voert tot de enige duinwachterswoning in het duingebied Middenduin. De naam gaat in elk geval terug tot 1542 toen de herberg Kraantje Lek nog de naam Rockaerts droeg. Die naam is vermoedelijk door de Zandvoortse vislopers verbasterd tot Rukkes. De verzuchting 'Asse w'ûrst de Rukkes maer ovûr benne' is door menig visloper geslaakt bij haar of zijn tocht door het rulle, moeilijk begaanbare zandgebied van de Blenk, dat achter de herberg lag. Dat gebied grensde aan het Vollemeer of Volmeer dat daar vroeger lag, maar dat samen met een drietal boerderijen onder hoog opgewaaid stuifzand is verdwenen. Het gebied van het Volmeer is thans het landgoed Koningshof.

Rockaertsduinweg

Roosstraat, Sara

Collegebesluit: 31-05-1999

Coördinaat: D4

Groep 10 – Militairen, Oorlogsslachtoffers en Verzetsstrijders

Korte straat tussen de Petrus de Blockstraat en de Ronald Ketellapperstraat in Park Duinwijk.

Sara Roos, geboren 21-10-1855 te Rotterdam, was de oudste joodse inwoner van Zandvoort, die op 13-07-1942 naar het concentratiekamp Auschwitz werd gedeporteerd en daar op 01-02-1943 is overleden.

Sara Roosstraat

Rozenobelstraat

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 28-02-1978

Coördinaat: C5

Groep 18 – Volksmondnamen

Deze in het centrum liggende straat loopt van de Noorderstraat naar de Haltestraat.

De straatnamen in de Noordbuurt zijn in de loop van de jaren meerdere malen gewijzigd als gevolg van afbraak en nieuwbouw. Dat heeft ook betrekking op de straat die thans Rozenobelstraat heet, maar die vóór 1978 Kruisweg* heette.

De oude Rozenobelstraat liep langs de noordkant van het Gasthuisplein, redelijk steil omhoog naar het westen tot aan de vroegere Burgemeester Engel-

Rozenobelstraat

Rozenobelstraat rond 1920

foto: g

bertsstraat, recht tegenover de oude Watertoren. Na de grote sloop van 1943 was van de oorspronkelijke Rozenobelstraat alleen nog het gedeelte over dat lag tussen de Kruisstraat en de Kleine Krocht en dat de noordkant van het Gasthuisplein vormde. Door het slopen in 1962 van enkele percelen die nog aan de oostkant van het plein stonden, is het plein ruimer geworden. Men achtte het juist de Rozenobelstraat, die aan de noordzijde lag, als straatnaam te laten vervallen zoals ook in 1959 met het zuidelijk gedeelte van de Baan* is gebeurd, en het gehele plein Gasthuisplein te noemen. De naam Baan is niet meer als straatnaam teruggekomen, maar in 1978 kreeg de toen nog geheten Kruisweg de naam Rozenobelstraat. Kruisweg is toen als straatnaam vervallen.

De rozenobel was een gouden Engelse munt met toentertijd een waarde van een 'half pound' en met de afbeelding van een roos als symbool van Engeland. Hij werd in 1344 voor het eerst geslagen ter gedachtenis aan de Slag op het Zwin voor Sluis in 1340, in welke slag de Engelsen samen met de Vlamingen de Franse vloot versloegen. De munt verdween tegen het einde van de 17e eeuw uit de circulatie.

Er is een verhaal dat in de oorspronkelijke Rozenobelstraat ooit een rijke man zou hebben gewoond die veel rozenobels bezat, maar dit verhaal wordt nergens bevestigd.

Het valt overigens te prijzen dat tijdens de wederopbouw van Zandvoort na de Tweede Wereldoorlog bij de naamgeving van straten duidelijk is gedacht aan het herbenoemen van de oude straten met een historische achtergrond.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Ruyterstraat, De

Raadsbesluit: 1e: 13-03-1907; 2e: 25-07-1957

Coördinaat: C3

Groep 16 – Vlootvoogden

De Ruyterstraat

De huidige De Ruyterstraat loopt van de Dr. Joh.G. Mezgerstraat naar de Boulevard Barnaart.

De vooroorlogse De Ruyterstraat waarop het raadsbesluit van 1907 betrekking heeft, lag direct aan de noordzijde van het voormalige Grand Hotel en vormde een verbinding tussen de Boulevard Barnaart en de Dr. Joh.G. Mezgerstraat.

Michiel Adriaenz. de Ruyter, geboren op 24-03-1607 te Vlissingen en overleden op 29-04-1676. Hij werd

op 58-jarige leeftijd benoemd tot luitenant-admiraal van de gehele vloot van de Staten-Generaal, waarmee zijn roem begon. Een van de grootste heldendaden van De Ruyter was zijn tocht naar Chatham (1667) waarbij hij de Theems opvoer en een groot deel van de Engelse vloot vernietigde.

In de oorlog tegen Frankrijk werd De Ruyter door de Staten van Holland uitgezonden naar de Middellandse Zee. Hier raakte hij ter hoogte van Syracuse (Sicilië) slaags met de Franse vloot (1676) en werd in die slag zwaargewond. Hij stierf een week later. Zijn lichaam is bijgezet in de Nieuwe Kerk te Amsterdam.

De Ruyter had zich tegen deze uitzending verzet vanwege het geringe aantal schepen waarover hij kon beschikken en de slechte staat van onderhoud van die schepen. Op een vraag vanuit de admiraliteit of hij in zijn oude dagen bevreesd begon te raken en de moed liet zakken, antwoordde De Ruyter waardig: 'Neen, ik heb mijn leven veil voor de Staat. Maar ik ben verwonderd en het is mij leed, dat U, Heren van de Admiraliteit, de vlag van de Staat zó veil hebben en wagen!'

Sandrinastraat

Raadsbesluit: 21-01-1947

Coördinaat: C5

Groep 15 – Verdienstelijke niet-inwoners van Zandvoort

Met het geven van de naam van Sandrina aan deze straat aan de westzijde van het Gasthuishofje, wordt de herinnering aan een van de stichters, Sandrina van Brederode, van het voormalige Oude Mannen- en Vrouwengasthuis levend gehouden. Het Gasthuis is in februari 1929 wegens bouwvalligheid afgebroken.

Sandrina van Brederode overleed in 1617. Zij staat afgebeeld op het geschilderde vrouwenportret in de raadszaal van het gemeentehuis. De persoon op het andere schilderij is vermoedelijk haar echtgenoot.

Sandrinastraat

Sandrina van Brederode

foto: g

Saxenrodeweg (Bentveld)

Raadsbesluit: 23-04-1963

Coördinaat: J6

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Saxenrodeweg

Het betreft een zijweg van de Westerduinweg in Bentveld.

Nieuwbouw op een perceel grond ten oosten van de Westerduinweg in de eerste helft van 1963 maakte het noodzakelijk daarbij ook een weg aan te leggen. Het gebied behoorde ooit tot de buitenplaats Nieuw Saxenburg. Bij de overname van een deel van dit gebied werd onderling overeengekomen het de naam Saxenrode te geven. Een van de motieven voor deze naamgeving was om binding met de in Kennemerland bestaande namen zoals Iepenrode, Tetterode en Boekenrode, voor latere generaties te behouden. Het achtervoegsel 'rode' betekent: gerooid bos.

Schaepmanstraat, Dr.

Raadsbesluit: 26-03-1957

Coördinaat: C6

Groep 12 – Staatslieden

Dr. Schaepmanstraat

Deze verbindingsstraat tussen de Brederodestraat en de Cort van der Lindenstraat in Zandvoort-Zuid is vernoemd naar een bekende Nederlandse staatsman.

Dr. Hermanus Johannes Aloysius Maria Schaepman, geboren 02-03-1844 te Tubbergen en overleden 21-01-1903 te Rome, was priester, rooms-katholiek politicus en publicist. Hij was van 1880 tot 1903 lid van de Tweede Kamer en speelde een belangrijke rol bij de totstandkoming van de Rooms-Katholieke-Partij, later de KVP. Hij was een voorstander van de leerplicht en het algemeen kiesrecht. Veel van zijn denkbepelden vonden pas na zijn dood erkenning.

Schelp, De

Raadsbesluit: 28-10-1986

Coördinaat: D6

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

De adressering van dit bekende wooncomplex was vroeger: Dr. C.A. Gerkestraat 20 met sub-nummers voor de vakantiewoningen. Na de afbraak van het oude hoofdgebouw in 1986 en de nieuwbouw van het huidige complex van permanent bewoonde woningen, vond men het juist om de nieuwe woningen een eigen adressering te geven. De rondweg op het terrein kreeg de naam De Schelp, ondanks het feit dat Zandvoort al een Schelpenplein en een Schelpstraat had.

De geschiedenis van dit pand gaat terug tot 1928 toen de van oorsprong Rotterdamse Vereniging Zomers Buiten desgevraagd van de gemeente Amsterdam een lening kreeg om in Zandvoort te kunnen bouwen. De planning was een hotel voor zomergasten, compleet voorzien met bar en dancing. Op 12-04-1930 werd het gebouw met 40 kamers en 44 aangrenzende eengezinsvillaatjes, zoals de huisjes werden genoemd, officieel geopend. De naam van het totale complex was Zomers Buiten. Er was ook een klein zwembad en in het gebouw bevond zich een winkel ten behoeve van alle bewoners. Veel bekende artiesten hebben hier opgetreden.

In de Tweede Wereldoorlog was het in gebruik door de Duitsers en heeft het nog gediend als onderkomen voor de arbeiders die aan de Atlantikwal werkten en aan de grote afbraak van Zandvoort in 1943 deelnamen. Na de oorlog werd het gebouw in gebruik genomen door de Stichting Nederland Helpt Indië om gerepatrieerden uit Indië onderdak te geven. Het gebouw kreeg toen de naam Hotel De Schelp. Het hoofdgebouw heeft later nog dienstgedaan als dancing en jeugdhotel. Door een verminderde belangstelling voor de exploitatie van het gebouw trad leegstand op, en verloederde het; de deuren en ramen werden door de gemeente geblinderd. In 1960 zijn de omliggende huisjes verbouwd tot vakantieflatjes van twee lagen. Voor deze flatjes is in 1973 een Vereniging van Eigenaren opgericht. Het complex zonder de vakantiehuisjes werd in 1982 aangekocht door de gemeente Zandvoort, maar in oktober 1984 verwoestte een hevige brand het hoofdgebouw. Onder architectuur van ir. Chr. Wagenaar werd in 1986 een fraai nieuw wooncomplex gebouwd van 19 meter hoog met 50 woningen, dat in beheer kwam bij de woningbouwvereniging Eendracht Maakt Macht.

De Schelp (gebouwd in 1930) omstreeks 1950

foto: g

De Schelp

Schelpenplein

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5 – nr. 16

Groep 18 – Volksmondnamen

Schelpenplein omstreeks 1910

foto: g

Schelpenplein

Het betreft hier een klein plein in de Zuidbuurt waar een aantal smalle straten samenkomt. De variatie in de bouwstijl van de oude woningen geeft nog enigszins aan hoe men vroeger bouwde. Zandvoort, zee en schelpen zijn nauw met elkaar verweven. Bekend zijn de afbeeldingen van de schelpenvissers, die met hun schelpenkar op hoge wielen langs de vloedlijn hun zware werk uitoefenden. Schelpen (of 'schulpen' zoals ze in het Zandvoortse dialect worden genoemd) werden gebruikt voor verharding van paden en wegen, maar ook door de kalkbranderijen. Hoewel het denkbaar is dat de schelpen – vóór de aanleg van de spoorweg in 1881 – op het Schelpenplein werden gestort voor afvoer naar elders, is het aannemelijker – gezien de kleine omvang van het plein – dat het plein verhard was met schelpen (beschelpt dus) om verstuviging te voorkomen en daaraan de naam Schelpenplein ontleent.

En misschien wel in de volksmond de naam Schulpenplein. Op een plattegrond van Zandvoort van omstreeks 1900 wordt het plein aangeduid met de naam Schulpenplein. In hoeverre die naam officieel is geweest kon niet worden achterhaald. Enig houvast dat het gebruiken van het Zandvoortse dialectwoord 'schulp' voor 'schelp' toentertijd normaal was heeft men doordat er een foto uit die tijd van fruithandelaar Kemp bestaat op wiens kar als adres vermeldt staat: Schulpenplein.

Schelpstraat

Raadsbesluit: 20-10-1953

Coördinaat: D6

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

In de raadsvergadering van 29-11-1929 stelde burgemeester en wethouders aan de raad voor om de verbindingsstraat tussen de Dr. C.A. Gerkestraat en de Haarlemmerstraat, halverwege de Haarlemmerstraat de naam Haarlemmerdwarsstraat te geven. De raad ging niet akkoord met dit voorstel en koos toen uit meerdere voorgestelde namen de naam Willem Draijerstraat. Hierdoor blijft, zoals in het raadsbesluit wordt vermeld 'de naam van deze Zand-

voortschen Held der Zee, die als lid van de redding-bootbemanning het geluk had 136 mensenlevens te redden, voor het nageslacht bewaard'.

De naam Willem Draijerstraat werd echter in 1953 verbonden aan een van de toen ontstane nieuwe zijstraten aan het einde van de Dr. C.A. Gerkestraat, die alle naar eertijds verdienstelijke inwoners van Zandvoort waren benoemd. De voorheen geheten Willem Draijerstraat werd toen Schelpstraat genoemd, aangezien hij recht tegenover de ingang van het toenmalige hotel De Schelp was gelegen.

Schelpstraat

Schoolplein

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: D5 – nr. 6

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Loopt van de Louis Davidsstraat naar de Willemstraat.

De naam heeft betrekking op de openbare lagere school die daar in 1892 werd gebouwd en die bekendstond onder de naam school B, en thans het Gemeenschapshuis is. De school had aanvankelijk twee leslokalen en een gymnastieklokaal. In 1894 werd deze school verplicht gesteld voor kinderen van wie de ouders een hogere belastingaanslag dan f 15,- per jaar kregen. In 1901, bij het in werking treden van de Leerplichtwet, werd de school uitgebreid met meerdere lokalen en verviel de genoemde verplichting.

Schoolplein

Schoolstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5, D5

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Loopt van de Haltestraat naar het Schoolplein.

De naam herinnert aan de openbare lagere school die aan het eind van de straat was gebouwd. Deze school stond bekend als school B, en is thans het Gemeenschapshuis.

Schoolstraat omstreeks 1900

foto: g

Schoolstraat

Schoutenstraat, Ontvanger

Raadsbesluit: 24-02-1987

Coördinaat: C4, D4 – nr. 1

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Ontvanger Schoutenstraat

Korte verbindingsstraat tussen de Secretaris Bosmanstraat en de Dr. Joh.G. Mezgerstraat.

Bij de naamgeving van enkele nieuwe straten op het terrein van de voormalige Karel Doormanschool kwamen de namen naar voren van de gemeentesecretaris W.M.B. Bosman en de gemeenteontvanger C. Schouten, die beiden in de naoorlogse jaren voor Zandvoort van grote betekenis zijn geweest.

De heer Cornelis Schouten werd geboren te Velsen op 14-12-1909 en overleed op 20-10-1984 te Oberwesel (Duitsland). Vanaf 1945 tot 1974 bekleedde hij het ambt van gemeenteontvanger. Hij was de grondlegger van het naoorlogse gemeentelijk financiële apparaat. Naast zijn functie van gemeenteontvanger was hij nog in een aantal andere maatschappelijke functies actief. Hij was een zeer gezien persoon en voor de wijze waarop hij zijn taken uitoefende, ondervond hij in brede kring veel waardering. Hij werd overvallen door een ernstige hartaanval toen hij, na een korte vakantie, per auto onderweg was naar huis.

Gemeenteontvanger C. Schouten

foto: g

Schuitengat

Raadsbesluit: 24-07-1951

Coördinaat: C4

Groep 18 – Volksmondnamen

Hoewel overwogen is om deze straat, die de Boulevard de Favauge verbindt met de Burgemeester Engelbertsstraat, de naam Verbindingsweg te geven, heeft men toch voor een naam uit de Zandvoortse historie gekozen.

Toen Zandvoort nog een vissersvloot bezat, werden tot in het begin van de 2e helft van de 19e eeuw in de winter de bomschuiten (bom is een verbastering van 'platte bodem' – 'boômd' – 'bom') opgelegd in het zogenaamde Schuitengat. Dat was een laagte in de zeereep, open zowel aan de zee- als aan de landzijde en nagenoeg op dezelfde plaats als waar nu deze straat ligt. Het transport van de schuiten gebeurde met behulp van zware losse beukenhouten rollen over lange, brede houten planken. De schuit werd opgevijseld en op de rollen geplaatst. Met paarden- en mankracht werd hij dan steeds een plank (een bregje) verder getrokken. Door de rollen en planken die aan de achterkant vrijkwamen weer aan de voorkant aan te leggen, werd de te overbruggen afstand afgelegd. In de zomer werden deze rollen niet gebruikt en werden ze van het strand gehaald en in de zogenaamde rollen- of tiemenkuil opgeslagen. Deze kuil was een diepe duinpan, waarin altijd water stond en waar aan de kanten rijshout groeide. Op deze manier voorkwam men het uitdrogen van de rollen. Er zijn meerdere rollenkuilen geweest. De oudst bekende kuil lag in de duinen achter de Brederodestraat, in de huidige situatie tussen de Brederodestraat en de Dr. de Visserstraat. Later kwam er een rollenkuil nabij het oude kerkhof, waar thans de Prinsesseweg is. Ook was er een rollen- of tiemenkuil aan de Mender, dat was een hoek land nabij de Zandvoortselaan en de Kostverlorenstraat, ongeveer waar nu de bocht van de Burgemeester Nawijslaan is. Met de naam 'tiemen' werden de buigzame dunne twijgen van het rijshout aangeduid. Zij werden vroeger onder meer gebruikt om de gerooide wortelen tot een bos samen te binden.

Schuitengat eerste helft 19e eeuw

foto: dh

Schuitengat

Seinpostweg

Raadsbesluit: 1e: 09-07-1931; 2e: 24-11-1949

Coördinaat: B5, C5

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

De voormalige Seinpost

foto: ab

De huidige Seinpostweg loopt van de Thorbeckestraat langs het boothuis van de KNRM naar het begin van de Boulevard Paulus Loot. De vooroorlogse Seinpostweg liep van de Westerstraat naar de Hoge weg.

Hoewel al gedurende vele eeuwen langs de Nederlandse kust gebruik werd gemaakt van zogenaamde vuurboeten om als baken te dienen voor de plaatselijke vissersboten die op zee waren (*zie verder* Vuurboetstraat), is een seinpost (= kusttelegraaf) een instelling die dateert uit de Franse tijd (1795-1813). Met dit seinsysteem konden door visuele signalen berichten doorgeseind worden. Deze kusttelegraaf (door de Fransen semafoor genoemd) bestond uit een mast met een ra, waaraan bollen werden geheesen. Door de bollen op verschillende manieren op te hangen konden cijfers en letters worden gevormd. In Zandvoort is voor het eerst sprake van het vestigen van een seinpost toen bij schrijven van 9 mei 1795, afkomstig van het 'Commissie tot de Militaire Zaken van Holland', de gemeente Zandvoort werd gelast over te gaan tot het aanstellen van 'twee bekwame, nuggere en het vertrouwen verdienende Personen in de functie van Zeinwagters'. Hun taak bestond uit het melden van de aanwezigheid van oorlogsschepen of gewapende vaartuigen. Een van hen was verantwoordelijk voor de bediening van de telegraaf, de andere hield met een grote verrekijker de andere posten in het oog. De onderlinge afstand tussen de kusttelegrafen bedroeg ongeveer acht kilometer. Als het helder weer was en de seinen goed te zien waren, konden berichten in enkele minuten worden doorgeseind. Aan het einde van de Franse overheersing (1813) waren er tussen Texel en Vlissingen 42 van zulke seinposten. Na de nederlaag van Napoleon in 1813 bij Leipzig werden alle optische telegraaflijnen buiten Frankrijk opgeheven. Naar aanleiding van de ramp met Z.M. Monitor Adder, het schip dat op 5 juli 1887 ter hoogte van Scheveningen met man en muis is vergaan, heeft de toenmalige Nederlandse regering langs de gehele kust de Kustwacht ingesteld. Hieraan werd een stormwarschuwingdienst voor de scheepvaart verbonden. De 'seinpost' die door deze dienst in Zandvoort was opgesteld, stond op de zeereep ter hoogte van de

Seinpostweg

huidige Seinpostweg. Deze post heeft tot 1918 als zodanig dienstgedaan en is toen afgebroken. Ook nu staan er nog steeds semaforen bij de ingang van de havens. Zij informeren uitgaande en binnenkomende schepen door middel van lichtsignalen en het hijsen van bakens voor storm, dieptes van de haven enzovoort.

Slegersstraat, Cornelis

Raadsbesluit: 14-12-1970

Coördinaat: D5

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Deze straat met, vanuit de Grote Krocht gezien, twee ongeveer 45 meter van elkaar liggende inrijstraten, loopt na samenvloeiing van deze delen tot één straat, uit in de Louis Davidsstraat.

De straat heette tot 1970 Heerenstraat*. Wijziging van de naam is een eerbetoon aan C. Slegers, die ruim vijftig jaar raadslid van Zandvoort was, waarvan negentien jaar wethouder. Hij woonde met zijn gezin meerdere jaren in deze straat en ook zijn timmermanswerkplaats was daar gevestigd.

Cornelis Slegers, geboren op 31-03-1886 te Zandvoort en overleden op 23-10-1965 te Zandvoort. Met een onderbreking tijdens de jaren 1940-1945, was Slegers vanaf 07-09-1915 raadslid, eerst voor de Rooms Katholieke Staatspartij, later Katholieke Volkspartij. Gedurende de jaren 1923 tot 1927 en 1931 tot 1946 was hij wethouder te Zandvoort. Op 08-05-1958 werd Slegers benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Bij het eeuwfeest van de St. Agathaparochie 06-09-1951, werden door de bisschop van Haarlem, mgr. J. Huibers, aan hem de versierselen uitgereikt behorende bij de pauselijke onderscheiding Pro Ecclesia et Pontifice. Hij kreeg deze onderscheiding voor zijn verdienste als lid van het r.-k. kerkkoor (40 jaar lid, waarvan 30 jaar als dirigent), alsmede voor zijn inzet als voorzitter van de katholieke middenstandsvereniging de Hanze. Naast deze functies was de heer Slegers geruime tijd voorzitter van de voetbalvereniging Zandvoort-meeuwen.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Cornelis Slegersstraat

C. Slegers

foto: g

Smedestraat

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 28-02-1978

Coördinaat: C5 – nr. 7

Groep 3 – Beroepsnamen

Smedestraat

Het betreft een korte verbindingsstraat tussen de Kruisstraat en de Gasthuisstraat.

Het handhaven van de naam Smedestraat is een herinnering aan een ambacht waar een dorp als Zandvoort, met de vele vervoerstaken die met paardentractie werden uitgevoerd, niet buiten kon. Maar ook voor zeer veel andere zaken was men op een smid aangewezen. Opmerkelijk is dan ook dat in een opgaaf van beroepen die in 1860 in Zandvoort werden uitgeoefend, toen Zandvoort ongeveer 1600 inwoners telde, geen smid wordt vermeld. Aangenomen moet worden dat toen het vak van smid werd uitgeoefend door iemand in combinatie met diens hoofdberoep. Een van de laatste smederijen, namelijk die van de familie Dorsman aan het Achterom, is nog tot ver na de Tweede Wereldoorlog als zodanig bewaard gebleven. Uiteindelijk is echter ook dit pand tot woning verbouwd, waarbij de architect er echter in geslaagd is het oorspronkelijke aanzien van het pand grotendeels te behouden.

Smitstraat, Dr.

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C4 – nr. 2

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Dr. Smitstraat

Vóór 1957 liep deze straat van de toenmalige Boulevard De Favauge naar het Stationsplein. Nu is het een korte straat tussen de Dr. Joh.G. Mezgerstraat en de Secretaris Bosmanstraat.

Coenraad Smit, huisarts te Zandvoort, geboren 23-12-1808 te Amsterdam en overleden 04-05-1882 te Haarlem. Van deze arts is bekend dat hij een voorstander was van de thalassotherapie, een behandeling van bepaalde ziekten door het inademen van zeelucht en het nemen van zeebaden. Smit woonde in het pand Kerkstraat hoek Poststraat, alwaar na zijn vertrek in 1882 ook zijn opvolger, dr. C.A. Gerke, zich vestigde.

In het Gedenkschrift dat in 1903 werd geschreven door de bekende dorpsomroeper Jan Snijer, bij-

genaamd Lange Jan, staat dat toen dr. Smit naar Haarlem vertrok, Snijer hem 28 jaar had gediend als 'incasseerder der gelden van het ziekenfonds'. Dr. Smit was, naast huisarts, tevens rentmeester van het Oude Mannen- en Vrouwengasthuis.

Snijerplein, Jan

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 09-04-1974; 3e: 29-05-1980

Coördinaat: C5 – nr. 5

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Dit kleine plein ligt tussen de Rozenobelstraat en de Pakveldstraat. Reeds eind juni 1920, dus kort na het overlijden van Jan Snijer, richtte de toenmalige plaatselijke predikant, ds. Posthumus Meijes, zich tot het College van burgemeester en wethouders met het verzoek om bij de eerstvolgende naamgeving van straten een straat naar Jan Snijer te noemen. Het college heeft niet lang daarna aan dit verzoek voldaan. Ze hebben hierbij niet op een nieuw aan te leggen straat gewacht, maar aan een karakteristiek stukje Zandvoort, waar toentertijd een zestal straten zich tot een soort plein samenvoegden – te weten de Piet Heinstraat, Heemskerkstraat, Stationsstraat, Prinsenhofstraat, Pakveldstraat en Spoorstraat – de naam Jan Snijerplein gegeven.

Als argument voor het geven van deze naam aan het pleintje dat in 1974 op het terrein van de voormalige wasserij Hollandia aan de Pakveldstraat was ontstaan, werd aangevoerd dat het restant van het oude Jan Snijerplein volledig het karakter van plein had verloren na de grote afbraak in 1943. Zo werd voorkomen dat een voor Zandvoort zo historische naam in de vergetelheid zou raken. Men besloot de paar woningen die nog van het oude Jan Snijerplein waren overgebleven, aan de Prinsenhofstraat toe te voegen. Dat oude plein lag dus waar nu de Prinsenhofstraat, Stationsstraat, Pakveldstraat en Noorderstraat samenkomen.

Jan Snijer, bijgenaamd Lange Jan, werd geboren op 03-05-1835 te Zandvoort en overleed aldaar op 14-05-1920. Jan Snijer was door de vele functies die hij in zijn lange leven heeft uitgeoefend, in Zandvoort een legendarische figuur. Zo was hij koster van de Nederlands hervormde kerk, dorpsomroeper, nachtwaker, doodgraver, lampaansteker en klokluider. Reeds bij zijn leven werd er al veel over deze bijzondere figuur geschreven. Veel van zijn persoonlijke herinneringen heeft hij op hoge leeftijd nog

Jan Snijerplein

J. Snijer

foto: g

zelf op schrift gesteld. Uitvoerige details zijn te lezen in het boekje *De dorpsomroepers en hun plek in de geschiedenis van Zandvoort* (2001).

Sophiaweg

Raadsbesluit: 27-02-1962

Coördinaat: E5

Groep 8 – Koninklijk Huis

Sophiaweg, toen nog een naamloos zandpad naar de duinen, omstreeks 1910

foto: g

Loopt van de Kostverlorenstraat tot de spoorbaan en gaat via de daar liggende spoorwegovergang over in de Van Lennepweg.

Ten gevolge van de uitbreiding van de algemene begraafplaats in het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw, werd de Noorderduinweg, zoals de Sophiaweg toen heette en waar de uitbreiding dwars overheen ging, in drie stukken verdeeld, te weten:

- vanaf de Kostverlorenstraat tot de spoorbaan;
- vanaf de spoorbaan tot aan de ingang van de begraafplaats;
- vanaf de langs de noordzijde van de begraafplaats liggende Linnaeusstraat tot aan de Flemingstraat.

De raad besloot in zijn vergadering van 27-02-1962 het volgende:

- a. het eerste deel kan gerekend worden te behoren tot het zogenaamde Kostverlorenpark waarin reeds straten liggen met namen die in relatie staan tot het Koninklijk Huis en krijgt de naam van Sophiaweg;
- b. het tweede deel ligt zo goed als in het verlengde van de Tollensstraat en krijgt daarom ook de naam van Tollensstraat;
- c. het derde deel behoudt de naam Noorderduinweg.

Sophia Frederika Mathilde, geboren 17-06-1818 te Stuttgart als prinses van Württemberg overleed op 03-06-1877 te Den Haag als Koningin der Nederlanden. Zij trouwde in 1839 met Willem, erfprins van Oranje-Nassau, de latere koning Willem III. Zij was een zeer ontwikkelde vrouw die door haar grote interesse in cultuur en kunst contacten onderhield met veel beroemde geleerden en kunstenaars.

Sophiaweg

Speykstraat, Van

Raadsbesluit: 27-03-1912

Coördinaat: D3, D4

Groep 16 – Vlootvoogden

Deze straat loopt van het Stationsplein naar de Van Lennepweg. Vóór de huidige naamgeving in 1912 heeft de straat tot 1904 nog Derde Spoorstraat* en vanaf 1904 Tweede Spoorstraat* geheten.

Een van de eerste gebouwen dat als onderdeel van het plan Nieuw Zandvoort in de nabijheid van het eerste spoorstation gereedkwam, was het Hotel Victoria, vermoedelijk gebouwd in 1882 aan het begin van de toenmalige Derde Spoorstraat.

De naam wordt al snel gewijzigd in Hotel Insulinde en daarna in 1895 in Hotel Zeerust. In 1914 werd de naam veranderd in Hotel Garni, onder welke naam het tot 1936 bekend is gebleven. In dat jaar is het overgenomen door de Stichting Groot Kijkduin die het heeft verbouwd tot kinderkuis. Dat is het gebleven tot 1981, waarna het pand in mei 1982 door de gemeente is gekocht om het te verbouwen ten behoeve van de huisvesting voor jongeren. Het heet ook nu nog Groot Kijkduin.

Jan Carel Josephus van Speyk, geboren op 23-01-1802 te Amsterdam en overleden op 05-02-1831 te Antwerpen, stak op 05-02-1831 de lont in het kruitvat van zijn kanonneerboot, waarbij hijzelf en vrijwel de gehele bemanning met het schip de lucht in vloog; dit gebeurde op de Schelde bij Antwerpen. Hij wilde hiermee voorkomen dat de opstandige Belgen het schip, dat door de straffe wind naar de kade werd gedreven, zouden veroveren. De stoffelijke resten van Van Speyk werden bijgezet in de Nieuwe Kerk te Amsterdam.

* Zie *'Vervallen straatnamen'*.

Van Speykstraat omstreeks 1930

foto: g

Van Speykstraat

Spoorbuurtstraat

Raadsbesluit: 08-02-1904

Coördinaat: C4, C5

Groep 18 – Volksmondnamen

Is een zijstraat van de Prinsenhofstraat, aan het einde via een stenen trap verbonden met de Zeestraat. Deze trap heet in de volksmond de Kippentrap.

Spoorbuurtstraat

Bij de aanleg van de spoorweg naar Zandvoort in 1881 liep een aftakking van de spoorbaan door tot aan een terrein aan de noordelijke rand van het oude dorp, bekend onder de naam het Pakveld. Het buurtje dat daar later door uitbreiding van woningbouw ontstond, kreeg al snel de naam Spoorbuurt. Door een betere bereikbaarheid van het station bij de vroegere Passage, werd later van daaruit het goederenvervoer geregeld en is het Pakveld opgeheven. Met de naamgeving van deze straat wilde men de oorspronkelijke benaming van Spoorbuurt in herinnering houden. De Spoorbuurt werd ook wel Spek- of Bloedbuurt* genoemd, wat vermoedelijk verband houdt met de toen nog toegestane gewoonte om thuis kleinvee, waaronder enkele varkens, te houden. Veelal werd dan in het najaar ook aan huis geslacht.

* *Zie het onderdeel 'Onofficiële en ludieke naamgeving'.*

Staringstraat

Raadsbesluit: 24-04-1956

Coördinaat: E3 – nr. 22

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Staringstraat

Een zijstraat van de Jacob Catsstraat in een kleine woonwijk die in 1957 tegen het toenmalige Vijverpark, thans vakantiebungalowpark, is aangebouwd.

Anthony Christiaan Winand Staring, geboren 24-01-1767 te Gendringen en overleden 18-08-1840 te Vorden, was een Nederlandse dichter. Hij studeerde rechten, botanica en fysica. Hij woonde op zijn buiten De Wildenborch bij Vorden. Zijn oudste werk, dat voor een deel uit romancen bestaat, is geheel doortrokken van de sentimentele toon van de toenmalige romantiek waarvan hij zich later heeft vrijgemaakt. Bekend is onder andere zijn gedicht 'Oogstlied'.

Stationsplein

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C4

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Dit is de naam van het voor het huidige spoorstation liggende grote plein.

Het Stationsplein wordt aan de oostzijde gedomineerd door het NS-station dat op 1 april 1909 officieel in gebruik werd genomen.

Dit station was gebouwd ter vervanging van het eerste, dat in een laagte voor de vroegere Passage lag. Een monumentale stenen trap voerde vanaf dat station naar de oostelijke ingang van de Passage. Deze Passage stond op het grondstuk waar nu de Van Lennepweg overloopt in de Burgemeester van Alphenstraat.

Het plein voor het nieuwe station is ontstaan door het opvullen van de natuurlijke laagte waarin het station is gebouwd. De benodigde grond daarvoor werd grotendeels verkregen door het afgraven en egaliseren van de duinen ten noorden van het station.

Hoewel er geen raadsbesluit van bekend is, lag het voor de hand dat de naam van het plein Stationsplein zou zijn. De naam zal wel in overleg met de spoorwegdirectie zijn bepaald, want het gehele plein, met uitzondering van de rijweg en het trottoir langs de westelijke bebouwing, was toen en is ook thans nog eigendom van de NV Nederlandse Spoorwegen.

Het station is gebouwd naar een eigen ontwerp van de voormalige Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij (H.I.J.S.M.), die in 1938 is opgegaan in de NV Nederlandsche Spoorwegen.

De bouw geschiedde onder leiding van de toenmalige H.I.J.S.M.-ingenieur L.C. Westhoff, die ook de leiding heeft gehad bij de bouw van het Haarlemse Station. Met het front naar zee gekeerd maakt het ruim 70 meter lange en 14 meter brede hoofdgebouw een markante indruk. De gevel waarvan de bouw niet tot een bepaalde stijl is terug te voeren, is opgetrokken uit baksteen en wordt gedekt door verglaasde rode pannen waardoor het geheel met zijn imposante hoektoren met klokken toch een bepaalde allure heeft. Drie dubbele deuren geven toegang tot de hal. In de gevel daarboven zijn negen vensterruiten van gebrand glas aangebracht, waarvan er acht met wapens van provincies zijn versierd. Het mid-

Het Stationsplein omstreeks 1935

foto: g

VVV kiosk op het Stationsplein

foto: g

Stationsplein

delste laat het wapen van Zandvoort zien. Dit laatste motief is ook in verglaasde baksteen uitgevoerd boven de ingang van de voormalige dienstwoning. Boven diezelfde ingang zijn eveneens in verglaasde baksteen het wapen van Holland en een locomotieffiguur verwerkt. In de hal van het station ziet men vier beeldhouwde koppen, die de met vissersschepen en andere figuren kleurig beschilderde kap schragen. Deze koppen, beeldhouwd door C. Veldheer te Haarlem, stellen badgasten voor (heer en dame) en een vissersman en een vissersvrouw. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog is veel van de oorspronkelijke indeling van het gebouw gewijzigd. In het kader van reorganisatie en bezuiniging hebben ruimten zoals de drie wachtkamers, het bagagelokaal en het dienstlokaal met de loketten voor de plaatskaartenverkoop, een andere bestemming gekregen en ook de ruim 120 meter lange perronoverkapping bestaat niet meer.

Stationsstraat

Raadsbesluit: 27-03-1912

Coördinaat: C4

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Stationsstraat

Deze straat loopt van de Prinsenhofstraat naar de Zeestraat.

De in 1881 gereed gekomen spoorlijn Haarlem-Zandvoort had tot 1908 als eindpunt het houten kopstation, dat gebouwd was in een laagte voor de oostelijke ingang van de vroegere Passage. Door de bouw van het tegenwoordige NS-station en het gereedkomen van het Stationsplein, was er aanleiding tot wijziging van enkele straatnamen. Het was in de tijd dat Zandvoort een Spoorstraat* en een Tweede* en Derde Spoorstraat* kende. De raad besloot op 27-03-1912 om de Spoorstraat vanaf de Prinsenhofstraat tot aan de Zeestraat en het eerste deel van de Tweede Spoorstraat tot aan het Stationsplein, samen te voegen en Stationsstraat te noemen. Vermoedelijk is dit laatste stuk, dus vanaf de Zeestraat tot het Stationsplein, na de Tweede Wereldoorlog ten gevolge van nieuwbouw op die hoek, toegevoegd aan het Stationsplein. Een raadsbesluit daarover is niet bekend. Dit korte straatgedeelte heet overigens sinds 1998 Ir. E.J.J. Kuindersstraat.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Steenstraat, Jan

Raadsbesluit: 24-08-1910

Coördinaat: D5

Groep 11 – Schilders

Het betreft de verbindingsstraat tussen de Van Ostaestraat en de Kostverlorenstraat.

Jan Havickszoon Steen werd geboren in 1626 te Leiden en overleed aldaar op 03-02-1679. Deze Nederlandse kunstschilder is in één adem met Rembrandt te noemen als de grootste der Nederlandse schilders. Hij staat bekend als een genreschilder van volkstaferelen, met grote opmerkingsgave en humor. 'Een huishouden van Jan Steen' is spreekwoordelijk geworden. In 1649 trouwde hij met de dochter van zijn leermeester Jan van Goyen.

Jan Steenstraat

Stolbergweg, Van

Raadsbesluit: 31-03-1922

Coördinaat: E5

Groep 8 – Koninklijk Huis

De weg loopt van de Wilhelminaweg naar de Regentesseweg.

Juliana van Stolberg-Wernigerode, geboren 15-02-1506 te Stolberg en overleden 18-06-1560 te Dillenburg, trouwde na de dood van haar eerste echtgenoot Philips van Nassau met Willem van Nassau (de Rijke). Uit dit huwelijk werden 12 kinderen geboren. De bijnaam de Rijke duidt niet op de financiële welstand, maar op het grote aantal kinderen waarmee dit huwelijk gezegend werd. Hun zoon Willem is de latere prins Willem van Oranje (bijgenaamd Willem de Zwijger en Vader des Vaderlands).

Van Stolbergweg

Strandweg

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5

Groep 18 – Volksmondnamen

Hoewel er geen raadsbesluit betreffende de naamgeving bekend is, is het zeker dat van oudsher de brede toegangsweg naar het strand die vanaf de

Strandweg rond 1930

foto: g

Strandweg

Kerkstraat afdaalt, niet alleen in de volksmond maar ook officieel altijd Strandweg heeft geheten. Ook de weg in zijn huidige vorm, dus met de rotonde en de ononderbroken wandelverbinding tussen de noordelijke en de zuidelijke boulevard, heet Strandweg, maar dateert van 1951.

Het is waarschijnlijk, maar een bevestiging is niet te vinden, dat deze 'strandweg' deel heeft uitgemaaht van de 'voorde' (= doorwaadbare plaats; laagte) in de zeereep, waaraan Zandvoort zijn naam te danken heeft. Op enkele schilderijen van Zandvoort, daterende uit de 17e eeuw, is duidelijk te zien, dat ook in die tijd de voorde reeds bestond en door de bevolking als toegang tot het strand werd benut.

Swaluëstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Swaluëstraat

Deze straat loopt parallel aan de Haltestraat van de Kleine Krocht naar de Achterweg.

Benoeming van deze straat moet gezien worden als eerbetoon aan ds. C. Swaluë, die van 1837 tot 1882 als predikant was verbonden aan de Nederlandse hervormde gemeente in Zandvoort.

Ds. Cornelius Swaluë, geboren 10-05-1811 te Numansdorp en overleden 31-10-1882 te Haarlem. Hij werd begraven te Zandvoort. Ds. Swaluë zal altijd in herinnering blijven als de dichter van het Zandvoorts Volkslied, dat hij schreef ter gelegenheid van de opening op 26 oktober 1846 van de bewaarschool, die aan het einde van de Duinweg stond.

Ds. C. Swaluë

foto: g

Taxuslaan (Bentveld)

Raadsbesluit: 25-01-1994

Coördinaat: K8

Groep 4 – Bomen en Planten

De laan is een zijlaan van de Grenslaan.

Taxus

Taxus baccata; 2 à 3 meter hoge struik; kan als boom ca. 20 m hoog worden; naalden vlak, zacht en spits, bovenkant donkergroen, onderkant lichtgroen; mannelijke bloemen geel; vrouwelijk bloemen groen, die later een rode vlezige bes vormen; takken en naalden zijn zeer giftig voor warmbloedig vee.

Taxuslaan

Teunisbloemlaan (Bentveld)

Raadsbesluit: 31-05-1932

Coördinaat: J7, J8

Groep 4 – Bomen en Planten

De laan is een verbindingslaan tussen de Duindoornlaan en de Duinrooslaan.

Teunisbloem

De teunisbloem (*Oenothera biennis*); 50-120 cm; blad langwerpig of elliptisch; onderste bladen in rozet; gele, vrij grote bloemen; groeit op zandige plaatsen. Bloeit 's nachts.

Teunisbloemlaan

Thijsseweg, Dr. Jac. P.

Raadsbesluit: 24-04-1956

Coördinaat: E3, F3

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Deze straat loopt van de Linnaeusstraat langs de scholengemeenschap De Golf naar de sportterreinen Duintjesveld.

Jacobus Pieter Thijsse, geboren 25-07-1865 te Maas-tricht, overleden 08-01-1945 te Overveen. Thijsse

Dr. Jac.P. Thijsseweg

was bioloog en heeft als onderwijzer en later als leer-
aar tallozen de liefde voor en kennis van de natuur
bijgebracht. Hij speelde een grote rol in de oprich-
ting en ontwikkeling van de Vereniging tot Behoud
van Natuurmonumenten en van de Nederlandsche
Vereniging tot Bescherming van Vogels. Het is mede
zijn verdienste dat veel duingebieden, en in het bij-
zonder De Kennemerduinen, als beschermd natuur-
gebied zijn aangemerkt en voor het publiek open-
gesteld. In 1925 werd hem in Bloemendaal een 2
hectare groot terrein aangeboden, waarin hij in het
wild levende planten bijeen kon brengen. Deze later
bekende Thijsses's Hof aan de Mollaan was aangelegd
door de bekende tuinarchitect Leonard Springer, on-
der het toezicht van Thijsses zelf. Beroemd zijn
de door hem geschreven begeleidende teksten in
de vermaarde Verkadealbums, met name in de serie
Lente, Zomer, Herfst en Winter. In 1922 werd hem
door de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam
een eredoctoraat toegekend.

Thomsonstraat

Raadsbesluit: 31-01-1967

Coördinaat: F3

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Thomsonstraat

De straat loopt van de Celsiusstraat naar de sport-
terreinen Duintjesveld.

Sir Joseph John Thomson, geboren 18-12-1852 te
Cheetham Hill nabij Manchester en overleden op
30-08-1940 te Cambridge, was een Britse natuur-
kundige. Hij ontdekte in 1897 het bestaan van het
elektron. Voor zijn onderzoeken op het gebied
van de elektrische geleiding van gassen ontving hij
in 1906 de Nobelprijs.

Thorbeckestraat

Raadsbesluit: 24-11-1949

Coördinaat: B6

Groep 12 – Staatslieden

Deze straat loopt van de Kerkstraat naar de Boule-
vard Paulus Loot.

Johan Rudolf Thorbecke, geboren 24-01-1798 te Zwolle en overleden 04-06-1872 te Den Haag, was een Nederlandse liberale politicus. Hij is de grondlegger van ons hedendaags constitutioneel staatsbestel. Daarbij was hij een voorstander van een dualistisch bestel met eigen verantwoordelijkheid voor de kroon (koning en ministers) en parlement. In 2002 ook doorgevoerd in de gemeentepolitiek. Hij was hoogleraar te Gent (1825-1830) en Leiden (1831-1848). Thorbecke leidde als minister van Binnenlandse Zaken drie ministeries (1849-1853, 1862-1866, 1871-1872) en was in die periodes verantwoordelijk voor onder andere de totstandkoming van de Gemeente- en de Provinciale wet.

Thorbeckestraat

Tollensstraat

Raadsbesluit: 1e: 30-11-1923; 2e: 17-06-1948; 3e: 27-02-1962

Coördinaat: E4, D4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Deze straat loopt van de Vondellaan tot aan de ingang van de begraafplaats.

Het raadsbesluit van 1948 heeft betrekking op de straat die, in verband met de bebouwing van de terreinen van de vroegere voetbalvereniging Zeemeeuwen, gepland was langs de spoorbaan tussen de beide spoorwegovergangen. Doordat de uitbreiding van de algemene begraafplaats in het begin van de jaren 1960 de toenmalige Noorderduinweg in drie delen splitste, werd het deel van deze weg dat vanaf de Van Lennepweg fungeerde als toegangsweg tot de begraafplaats, bij raadsbesluit van 27-02-1962 ook Tollensstraat genoemd. Nu loopt deze straat dus vanaf de Vondellaan tot aan de begraafplaats.

De naam Tollensstraat was overigens al in 1923 gegeven aan het deel van de huidige Tollensstraat dat ligt tussen de Van Lennepweg en de Burgemeester Beeckmanstraat. Dit gedeelte is namelijk al gebouwd in 1923 als onderdeel van het eerste door Eendracht Maakt Macht gebouwde complex sociale woningbouw.

Henricus Franciscus Caroluszoon Tollens, geboren 24-09-1780 te Rotterdam en overleden 21-10-1856 te Rijswijk Zuid-Holland, was een Nederlandse dichter. Hij schreef verheven dichtwerken maar koos later voor een eenvoudiger stijl.

Na de Franse tijd werd hij bijzonder populair. Bekend is zijn in 1817 geschreven 'Neêrlands Volkslied'

Tollensstraat

(‘Wien Neêrlandsch bloed’), dat nog in 1831 tijdens de Tiendaagse Veldtocht tegen de opstandige Belgen door de Nederlandse soldaten als marslied werd gezongen.

Tolweg

Raadsbesluit: 19-06-1939

Coördinaat: E6

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

De tol op de Zandvoortselaan omstreeks 1885

foto: hl

Kostverlorenstraat hoek Zandvoortselaan met de tol omstreeks 1918 *foto: g*

Tolweg

In 1826 werd een klinkerweg aangelegd van Aerdenhout naar Zandvoort. Teneinde de kosten van aanleg en onderhoud te bestrijden werd aan het begin- en eindpunt tol geheven. Aan het begin gebeurde dat in Aerdenhout bij de oude herberg het Haringbuys. Het tolhuis in Zandvoort, afgebroken in 1919, stond op wat nu de hoek Zandvoortselaan/Tolweg is. De voorkant van het huis heeft gestaan op het zich thans op die hoek bevindende kleine bloemperk. De tolleren hebben als zodanig dienstgedaan tot 1 maart 1917. Om de herinnering aan de tol vast te houden is voor de verbindingsstraat tussen de Dr. C.A. Gerkestraat en het begin van de Zandvoortselaan de naam Tolweg gekozen.

Torenstraat

Raadsbesluit: 25-11-1952

Coördinaat: B6 – nr. 30

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

Nadat op 20-05-1952 de nieuwe watertoren officieel door dr. J.E. Baron de Vos van Steenwijk, commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland, in gebruik werd gesteld, besloot de raad in november 1952 de naam Torenstraat te geven aan de smalle doorgang tussen de Westerparkstraat en de Marisstraat, direct ten zuiden van de toren.

In februari 1949 besliste de gemeenteraad van Zandvoort tot de bouw van een watertoren ter vervanging van de oude watertoren, die op last van de Duitse bezetter op 17 september 1943 was opgeblazen.

De nieuwe toren is een ontwerp van ir. J. Zietsma en gebouwd door Philips Bouwbedrijf. Het aanvankelijk in de toren geplande restaurant/café kwam te vervallen, omdat de stichtingskosten en het financiële risico daardoor hoger zouden worden. De toren moest wel tevens uitzichttoren worden. Mocht de belangstelling voor het uitzichtgedeelte groot zijn, dan kon de trap alsnog op eenvoudige wijze door een lift vervangen worden. Een daartoe noodzakelijke liftschacht zou al direct in de bouw worden opgenomen. Enige jaren na de opening is die lift er ook daadwerkelijk gekomen. In de toren zijn twee bassins opgenomen met een gezamenlijke inhoud van 950 m³. De toren is 44 meter hoog en is gebouwd op een terrein dat 16 meter boven Amsterdams Peil ligt. Voor de bouw en samenhangende werken was door de gemeenteraad een krediet van f 435.000,- beschikbaar gesteld. Met de bouw werd in april 1950 begonnen, in juli 1951 werden de bassins in gebruik genomen en op 1 januari 1952 was de toren geheel gereed. De toren heeft tot het einde van de jaren 1990 als watertoren dienstgedaan en is toen buiten gebruik gesteld.

Door de vele foto's en prentbriefkaarten die er in de loop van de jaren van Zandvoort zijn gemaakt en bewaard gebleven, is er een goede vergelijking te maken van de skyline van Zandvoort vóór 1943 en nu. Opvallend is dat in beide perioden het beeld in hoge mate wordt beheerst door een watertoren.

De oude watertoren stond niet op de plaats waar de huidige toren staat, maar ongeveer 300 meter noordelijker, op een punt dat nu onderdeel is van het De Favaugeplein. Een daar aanwezige gedenkplaat herinnert daaraan.

Torenstraat

De huidige watertoren rond 1965

foto: g

De oude watertoren rond 1920

foto: g

Het voorstel van burgemeester en wethouders om ten dienste van de waterleiding in Zandvoort een watertoren met uitzichttoren te bouwen, kwam voor het eerst in de gemeenteraad in behandeling in 1912. Kosten: ongeveer f 45.000,-. Ofschoon er bij de raadsleden bedenkingen werden uitgesproken tegen de meerkosten (f 15.000,-) om de toren ook geschikt te maken als uitzichttoren, wist het college het voorstel goed te verdedigen. Uiteindelijk ging de raad in meerderheid met het voorstel akkoord. De toren was een ontwerp van ir. Van Poelgeest en is gebouwd door de Hollandsche Maatschappij tot het maken van werken in gewapend beton te 's-Gravenhage. De toren was 40 meter hoog en stond boven op de zeereep. Hij had een capaciteit voor waterberging van 275 m³. Na een bouwperiode van 200 dagen vond op 25 juli 1913 de officiële opening plaats. In zijn openingsrede sprak toenmalig burgemeester Beeckman van 'een prachtig monument, dat allerwege bewondering wekt en de ontwerper en uitvoerders tot ere strekt'.

De kring van Zandvoorters die deze oude watertoren nog met eigen ogen hebben gezien, zijn trappen hebben beklommen en van het uitzicht hebben genoten, is nog maar klein. Maar dat vele jaren op de verjaardag van Koningin Wilhelmina (31 augustus) 's morgens vanaf de trans van de toren de Zandvoortse Muziekkapel vaderlandse liederen over het dorp liet schallen, zullen de ouderen onder hen zich zeker nog wel herinneren.

Treubstraat

Raadsbesluit: 27-02-1962

Coördinaat: G3

Groep 2 – Bacteriologen en Biologen

Treubstraat

Deze verbindingsstraat tussen de Celsiusstraat en de Flemingstraat in Nieuw Noord is vernoemd naar een bekende bioloog.

Melchior Treub, geboren op 28-12-1851 te Voor- schoten en overleden op 03-10-1910 te St. Raphaël (Québec, Canada), was een Nederlandse bioloog. Hij was van 1880 tot 1905 directeur van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg, thans Bogor op Java (voormalig Nederlands-Indië) die hij ontwikkelde tot een wereldberoemd botanisch onderzoekscentrum. Hij stimuleerde de landbouw en was van 1905 tot 1909 directeur van het door zijn toedoen ontstane departement van Landbouw in Nederlands-Indië. Hij nam in 1909 om gezondheidsredenen ontslag.

Troelstrastraat, Mr.

Raadsbesluit: 18-03-1957

Coördinaat: C6

Groep 12 – Staatslieden

De straat loopt, evenwijdig aan de Brederodestraat, van de Dr. Kuiperstraat naar de Cort van der Lindenstraat en is vernoemd naar een bekende Nederlandse Staatsman.

Pieter Jelles Troelstra, geboren 20-04-1860 te Leeuwarden en overleden 12-05-1930 te 's-Gravenhage, was een socialistisch politicus, advocaat en in zijn jonge jaren Fries dichter. Hij vestigde zich als advocaat te Leeuwarden, beoefende daarnaast de journalistiek en trad toe tot de Friese Volkspartij. Toen hij er niet in slaagde deze partij een positief-socialistisch karakter te geven, werd hij in 1890 lid van de Sociaal-Democratische Bond (SDB). Met de leider van deze bond, Ferdinand Domela Nieuwenhuis, kwam hij echter onmiddellijk in botsing en in de door hemzelf geleide en uitgegeven periodieken bestreed hij hem steeds openlijker. Troelstra was mede-oprichter van de Sociaal-Democratische Arbeiders Partij (SDAP) in 1894, de latere Partij van de Arbeid (PvdA), en gedurende 28 jaar lid van de Tweede Kamer, tevens fractieleider en daarbij hoofdredacteur van het partijdagblad *Het Volk*. Hij was voorstander van parlementaire actie en bepleitte het algemeen kiesrecht. In september 1913 en september 1914 werd hij als tweede op de voordrachtslijst voor het Tweede-Kamervoorzitterschap geplaatst. Troelstra heeft zich emotioneel altijd verbonden gevoeld met het revolutionaire. Hij verklaarde zich ook openlijk solidair met de machtsovername in Duitsland door het proletariaat in november 1918. Op 12 november 1918 riep hij in de Tweede Kamer de moderne georganiseerde arbeiders op 'het werk ener staatkundige revolutie in Nederland te aanvaarden'. Later moest hij erkennen zich vergist te hebben in de werkelijke verhoudingen in Nederland.

Troelstra werd in 1898 tot een maand gevangenisstraf veroordeeld in verband met belediging van de officier van justitie in Leeuwarden. Hij beledigde deze functionaris opzettelijk om op die manier de zaak-Hogerhuis weer aan de orde te krijgen. De gebroeders Hogerhuis uit Britsum waren in 1895 wegens inbraak tot zware gevangenisstraffen veroordeeld. In deze zaak zou echter sprake zijn geweest van klassenjustitie. Door het optreden van Troelstra werd de zaak opnieuw behandeld, waarna vrijspraak volgde.

Mr. Troelstrastraat

Trompstraat

Raadsbesluit: 1e: 27-03-1912; 2e: 02-07-1957

Coördinaat: D3

Groep 16 – Vlootvoogden

Trompstraat

De straat loopt van de Burgemeester van Alphenstraat naar de Boulevard Barnaart.

Het raadsbesluit van 1912 heeft betrekking op de naamgeving van de vooroorlogse Trompstraat, die liep van de toenmalige Boulevard Barnaart naar de Van Speykstraat. De naamgeving van de huidige Trompstraat dateert van 1957. Het tracé daarvan ligt ten opzichte van dat van de vooroorlogse Trompstraat iets noordelijker.

In deze naamgeving is zowel Maarten Harpertszoon Tromp, geboren 23-04-1598 te Brielle en overleden 10-08-1653 bij Ter Heide, als zijn zoon Cornelis Tromp (1629-1691) geëerd. Maarten Harpertszoon Tromp bestookte de Duinkerker kapers en versloeg de Tweede Spaanse Armada bij Duins (1639). Hij raakte in 1652 bij Dover slaags met de Engelse vloot, wat het begin was van de Eerste Engelse Oorlog (1652-1654). De aanleiding tot die zeeslag zou zijn geweest, dat Tromp bij het passeren van de Engelse vloot, onder bevel van admiraal Blake, geweigerd zou hebben bij wijze van saluut als eerste de vlag te strijken! Tromp sneuvelde in 1653 tijdens de slag bij Ter Heide.

Cornelis Tromp onderscheidde zich als tweede man achter De Ruyter bij meerdere zeeslagen. Zijn eigenzinnig optreden in de Tweede Engelse Oorlog tijdens de Tweedaagse Zeeslag (1666) leidde tot verwijdering tussen de twee vlootvoogden en het ontslag van Tromp. Hij was van 1676 tot 1678 in dienst van Denemarken en stierf voordat hij de hem aangeboden functie van opperbevelhebber van de Hollandse vloot kon uitoefenen.

Verzetsplein

Collegebesluit: 31-05-1999

Coördinaat: D4

Groep 10 – Militairen, Oorlogsslachtoffers en Verzetsstrijders

Dit plein ligt centraal in Park Duinwijk. De licht gebogen gevelvorm van het flatgebouw dat aan het plein staat, is door de architect zo ontworpen als herinnering aan de bocht die de eerste spoorrails naar Zandvoort van 1881-1999 daar maakte.

Hoewel het lang heeft geduurd voordat gevolg is gegeven aan herhaalde verzoeken om Zandvoortse militairen, oorlogsslachtoffers en verzetsstrijders met een straatnaam te eren, is hiermee bij de benoeming van straten in Park Duinwijk wel rekening gehouden. De naam Verzetsplein moet worden gezien als een eerbetoon aan alle niet-vernoemde Zandvoortse ingezetenen, die zich in de Tweede Wereldoorlog, waar ook ter wereld, hebben ingezet voor de bevrijding van Nederland. Dat dit plein dicht bij de plaats ligt waar zich het goederenperron bevond, vanwaar op 13 maart 1942 de massale deportatie van de joodse inwoners van Zandvoort plaatsvond, geeft deze naamgeving een extra dimensie.

Een door beeldhouwer Kees Verkade vervaardigd standbeeld ter nagedachtenis hieraan werd op 17-10-2002 onthuld door Erik Hazelhoff Roelfzema, de bekende Engelandvaarder en verzetsstrijder uit de Tweede Wereldoorlog, adjudant van Koningin Wilhelmina.

Verzetsplein

Vinkenstraat

Raadsbesluit: 19-01-1954

Coördinaat: D6

Groep 17 – Vogelnamen

Loopt van de Frans Zwaanstraat naar het Mussenpad.

Vink

Fringilla coelebs; 16 cm; kegelsnavel; rugzijde kastanjebruin; onderzijde rosebruin; blauwgrijze kruin en nek; vleugels en staart zijn bruinzwart met opvallende witte vleugelstrepen; vliegt golvend.

Vinkenstraat

Visserspad

Raadsbesluit: gemeente Bloemendaal 22-11-1894

Coördinaat: E5, F5, G5, G4, H4

Groep 18 – Volksmondnamen

Sinds mensenheugenis was het Visserspad een duinpad waarover de Zandvoortse vislopers met hun vis naar Bloemendaal/Overveen en Haarlem trokken om daar hun vis uit te venten. In 1987 werd het pad be-

Visloper met kind

foto: g

Visserspad

straat, waarmee dit natuurgebied een aantrekkelijk fiets- en wandelpad kreeg. Op vrijdag 8 mei 1987 heeft de toenmalige commissaris van de Koningin in de provincie Noord-Holland, drs. Roel de Wit, het fietspad officieel geopend. Hij deed dit door per fiets voorop te gaan in een feestelijke 'ontdekkings-tocht' met genodigden. De volgende dag was het pad voor het publiek geopend en verkenden ruim 400 personen dit prachtig aangelegde fietspad.

Het oude zandpad door de duinen vindt men in het *Caert-Boeck* van 1599 als Die Zandvoorder Wech aangeduid, een alleszins voor de hand liggende naam, omdat het pad een verbinding was tussen het dorp Zandvoort en Overveen. Het pad, dat in Zandvoort begon op de hoek Haltestraat/Pakveldstraat, eindigt in Overveen bij Kraantje Lek op de tegenwoordige Duinlustweg. Sinds de aanleg van de spoorlijn Haarlem-Zandvoort in 1881 ligt het ten zuiden hiervan. De oude naam, Die Zandvoorder Wech, maakte in de loop der tijden plaats voor die van Vispad of Visserspad. Dit kwam doordat voornamelijk Zandvoortse vislopers vroeger van het pad gebruikmaakten als zij naar Haarlem en omgeving gingen om daar hun vis te verkopen. Zij noemden het ook wel Steepad, dat wil zeggen 'pad naar de stad'.

Het waren voor de vislopers moeizame tochten om van Zandvoort met de visben (bot) op de rug door het mulle zand van de duinen naar de stad te lopen. Tochten, die zij door het duin barrevoets volbrachten. Want zodra zij Zandvoort uit waren en in het duin kwamen, ging bij het begin van het Visserspad, waar de zogenaamde Kousenpaal stond, kousen en schoeisel uit. Maar 'even vóór het deftige Overveen werden de zwarte kousen en zwarte schoenen weer aangetrokken', zoals ons in het boekje *Oud-Zandvoort* (blz. 94) wordt verteld.

Visserstraat, Dr. De

Raadsbesluit: 20-03-1957

Coördinaat: C6, D6

Groep 12 – Staatslieden

Deze verbindingsstraat tussen de Dr. Kuiperstraat en de Lijsterstraat is vernoemd naar een bekende Nederlandse staatsman.

Dr. Johannes Theodorus de Visser, geboren 09-02-1857 te 's-Gravenhage en aldaar overleden 14-04-1932, was hervormd predikant te Amsterdam. Hij

werd in 1909 lid van de Tweede Kamer voor de Christelijk Historische Unie en was van 1918-1925 minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschap. Onder zijn ministerschap kwam de Schoolwet 1920 tot stand; de wet die de gelijkstelling van het bijzonder en openbaar onderwijs behelsde.

Dr. De Visserstraat

Vlaaijeweg

Raadsbesluit: 13-02-1951

Coördinaat: B7

Groep 7 – Duinnamen

Het betreft een korte verbindingsweg tussen de Boulevard Paulus Loot en de Brederodestraat. Hoewel de aanbidders van deze naam hadden voorgesteld dit straatje Vlaayepad te noemen, heeft de raad anders beslist en het de naam Vlaaijeweg gegeven. Het woord 'vlaaye' komt van het woord vallei en duidt op een gebied dat ligt tussen hoge duinruggen.

Vlaaijeweg

Vlierlaantje (Bentveld)

Raadsbesluit: 13-02-1951

Coördinaat: J7

Groep 4 – Bomen en Planten

Dit is een verbindingslaantje tussen de Zandvoortselaan en de Parnassialaan.

Vlier

Sambucus nigra (= gewone vlier); kan tot 6 m hoog groeien; takken met wit merg; blad dof groen, elliptisch; bloemen wit in vlakke schermvormige trossen; vrucht: zwarte bes.

Vlierlaantje

Voermanderijpad

Raadsbesluit: 26-08-1980

Coördinaat: C5 – nr. 20

Groep 3 – Beroepsnamen

Voermanderijpad

Door renovatie van de woningen Pakveldstraat 13 en 15 ontstond tussen deze beide panden een openbare doorgang van de Pakveldstraat naar de Prinsenhofstraat. Op historische gronden is toen aan deze doorgang de naam Voermanderijpad gegeven.

De naam heeft betrekking op de voermanderijen uit vroegere tijden. Een voerman met paard en kar verzorgde voor talloze zaken het vervoer, zoals schelpen vanaf het strand en verder het land in vanaf de schelpenlosplaatsen of aangespoelde goederen ten dienste van de strandvonderij. Ook bezorgde de voermannen de mest voor de vele teellandjes in de duinen en voerden ze de gerooide aardappelen af. 's Zomers werden ze ingezet voor het verplaatsen van de badkoetsen naar, op en van het strand en natuurlijk werden de paarden beschikbaar gesteld voor het transporteren van de bomschuiten naar en van het schuitengat en het vervoeren en lanceren van de reddingboot. Tot ver in de twintigste eeuw waren er in de Pakveldstraat nog enkele voermanderijen gevestigd.

Voltastraat

Raadsbesluit: 27-01-1970

Coördinaat: H4

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Voltastraat

Deze straat ligt in Nieuw Noord en verbindt de Kamerlingh Onnesstraat met de 's-Gravesandestraat

Alessandro Guiseppe Antonio Anastasio Volta, geboren 1745 te Rome, overleden 1827 te Pavia, was een Italiaanse natuurkundige. Hij was hoogleraar in Como en Pavia, en werd door Napoleon tot directeur van de filosofische faculteit van de universiteit van Padua benoemd. Zijn studieterrein was de electriciteit; op dat terrein heeft hij meerdere uitvindingen op zijn naam staan, zoals de Voltameter (zilervoltameter), een instrument voor het nauwkeurig meten van de stroomspanning.

Vondellaan

Raadsbesluit: 1e: 30-11-1923; 2e: 16-01-1939

Coördinaat: D4, E3, E4

Groep 6 – Dichters en Letterkundigen

Deze laan begint bij de spoorwegovergang aan het einde van de Haltestraat en eindigt bij de ingang van het vakantiebungalowpark.

In het begin van de ontwikkeling van Plan Noord werd in 1923 nog gekozen voor de naam Vondelstraat. Uit latere ideeën over de ontwikkeling van de wijk kon worden opgemaakt dat deze straat het aanzien van een laan zou krijgen en daarom werd de naam in 1939 gewijzigd in Vondellaan.

De Vondellaan vormde samen met de Van Lennepweg, de Burgemeester van Alphenstraat en de Nicolaas Beetslaan het racecircuit waarop in 1939 voor het eerst in Zandvoort auto- en motoren races werden gehouden. De Burgemeester van Alphenstraat heette toen nog Dr. Joh.G. Mezgerstraat en de Vondellaan liep nog in noordelijke richting door tot aan deze straat.

Joost van den Vondel werd 17-11-1587 te Keulen geboren en overleed 05-02-1679 te Amsterdam. Nederlands beroemdste dichter ligt begraven in de Nieuwe Kerk. Met zijn ouders kwam hij op tienjarige leeftijd naar Amsterdam, waar hij zijn verdere leven woonde en werkte. Hij leerde Latijn en bestudeerde de klassieke schrijvers. Uit zijn sociale en politieke belangstelling ontstonden veel hekeldichten. In 'Het stockske van Oldenbarnevelt' uitte hij zijn kritiek op de berechting van Van Oldenbarnevelt. Hij schreef voorts vele drama's waarvan *Gijsbrecht van Aemstel* (1637) wel de bekendste is. In 1641 bekeerde hij zich tot het rooms-katholicisme.

Vondellaan

Vuurboetstraat

Raadsbesluit: 24-11-1947

Coördinaat: B5

Groep 19 – Zandvoortse gebouwen en bouwwerken

De straat ligt tussen de Thorbeckestraat en de Boulevard Paulus Loot.

Met deze naamgeving is de herinnering behouden aan de voormalige vuurboet (ook wel genoemd vierboet of vuurbaak), die in het begin van de 15e eeuw

De oude vuurboet in de 17e eeuw

foto: g

Vuurboetstraat

als baken (oriëntatiepunt) voor de Zandvoortse vissersschepen op zee diende. Het was een vierkante bak die op een van de hoge duintoppen ten zuiden van het dorp gemetseld was, enkele meters hoog en aan de zeezijde open, waarin een vuur werd gestookt. Om het vuur nog beter zichtbaar te maken werd later de achterzijde afgeschermd met een koperen verzilverde koepel, die als reflector werkte. De vuurboet kan beschouwd worden als de voorloper van de hedendaagse vuurtorens. Door landmeetkundige berekeningen is vastgesteld, dat de eerste vuurboet moet hebben gestaan in de Thorbeckestraat voor de percelen nummer 28-30. In de eerste helft van de 19e eeuw is hij gesloopt en is er een nieuwe vuurboet gebouwd op een plek even ten noorden van de vroegere Strandweg. Door de afname van de Zandvoortse vissersvloot, mede als gevolg van de snelle ontwikkeling van IJmuiden als vissershaven, vond men het handhaven van een vuurtoren (zoals de vuurboet door modernisering later werd genoemd) in Zandvoort niet meer noodzakelijk. In 1907 is hij afgebroken. De reflector van deze vuurtoren bevindt zich in het Zandvoorts Museum. Op de plaats van deze laatste vuurtoren is in 1912 de oude watertoren gebouwd, die op 17 september 1943 werd opgeblazen.

Waalsstraat, Prof. Van der

Raadsbesluit: 25-01-1967

Coördinaat: F3

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Prof. Van der Waalsstraat

Het betreft een verbindingsstraat tussen de Celsiusstraat en de Flemingstraat in Nieuw Noord, vernoemd naar een bekende natuurkundige. Oorspronkelijk was door burgemeester en wethouders voor deze straat de naam van Edward Jenner voorgesteld, maar de raad verving deze naam door die van prof. J.D. van der Waals.

Johannes Diderik van der Waals, geboren op 23-11-1837 te Leiden en overleden op 08-03-1923 te Amsterdam. Oorspronkelijk werd hij leraar, maar daarnaast studeerde hij natuurkunde in Leiden, alwaar hij promoveerde op de dissertatie *Over de continuïteit van de gas- en vloeistofoestand*. Het was zijn overtuiging, dat moleculen werkelijk bestaan en dat zij ook ruimte innemen en elkaar steeds aantrekken. De wet van de toestandsvergelijking is naar hem genoemd. Van der Waals was van 1877 tot 1907 hoog-

leraar in de natuurkunde in Amsterdam. Voor zijn baanbrekende werk werd hem in 1910 de Nobelprijs voor natuurkunde toegekend.

Wagenmakerspad

Raadsbesluit: 1e: datum onbekend; 2e: 1934

Coördinaat: C5 – nr. 10

Groep 3 – Beroepsnamen

Loopt van het begin van de Burgemeester Engelbertsstraat naar het Gasthuisplein.

Van oudsher was er al een smalle steeg, lopende van de vroegere Burgemeester Engelbertsstraat naar de Baan*, die de naam Wagenmakerssteeg* droeg. Rond 1900 tot in de jaren twintig was in die steeg de wagenmakerij van Van Keeren gevestigd. Het raadsbesluit van 1934 is genomen naar aanleiding van een verzoek van een bewoner van de steeg om wijziging van de aanduiding 'steeg' in, zoals hij schrijft: "'weg" of wat u zelf goed zou dunken daar het om me broodwinning gaat. Als de menschen hooren van Wagenmakerssteeg, dan schrikken ze zoo. Ook met het verhuuren.'

Ook bewoners van andere stegen hadden in de loop van de tijd het verzoek gedaan om de aanduiding steeg door een beter klinkend woord te vervangen. In het algemeen werden deze verzoeken ingewilligd en daarom hadden burgemeester en wethouders geen bezwaar ook aan dit verzoek te voldoen. Maar omdat het een onaanzienlijk straatje was, wilden zij in dit geval niet verder gaan dan wijziging van de aanduiding 'steeg' in 'pad'.

Dit Wagenmakerspad is tijdens de grote afbraak van 1943 geheel verdwenen. Toen na de Tweede Wereldoorlog de wederopbouw van Zandvoort ter hand werd genomen, was er ook een straat gepland die liep van de huidige Burgemeester Engelbertsstraat langs het Gasthuishofje naar het Gasthuisplein. Aangezien deze straat bijna op dezelfde plaats kwam te liggen als het vooroorlogse Wagenmakerspad, heeft men toen kennelijk op historische gronden voor deze naam gekozen.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Wagenmakerspad omstreeks 1950

foto: g

Wagenmakerspad

Wattstraat

Raadsbesluit: 27-01-1970

Coördinaat: H4

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Wattstraat

Verbindingsstraat tussen de Kamerlingh Onnesstraat en de 's-Gravesandestraat in Nieuw Noord.

James Watt, geboren 19-01-1736 te Greenwich en overleden 19-08-1819 te Heatfield, was een Schotse werktuigkundige. Als instrumentmaker in Glasgow was hij betrokken bij de experimenten van onder anderen Joseph Black met stoom. Door toepassing van een aantal vindingen op dat gebied ontstond de moderne stoommachine, die, naast een groot commercieel succes, een enorme invloed heeft gehad op de industriële ontwikkeling van de wereld. Ter ere van Watt is de arbeidseenheid van stroomsterkte (symbool: W) naar hem vernoemd.

Weimarweg

Raadsbesluit: 31-03-1922

Coördinaat: D5

Groep 8 – Koninklijk Huis

Weimarweg

De weg ligt tussen de Wilhelminaweg en de Emma-weg.

De naam herinnert aan prinses Amalia van Saksen-Weimar, de echtgenote van prins Hendrik, broer van koning Willem III. Hoewel de reden voor deze naamgeving in het raadsbesluit niet wordt genoemd, kan worden aangenomen, dat de binding van het Huis Saksen-Weimar met het Huis van Oranje het argument was. Weimar is een stad in Thüringen (Duitsland in het district Erfurt aan de Ilm. Het is altijd een cultureel centrum geweest en was de woonplaats van onder anderen Bach, Goethe, Schiller en Liszt. De stad kreeg vooral politieke bekendheid doordat daar in 1919 de Nationale Vergadering bijeenkwam ter aanvaarding van de Grondwet van Weimar, die in de Duitse Republiek tot 1933 van kracht is geweest.

Werffstraat, Cornelis van der

Raadsbesluit: 27-08-1963

Coördinaat: E7

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

De straat verbindt de Dr. Gerkestraat met de Frans Zwaanstraat. Toen de reeds bestaande Frans Zwaanstraat werd doorgetrokken, kwam hiermee een aansluiting op de Dr. C.A. Gerkestraat. Om echter ver-nummering van de Frans Zwaanstraat te voorkomen, heeft men ervoor gekozen om het nieuwe deel de naam te geven van een andere verdienstelijke inwoner van Zandvoort, te weten Cornelis van der Werff.

Cornelis van der Werff, geboren 12-07-1847 te Zandvoort en aldaar overleden op 30-05-1938, was onderwijzer in Zandvoort. Hij was algemeen bekend onder de naam meester Kees. Hij was van 01-01-1867 tot 01-10-1910 eerst als onderwijzer, later als hoofd, verbonden aan school A aan de Hogeweg. In deze moeilijke tijden, waarin de jongens soms maar 2 jaar onderwijs kregen en dan met vader mee naar zee moesten, kon hij hun niet altijd een behoorlijke ontwikkeling meegeven. Cornelis van der Werff was een zoon van een Zandvoortse zeilmaker. Hij trouwde op 15-09-1872 met Maartje Koning. Zij bewoonden aanvankelijk het perceel op de hoek Kerkstraat/Kerkplein en later de woning op de hoek Kerkstraat/Bodeweg. De echtgenote van meester Kees overleed op 18-05-1897 te Zandvoort.

Cornelis van der Werffstraat

Cornelis van der Werff

foto: dh

Westerduinweg (Bentveld)

Raadsbesluit: gemeente Bloemendaal: 21-06-1928

Coördinaat: J6, K6

Groep 7 – Duinnamen

De weg loopt van de Zandvoortselaan naar de Bentveldsweg (gemeente Bloemendaal).

Uit gegevens van de gemeente Bloemendaal blijkt dat deze weg, aangelegd in 1908, ooit eigendom was van mr. H. Enschede, die ook het Bloemendaalse weggedeelte heeft laten verhard. Viervijfde deel van de lengte van de Westerduinweg ligt binnen de gemeente Zandvoort. Dit gedeelte is jarenlang wel verhard, maar onbestraat gebleven. Pas in de jaren 1960, toen zich langs de weg villabouw ontwikkelde, is het een klinkerweg geworden.

Westerduinweg

Mr. H. Enschede was een bekend grootgrondbezitter in Aerdenhout die door zijn huwelijk met Henriëtte van Lennep in het bezit was gekomen van uitgestrekte gronden van Groot- en Klein Bentveld.

Westerparkstraat

Raadsbesluit: 30-11-1916

Coördinaat: C5, C6

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Westerparkstraat

Deze straat loopt van de Hogeweg naar de Marnix van St. Aldegondestraat.

In 1899-1900 werd het duinterrein ten zuiden van de Hogeweg, ten westen van de Brederodestraat en ten oosten van de Marisstraat geëgaliseerd en geschikt gemaakt voor bebouwing. Dit terrein was bekend onder de naam De Vlaaye (= vallei). Ten einde verstuiving van de geëgaliseerde vlakte tegen te gaan werd deze beplant met helm. Later werd er een voetbalveld op aangelegd, dat het Helmpark werd genoemd.

Bij besluit van 30-11-1916 vervalt de straatnaam Parkstraat*, die in 1901 was gegeven aan de eerst aangelegde straat in deze nieuwe wijk, en wordt deze gewijzigd in Westerparkstraat, zoals de straat ook nu nog heet. Overigens was de oude Parkstraat iets langer dan de huidige Westerparkstraat. Hij omvatte namelijk ook het gedeelte van de huidige Marnix van St. Aldegondestraat zoals die loopt van de Westerparkstraat naar de Marisstraat.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Westerstraat

Raadsbesluit: 09-07-1931

Coördinaat: C5

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Westerstraat rond 1930

foto: js

De straat loopt van het Schelpenplein naar de Duinweg.

Naar aanleiding van een verzoek van een aantal inwoners om hun woning, tot dan genummerd Zuidbuurt, te nummeren met de aanduiding Schelpenplein, is een aantal straten in deze buurt van naam gewijzigd. Een van deze straten is Westerstraat genoemd. Dit is een min of meer logische

benoeming, want Zandvoort kende al vanaf 1904 een Oosterstraat en vanaf 1907 een Zuiderstraat. De naam Noorderstraat werd al in 1735 gebruikt. Toen de gelegenheid zich dus voordeed om ook een Westerstraat te benoemen, heeft men dat in 1931 kennelijk niet willen nalaten.

Westerstraat

Wikkelaan (Bentveld)

Raadsbesluit: 31-05-1932

Coördinaat: K7

Groep 4 – Bomen en Planten

Het betreft een verbindingslaan tussen de Duindoornlaan en de Teunisbloemlaan.

Wikke

Vicia lathyroides (= lathyruswikke); 25 cm; dunne stengels, liggend dan wel opstijgend; smalle blaadjes; korte rank; kleine violetkleurige bloem; algemeen in kalkrijke duinen.

Wikkelaan

Wilgenlaantje (Bentveld)

Raadsbesluit: 13-02-1951

Coördinaat: J7

Groep 4 – Bomen en Planten

Dit is een verbindingslaantje tussen de Parnassialaan en de Duindoornlaan.

Wilg

Salix repens (= kruipwilg); 1 m hoge struik, soms kruipend met opstijgende takken; blad elliptisch/lancetvormig; onderkant zijdeachtig behaard; bloemen in korte katjes; groeit op zandgrond.

Wilgenlaantje

Wilhelminaweg

Raadsbesluit: 31-03-1922

Coördinaat: D5, E5, E6

Groep 8 – Koninklijk Huis

Wilhelminaweg

De weg loopt van de Koninginneweg naar de Kostverlorenstraat.

Ingevolge een verordening van 17-09-1941 door de rijkscommissaris voor het bezette Nederlandse gebied, moesten alle benamingen aan straten, wegen enzovoort van levende leden van het Huis van Oranje-Nassau, een andere naam krijgen. De toenmalige burgemeester van Zandvoort, H. van Alphen, die de taak van de gemeenteraad waarnam, liet per schrijven van 26-02-1942 weten, dat besloten was de naam Wilhelminaweg te wijzigen in Van Haemstedeweg. De toelichting daarop is, dat Witte van Haemstede in 1304 met een kleine vloot in Zandvoort landde, waardoor Zandvoort voor het eerst in de geschiedenis werd vermeld. Op 05-05-1945 werd de oorspronkelijke naam Wilhelminaweg in ere hersteld (zie ook Dr. C.A. Gerkestraat).

Wilhelmina Helena Paulina Maria, prinses van Oranje-Nassau. Geboren 31-08-1880 te 's-Gravenhage, overleden 28-11-1962 op Paleis Het Loo. Dochter van koning Willem III en koningin Emma. Koningin der Nederlanden van 06-09-1898 tot 04-09-1948, daarna opgevolgd door haar dochter prinses Juliana.

Willemstraat

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: C5, D5

Groep 8 – Koninklijk Huis

Willemstraat

De straat verbindt de Haltestraat met de Louis Davidsstraat.

Het benoemen van straten met namen van personen die binding hebben met het Koninklijk Huis, duidt erop dat Zandvoort in vroeger jaren Oranjegezind was. Bij de ontsluiting van het dorp ten Oosten van de Haltestraat is dat goed tot uiting gekomen in de keuze van de straatnamen. In volgorde van het gereedkomen van de straten ontstonden al in de periode 1900-1920 de Koningstraat, de Willemstraat, de Prinsesseweg en de Koninginneweg.

Witteveld

Collegebesluit: 17-09-1998

Coördinaat: D4

Groep 7 – Duinnamen

Deze straat, in 1999 aangelegd in Park Duinwijk, loopt van de Vondellaan naar de Willem Gertenbachstraat.

Oorspronkelijk zouden in deze wijk alle straten namen krijgen van duingebieden die binnen de gemeente Zandvoort liggen. Onder politieke druk zijn burgemeester en wethouders op deze beslissing teruggekomen en is het merendeel van de straten vernoemd naar Zandvoortse militairen, oorlogsslachtoffers en verzetsstrijders uit de Tweede Wereldoorlog.

Een vergelijking van topografische kaarten en bedrijfskaarten uit de tweede helft van de 19e eeuw leert dat deze naam door het Gemeentewaterleidingbedrijf van Amsterdam is bedacht. Op de kaart van 1854, waarop de aanleg van de eerste winkanalen is aangegeven, staat de naam als één woord gespeld. Op de topografische kaarten wordt de naam, in twee woorden, pas in de tweede helft van de 20e eeuw genoemd. Het vermoeden bestaat dat de naam is bedacht als tegenhanger van Zwarteveld, die eveneens in de Waterleidingduinen voorkomt. Dat Zwarteveld had door de aanwezigheid van veen en door het agrarisch gebruik een donkere grondkleur. Het zand van het Witteveld in de Amsterdamse Waterleidingduinen was blinkend wit en de vele stuifkuilen daar zullen die naamgeving destijds wel gerechtvaardigd hebben.

Witteveld

Wittstraat, De

Raadsbesluit: 27-03-1912

Coördinaat: B6

Groep 12 – Staatslieden

Verbindingsstraat tussen de Boulevard Paulus Loot en de Marisstraat.

Johan de Witt, geboren in 1625 te Dordrecht en overleden op 20-08-1672 in Den Haag. Hij was een Nederlandse staatsman die voorstander van een republiek was. In 1653 werd hij raadpensionaris van de Republiek der Verenigde Nederlanden – ook wel de Zeven Provinciën genoemd – tijdens het Eerste

De Wittstraat

Stadhouderloze Tijdperk.

Hij voerde een actieve handelspolitiek en beschermde de Hollandse rechten op de zeeën met oorlogsschepen. Met de Akte van Seclusie (= uitsluiting) in 1654 en het Eeuwig Edict (afschaffing van het stadhouderschap in Holland) in 1667 wilde hij verhinderen, dat de prinsgezinden met een Prins van Oranje als stadhouder zouden terugkeren. Het volk besliste echter anders en tijdens een opstand werd De Witt, samen met zijn broer Cornelis, op gruwelijke wijze vermoord.

Zandvoortselaan

Raadsbesluit: datum onbekend

Coördinaat: E6, F6, F7 t/m K7

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Zandvoortselaan omstreeks 1930, dit punt staat bekend onder de naam Stui fzand. Het is de hoek met de Kennemerweg.

foto: g

De aanleg van de Zandvoortselaan is totstandgekomen door het initiatief van enkele regionale grootgrondbezitters. Onder hen was jonkheer W.Ph. Barnaart, ambachtsheer van Zandvoort. Deze heren vormden in 1824 een commissie, die als doel had van de Zandweg naar Zandvoort* – toendertijd niet meer dan een karrenspoor – een klinkerweg te maken. Deze weg zou dan lopen van de Haagse weg – officieel geheten ‘de Grooten Weg der 1e klasse no. 4 van Amsterdam naar Hellevoetsluis’ – bij de hofstede Berkenrode, door Aerdenhout en Bentveld naar de Straatweg naar Haarlem* in Zandvoort. Het plan omvatte tevens het doortrekken van de weg ‘met een Hoogen weg over het duin’ ten zuiden van Zandvoort naar de zeereep en het daar effenen van een terrein voor de bouw van een badhuis, waar intern zeewaterbaden konden worden genomen. Een kapitaalslening die werd uitgeschreven om dit plan te verwezenlijken werd gunstig ontvangen en de in-tekening daarop verliep vlot. In 1825 kon al met de aanleg van de Zandvoortselaan worden begonnen en in maart 1828 was de weg klaar en het badhuis – toen nog geen hotel, maar logement genoemd – gebouwd.

* Zie ‘*Vervallen straatnamen*’.

Zandvoortselaan

Zeemanstraat, Prof.

Raadsbesluit: 01-07-1975

Coördinaat: F3, F4

Groep 9 – Natuur- en Scheikundigen

Deze straat loopt van de Linnaeusstraat naar de Lorentzstraat en was oorspronkelijk bebouwd met zestien woningen in de vrije sector plus een katholieke lagere school. De school is in 2001 afgebroken en daarvoor zijn twee rijen geschakelde luxe woningen in de plaats gekomen. De straat tussen deze woningen heeft een verbinding met de Prof. Zeemanstraat en is ook zo genoemd. Aan het einde van de straat is een doorgang naar de Lorentzstraat.

Pieter Zeeman, geboren 25-05-1865 te Zonnemaire (Zeeland) en overleden 09-10-1943 te Amsterdam, was een Nederlandse natuurkundige. Hij studeerde in Leiden wis- en natuurkunde, promoveerde daar in 1893 en werd in 1894 privaatdocent te Leiden. Vervolgens in 1896 lector, in 1900 buitengewoon hoogleraar en in 1908 gewoon hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam. Hij ontdekte in 1896 de invloed van een magnetisch veld op straling, naar hem het Zeemaneffect genoemd. Door zijn vele en nauwkeurige onderzoeken steunde hij de theoriën over licht en electriciteit van prof. Lorentz. Zeeman en Lorentz ontvingen samen in 1902 de Nobelprijs voor natuurkunde.

Prof. Zeemanstraat

Zeestraat

Raadsbesluit: 14-09-1900

Coördinaat: C4, D4

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Deze straat loopt in het verlengde van de Kostverlorenstraat, vanaf de Haltestraat tot de Burgemeester Engelbertsstraat.

Op het verzoek van B.J. Citroen om aan het gedeelte van wat toen nog heette Kostverlorenstraatweg*, lopende van de Haltestraat naar de Boulevard Bar-naart (zoals het eerste gedeelte van de noordelijke boulevard toen nog heette), de naam Zeestraat te geven, beschikte de raad positief. Wel werd bepaald 'dat eventueel hieraan verbonden kosten door Citroen moesten worden betaald'. Er is geen reden bekend waarom Citroen om deze naamswijziging heeft

Zeestraat omstreeks 1920

foto: g

Zeestraat

verzocht, noch waarom burgemeester en wethouders aan de raad hebben geadviseerd aan het verzoek te voldoen.

* Zie 'Vervallen straatnamen'.

Zuidbuurt

Raadsbesluit: 09-07-1931

Coördinaat: C5

Groep 18 – Volksmondnamen

Zuidbuurt omstreeks 1930

foto: js

Loopt van de Westerstraat naar het Schelpenplein.

Vroeger was de ligging ten opzichte van de windstreken bepalend voor de naamgeving van een buurt. De Zuidbuurt was dan ook letterlijk de zuidzijde van het dorp en de naam Zuidbuurt bestond al vanaf 1600.

Toen door uitbreiding met woningen de adressering met Zuidbuurt – zoals tot dan gebruikelijk was – kennelijk in de knel kwam, verzocht een aantal bewoners hun woning, genummerd Zuidbuurt, te doen nummeren met de aanduiding Schelpenplein. Door aan dit verzoek te voldoen werden meerdere percelen aan de Zuidbuurt verdeeld over enkele reeds bestaande straten én over de nieuwe straten Seinpostweg en Westerstraat. Aan een van de straten is de naam Zuidbuurt nog verbonden gebleven, waardoor een historische naam voor Zandvoort is behouden.

Zuidbuurt

Zuiderstraat

Raadsbesluit: 13-03-1907

Coördinaat: C6

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Dit is een verbindingsstraat tussen de Hogeweg en de Brederodestraat. Vanuit het midden van de straat loopt een aftakking, eveneens Zuiderstraat genaamd, naar de Paradijsweg.

Er wordt weliswaar geen motivering voor de benoeming van deze straat in het zuidelijk deel van Zandvoort in het raadsbesluit aangegeven, maar men kan aannemen dat het feit dat reeds een Noorderstraat en een Oosterstraat bestonden, van invloed is geweest.

Zuiderstraat

Zuidlaan (Bentveld)

Raadsbesluit: gemeente Bloemendaal 21-06-1928

Coördinaat: J8, K8

Groep 13 – Topografische namen Zandvoort

Loopt van de Zandvoorterweg (Aerdenhout) in zuidwestelijke richting naar de Duinrooslaan (Bentveld).

Uit het boekje *Geschiedenis van Aerdenhout*, geschreven door mevrouw I.M. Sterck-Proot, 2e druk 1946, blz.64 en 83 is het volgende overgenomen: 'Zuidlaan (Aerdenhout). Hoewel de laan naar haar ligging in het zuidelijk deel der gemeente, deze naam kreeg en daardoor al lang bekend was, werd de naam voor het eerst in het raadsbesluit van 21 juni 1928 opgenomen. De Zuidlaan is omstreeks 1800 door Nicolaas van Eys (1743-1818), eigenaar en bewoner van de hofstede Boekenroode, aangelegd. Verbreding van de laan geschiedde door Mr. H. Enschede in het laatst van de vorige eeuw.' Van de totale lengte van de laan, circa 1000 meter, ligt ongeveer 750 meter op grondgebied van de gemeente Bloemendaal en circa 250 meter op grondgebied van de gemeente Zandvoort.

Zuidlaan

Zwaanstraat, Frans

Raadsbesluit: 20-10-1953

Coördinaat: D6, E7

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

De straat loopt in het verlengde van de Cort van der Lindenstraat, vanaf de Lijsterstraat naar de Cornelis van der Werffstraat. Hij is slechts aan de noordzijde bebouwd. Bebouwing aan de zuidzijde is namelijk

Frans Zwaanstraat

F. Zwaan

foto: g

niet toegestaan omdat het grenst aan het waterwin- en natuurgebied van de Amsterdamse Waterleidingduinen. Voor de benoeming van straten in de wijk waarin bijna de helft van de Frans Zwaanstraat ligt, is gekozen voor namen van destijds bekende Zandvoorters. Hiermee wordt de herinnering aan die personen en hun daden waarmee zij zich van hun tijdgenoten hebben onderscheiden, levend gehouden.

Frans Zwaan, geboren 02-11-1864 te Nieuwer-Amstel en overleden 20-07-1952 te Zandvoort, was samen met de heer O. Schrikkema initiatiefnemer tot het oprichten van de Werklievenvereniging Onderling Hulpbetoon. De vereniging werd op 1 oktober 1892 opgericht met als doel elkaar hulp te verlenen bij ongelukken en ziekten. Frans Zwaan, van beroep timmerman, nam in het eerste bestuur zitting als vice-voorzitter; in 1894 werd hij voorzitter, en die functie heeft hij tot 1931 bekleed. Met zijn groot organisatietalent en zijn stuwende leiding wist hij Onderling Hulpbetoon tot grote bloei te brengen. De vereniging, die opereerde op vele terreinen van het sociaal-maatschappelijk leven, telde in de jaren vóór de Tweede Wereldoorlog meer dan 3000 leden. Praktisch elk Zandvoorts gezin was er lid van. Vanaf september 1901 was Frans Zwaan jarenlang raadslid en wethouder van Zandvoort.

Zwarteweg

Raadsbesluit: 13-02-1951

Coördinaat: B7

Groep 18 – Volksmondnamen

Zwarteweg

Een korte straat, die loopt van de Boulevard Paulus Loot naar de Brederodestraat.

Hoewel in twee raadsvoorstellen de naam Zwartepad wordt geadviseerd, koos de raad toch voor Zwarteweg. De weg is genoemd naar het zogenaamde Zwartepad, een pad dat begint aan de Brederodestraat tegenover de Frederik Hendrikstraat en vandaar door de duinen naar het Westerkanaal loopt. Dat pad heet bij de Amsterdamse Gemeentewaterleidingen officieel Brederodepad, maar het staat al vanaf het begin van de aanleg bij de Zandvoortse bevolking bekend als het Zwartepad, omdat het geasfalteerd werd opgeleverd.

Hilberspad, Theo

Collegebesluit: 25 oktober 2005

Coördinaat: G4

Groep 14 – Verdienstelijke inwoners van Zandvoort

Kort verbindingspad tussen de Flemingstraat en de Fahrenheitstraat.

Theo Bernardus Maria Hilbers, geboren op 27 november 1931 te Egmond en overleden op 25 augustus 2005 te Zandvoort, kwam in februari 1970 als VVV-directeur naar Zandvoort.

Theo Hilbers was al in zijn geboorteplaats werkzaam bij de plaatselijke VVV en was daar onder meer verantwoordelijk voor de organisatie van vele toeristische evenementen. Zo organiseerde hij als eerste in ons land een concours voor stads- en dorpomroepers. Een evenement dat mede door zijn initiatief nog altijd een begrip is in Zandvoort.

Theo Hilbers heeft als VVV-directeur een groot aandeel gehad in de ontwikkeling van het toerisme in Zandvoort. Niet alleen vanuit zijn kantoor, eerst aan het Raadhuisplein en later het Schoolplein, maar ook fysiek was Theo Hilbers bereid zijn aandeel te leveren. Tal van evenementen zoals onder andere Fly Away, de vismaaltijden en Jazz behind the Beach kregen in de periode dat Theo Hilbers de scepter zwaaide bij de toen nog Zandvoortse VVV vorm. Ook was Hilbers de initiator van de viering van 150-jaar badplaats, een evenement dat samenhang met de aanleg van de spoorlijn van Haarlem naar Zandvoort.

Na het in 1988 opgaan van de Zandvoortse VVV in een regionale organisatie en zijn onvrijwillig vertrek, was Theo Hilbers actief bij de afdeling Burgerzaken van de gemeente Zandvoort. Als ambtenaar van de burgerlijke stand heeft hij een groot aantal Zandvoorters op zijn eigen karakteristieke wijze in de echt verbonden.

Theo Hilbers was ook buiten zijn dagelijkse werkzaamheden van meet af aan actief in het Zandvoortse verenigingsleven. Zo was hij in 1970 één van de oprichters van het Genootschap Oud Zandvoort. Naast voorzitter hiervan was Hilbers ook hoofdredacteur van het kwartaalblad De Klink. Tot het laatst was Hilbers betrokken bij het samenstellen van het Straatnamenboek van Zandvoort. Andere activiteiten van Theo Hilbers waren onder andere het voorzitterschap van de plaatselijke afdeling van het CDA en lid van het Initiatief Comité Zandvoort. Voorzitter en vele jaren speaker van het Sinterklaascomité, bestuurslid van het 1 April-Genootschap. Ook was Hilbers actief als lid van het Zandvoortse Mannenkoor en het koor van de St. Agathaparochie. Theo Hilbers vervulde ook een groot aantal functies op kerkelijk gebied. Zo was hij vice-voorzitter van het bestuur van de St. Agatha-parochie en voorzitter van de Lokale Raad van Kerken Zandvoort. Al in zijn Egmondse periode was Theo Hilbers een gewaardeerd journalistiek medewerker van dag- en weekbladen. Vele jaren was hij verbonden aan het Weekblad De Zandvoorter.

Theo Hilbers was Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Theo Hilberspad

Theo Hilbers